

М. П. ГОЛОВКО, С. В. СОРОКІНА

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

ХАРКІВ

2012

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ

ГОЛОВКО М.П., СОРОКІНА С.В.

**МИТНИЙ КОНТРОЛЬ
ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ
ФІЗИЧНИХ ОСІБ
ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

ХАРКІВ 2012

ББК 67.401.04

Г-61

Головко М.П., Сорокіна С.В. Митний контроль за переміщенням фізичних осіб через митний кордон України: Навчальний посібник / Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі. – Харків, 2011. – 132 с., табл.

ISBN 978-966-405-262-4

Рецензенти: *Н.І. Осипенко*, д-р. техн. наук, професор, завідувач кафедру експертизи в митній справі Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського;
В.М. Кобрін, д-р. техн. наук, професор, завідувач кафедру хімії та експертизи товарів та послуг Національного аерокосмічного університету;
А.А. Дубініна, канд. техн. наук, професор, завідувач кафедру товарознавства та експертизи товарів Харківського державного університету харчування та торгівлі;
К.Ф. Сідак, Директор Центру зовнішньоекономічної діяльності «Інтеркросс».

У навчальному посібнику наведені загальні відомості основних положень з митного контролю за переміщенням фізичних осіб через митний кордон України, охоплені питання митних процедур при переміщенні фізичних осіб через митний кордон України різними видами транспорту – залізничним, автомобільним, морським (річковим), авіаційним, здійснення митного контролю та оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб. Викладені питання оподаткування митними та іншими платежами при переміщення через митний кордон України фізичних осіб, питання порушення митних правил, контрабанди при переміщення через митний кордон України фізичних осіб. Для студентів та викладачів вищих навчальних закладів, фахівців в галузі митної справи, зовнішньоекономічної діяльності, підприємців та громадян, які перетинають митний кордон України.

ISBN 978-966-405-262-4

© Головко М.П., Сорокіна С.В., 2011

© Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2011

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
Перелік скорочень.....	9
РОЗДІЛ 1. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ КОРДОН УКРАЇНИ.....	10
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	15
2.1. Загальний порядок переміщення через митний кордон України фізичних осіб.....	15
2.1.1. Перетинання фізичних осіб через митний кордон України.....	17
2.1.2. Перетинання державного кордону громадянами, які не досягли 16-річного віку.....	18
2.1.3. Перетинання державного кордону України іноземцями та особами без громадянства.....	20
2.2. Пасажирська митна декларація.....	25
2.3. Митний огляд пасажирів та багажу.....	27
РОЗДІЛ 3. МИТНІ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ РІЗНИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ.....	30
3.1. Поняття митних процедур.....	30
3.2. Особливості проведення митного контролю та оформлення фізичних осіб при їх переміщенні залізничним транспортом....	31
3.2.1. Послідовність, види та зміст контрольних операцій	31
3.2.2. Порядок пропуску через державний митний кордон України фізичних осіб, які переміщуються залізничним транспортом.....	34
3.2.3. Особливості проведення контролю на в'їзд в Україну фізичних осіб, які переміщуються залізничним транспортом.....	37
3.2.4. Особливості проведення контролю на виїзд з України фізичних осіб, які переміщуються залізничним транспортом.....	41
3.2.5. Пропуск через державний кордон вищих посадових осіб, офіційних делегацій і літерних рейсів, які переміщуються залізничним транспортом.....	44
3.3. Особливості проведення митного контролю та оформлення фізичних осіб при їх переміщенні автомобільним транспортом...	47
3.3.1. Послідовність, види та зміст контрольних операцій.....	47

3.3.2. Порядок проведення прикордонного, митного та інших видів контролю фізичних осіб, транспортних засобів при в'їзді в Україну.....	50
3.3.3. Порядок проведення прикордонного, митного та інших видів контролю осіб, транспортних засобів при виїзді з України.....	54
3.3.4. Пропуск через державний кордон фізичних осіб у пішому порядку	55
3.3.5. Особливості оформлення фізичних осіб прямуючих через державний кордон на автобусі.....	56
3.3.6. Особливості пропуску офіційних делегацій, офіційних посадових осіб та осіб, які користуються митними пільгами.....	57
3.4. Особливості проведення митного контролю та оформлення фізичних осіб при їх переміщенні морським (річковим) транспортом.....	58
3.4.1. Порядок пропуску через державний кордон України фізичних осіб, що переміщуються суднами закордонного плавання	58
3.4.2. Особливості пропуску через державний кордон України фізичних осіб, які переміщуються круїзними суднами....	61
3.4.3. Особливості митного контролю та митного оформлення фізичних осіб, що переміщуються яхтами.....	63
3.4.4. Пропуск через державний кордон України вищих посадових осіб та офіційних делегацій, дипломатичних агентів, консульських посадових осіб та членів їх сімей, що переміщуються суднами закордонного плавання.....	64
3.5. Особливості проведення митного контролю та оформлення фізичних осіб при їх переміщенні авіаційним транспортом.....	65
3.5.1. Митний контроль та оформлення фізичних осіб при їх в'їзді на територію України авіаційним транспортом.....	66
3.5.2. Митний контроль та оформлення фізичних осіб при їх виїзді з території України авіаційним транспортом.....	69
3.5.3. Порядок митного контролю та оформлення офіційних делегацій які прямують через державний кордон України авіаційним транспортом.....	71

РОЗДІЛ 4. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ І ОСОБИСТИХ РЕЧЕЙ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПРИ ЇХ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН..... 76

4.1. Загальні положення проведення митне оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб, що перевозяться через митний кордон.....	76
---	----

4.2. Декларування товарів і особистих речей фізичних осіб, що перевозяться через митний кордон.....	78
4.3. Митне оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб, що перевозяться у несупроводжуємому багажу.....	81
4.4. Митне оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб, що перевозяться в режимі тимчасового ввезення та транзиту...	83
4.5. Митне оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб при переїзді на постійне місце проживання.....	86
4.6. Порядок митного оформлення предметів фізичних осіб, що входять до складу спадщини.....	91
4.7. Розпорядження предметами та валютою, що не пропущені митницею через державний кордон України.....	92
РОЗДІЛ 5. ОПОДАТКУВАННЯ МИТНИМИ ТА ІНШИМИ ПЛАТЕЖАМИ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	95
5.1. Оподаткування фізичних осіб митними платежами при їх перетинанні митного кордону України.....	95
5.2. Звільнення від оподаткування при перетинанні митного кордону України фізичними особами	97
РОЗДІЛ 6. ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ, КОНТРАБАНДА ПРИ ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	100
Словник термінів та понять з митної справи.....	104
Список рекомендованої літератури.....	111
ДОДАТКИ.....	116
Додаток 1. Перелік держав, громадяни яких можуть в'їжджати в Україну без віз, якщо термін перебування їх в Україні не перевищує 90 днів з дати в'їзду.....	117
Додаток 2. Перелік держав, громадяни яких повинні підтверджувати наявність фінансового забезпечення перебування в Україні, транзитного проїзду через територію України та виїзду за її межі.....	118
Додаток 3. Митна пасажирська декларація	120
Додаток 4. Предмети заборонені до ввезення в Україну.....	121
Додаток 5. Предмети заборонені до вивезення з України.....	122
Додаток 6. Предмети заборонені до транзиту через територію України	123
Додаток 7. Обсяги ввезення громадянами продуктів харчування для власного споживання.....	124

Додаток 8. Перелік предметів, віднесених до особистих речей громадян.....	125
Додаток 9. Перелік товарів промислового призначення, вивезення яких громадянами України, іноземцями та особами без громадянства за межі митної території України не допускається.....	126
Додаток 10. Перелік предметів, які звільняються від оподаткування, при ввезенні (пересиланні) громадянами на митну територію України.....	129
Додаток 11. Уніфікована митна квитанція (форма МД - 1).....	131

ВСТУП

Митний контроль за переміщенням фізичних осіб через митний кордон України – навчальна дисципліна яка вивчається у низці вузів та факультетів у системі навчальних закладів України в якості навчального курсу. В курсі вивчаються питання стосовно митного контролю за переміщенням фізичних осіб через митний кордон України як сукупності норм, які регулюють суспільні відношення у сфері митної справи.

Зміст курсу визначено з урахуванням попереднього вивчення слухачами вищих навчальних закладів курсів: „Правові засади митної справи”, „Основи зовнішньоекономічної діяльності”, „Митна справа”, „Митні збори та тарифи”, „УКТЗЕД”, та інше. Крім того, при визначенні змісту курсу мається на увазі те, що окремі питання митного контролю за переміщенням фізичних осіб через митний кордон України є предметом вивчення і інших дисциплін – таких як банківське право, боротьба з контрабандою та порушенням митних правил та інше.

Мета даного навчального посібника – дати випускникам вузів комплекс знань, вмінь та навичок, які необхідні для професійної праці в митних, правоохоронних, податкових та інших органах, у сферу діяльності яких входять відношення пов’язані з перетинанням громадянами митного кордону України, переміщенням товарів через митний кордон України; іншим категоріям слухачів допомогти глибше та системно вивчити митне законодавство та практику його використання, закріпити навички його реалізації у своїй практичній діяльності.

Основні завдання курсу:

- надати слухачам глибокі знання відносно сутності та значення митного контролю за переміщенням фізичних осіб через митний кордон України, єдиної системи митних органів при його здійсненні, їх функцій, прав, обов’язків та методів діяльності;
- навчити правильному орієнтуванню у великому митному законодавстві, яке регулює усі види суспільних відношень, які пов’язані з митними контролем при переміщенні фізичних осіб через митний кордон України;
- ознайомити з митними процедурами при переміщенні фізичних осіб через митний кордон України різними видами транспорту та правилами оподаткування митними та іншими платежами при переміщення через митний кордон України фізичних осіб;
- ознайомити з порядком здійснення митного контролю та оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб при їх переміщенні через митний кордон засобами.

У межах курсу „Митний контроль за переміщенням фізичних осіб через митний кордон України” в даному навчальному посібнику дається системна характеристика основних структурних елементів митної справи, а саме митного контролю за переміщенням фізичних осіб через митний кордон України у відповідності з внутрішньою структурою митного законодавства та, в першу

чергу, його базових джерел – Митного Кодексу України та Закону України „Про Єдиний митний тариф”. Питання, які складають зміст курсу згруповані за тематичними розділами, в яких матеріал розташовано в логічній послідовності за митним законодавством. У даному навчальному посібнику враховується послідовність та внутрішній взаємозв’язок митних інститутів, які входять в Митний Кодекс, а викладання даних інститутів у наведеній послідовності має своєю метою дати чітке та логічне уявлення про цілісність та системність характеру митного контролю за переміщенням фізичних осіб через митний кордон України, його єдності та комплектності.

Основною юридичною базою цього навчального курсу є Митний Кодекс України, Закон України „Про Єдиний митний тариф”, Закон України „Про зовнішньоекономічну діяльність”. Нормативні акти митного, адміністративного та інших галузей законодавства представлені в навчальному курсі лише в тій же мірі, в якій вони пов’язані з митною діяльністю.

У запропонованому навчальному посібнику використані основні положення авторських праць з митної справи, врахована низка робіт різних авторів з митного права, а також власний досвід викладення курсу „Митний контроль за переміщенням фізичних осіб через митний кордон України” у Вузів.

Навчальний посібник розраховано на студентів та викладачів навчальних закладів. Також він може бути цікавим для фахівців в галузі митної справи, зовнішньоекономічної діяльності та підприємців, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, а також для громадян, які перетинають митний кордон України у приватних та службових справах.

Перелік скорочень

- ВМД – вантажна митна декларація.
ДАІ – державна автомобільна інспекція.
ДМСУ – державна митна служба України.
ДПІ – державна податкова інспекція.
ЄАІС – Єдина автоматизована інформаційна система.
ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність.
МД – митна декларація.
МВС – міністерство внутрішніх справ.
МДП – міжнародні державні перевезення.
МКУ – Митний кодекс України.
НБУ – Національний банк України.
НСБ – несупроводжуємий багаж.
ООН – організація об'єднаних націй.
ПМП – порушення митних правил.
СБУ – служба безпеки України.
СНД – Співдружність Незалежних Держав.
УЄФА – Союз європейських футбольних асоціацій (англ. Union of European Football Associations, скор. UEFA, в українській транслітерації УЄФА).
УКТ ЗЕД – українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності.

РОЗДІЛ 1. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ КОРДОН УКРАЇНИ

Діяльність митних органів України пов'язана із здійсненням митного контролю та митного оформлення товарів, речей, валюти, цінностей, транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України.

Митне оформлення та митний контроль здійснюються особовим складом підрозділів митниць і є його повсякденною роботою. Як і будь-яка діяльність, робота з виконання митного контролю та митного оформлення потребує належної організації. Тобто всі операції, які здійснюються в процесі митного оформлення та контролю, мають бути належним чином упорядковані та відображені в нормативних актах (документах), технологічних схемах, порядках, що визначають правову основу та послідовність дій співробітників митниці. Така робота проводиться в митних органах України Управлінням організації митного контролю ДМСУ та відділами організації митного контролю регіональних митниць. У митницях функція з організації митного контролю покладається на одного із заступників начальника митниці або на один чи декілька спеціально створені підрозділи (відділ, сектор).

Управління організації митного контролю Державної митної служби України підпорядковується заступнику Голови ДМСУ, відділ організації митного контролю регіональної митниці — начальнику регіональної митниці та одному із його заступників. Структура Управління організації митного контролю затверджується Головою ДМСУ, відділу організації митного контролю — начальником регіональної митниці.

Основними завданнями і напрямками організації митного контролю є:

- підготовка проектів законодавчо-нормативних актів з питань організації та розвитку митної інфраструктури;
- аналіз діючих та впровадження передових форм і методів митного контролю та заходів підвищення їх ефективності;
- запровадження технологій митного контролю та митного оформлення;
- організація взаємодії митних органів (підрозділів) зі службами прикордонного, санітарного, фітосанітарного, радіологічного, ветеринарного, екологічного контролю, іншими контрольними службами та правоохоронними органами при здійсненні митного контролю;
- розробка і запровадження нових систем захисту результатів митного оформлення;
- удосконалення видів особистих митних забезпечень, форм їх застосування.

Підготовка проектів законодавчо-нормативних актів з питань організації та розвитку митної інфраструктури здійснюється на регіональному (регіональні митниці, митниці) та центральному (центральному апарат ДМСУ) рівнях. Регіональні митниці на підставі практичної роботи оперативних підрозділів збирають, узагальнюють, систематизують та аналізують інформацію щодо діючого порядку митного оформлення та контролю, розвитку інфраструктури

регіональної митниці та підпорядкованих їй митниць, виявляють проблемні питання, визначають передовий досвід і готують пропозиції ДМСУ щодо вирішення проблемних питань, розповсюдження передового досвіду, вдосконалення порядку митного контролю та митного оформлення. Передові форми та методи митного контролю, а також заходи з підвищення їх ефективності впроваджуються регіональною митницею у практику роботи підпорядкованих митниць. На підставі отриманої від митниць інформації ДМСУ (управління центрального апарату) готує проекти законодавчих актів і нормативні акти з питань митної справи й організації та розвитку митної інфраструктури.

Одним з елементів митної інфраструктури є пункт пропуску через державний кордон України — це територія або частина території прикордонної залізничної, автомобільної станції, морського, річкового порту (аеропорту) з комплексом будівель, споруд та інженерно-технічних засобів, де здійснюються визначені законодавством види контролю з метою пропуску через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна. Пункти пропуску поділяються:

- за видами транспортного сполучення — на залізничні, автомобільні, морські, річкові, повітряні, пішохідні;
- за категоріями поїздок — на міжнародні (пропуск через кордон громадян і транспортних засобів усіх держав), міждержавні (пропуск через кордон громадян і транспортних засобів України і суміжної держави), місцеві (спрощений пропуск через кордон громадян України і суміжної держави, які проживають у прикордонних областях, районах, та транспортних засобів, що їм належать);
- за характером транспортних перевезень — на пасажирські, вантажні, вантажно-пасажирські;
- за режимом функціонування — на постійні, тимчасові, цілодобові й такі, що працюють у визначений на підставі двосторонніх договорів час.

Одним із напрямків організації митного контролю є розробка і запровадження в дію технологічних схем митного контролю та митного оформлення.

Технологічна схема — це встановлена керівництвом митного органу, обов'язкова для виконання послідовність дій співробітників підрозділів митного органу під час здійснення операцій митного контролю та митного оформлення. Технологічна схема може регламентувати діяльність як одного окремо взятого підрозділу, так і декількох підрозділів митного органу в комплексі, а також взаємодію підрозділів митного органу з підрозділами інших контролюючих органів (служб): ветеринарної, санітарної, фітосанітарної, екологічної, підрозділами прикордонних військ України та ін. За допомогою технологічних схем, погоджених з відповідними службами, врегульовуються питання взаємодії під час здійснення митного контролю та митного оформлення.

Взаємодія — це комплекс організаційних заходів, спрямованих на узгодженість дій різних підрозділів, служб, посадових осіб під час здійснення митного контролю та митного оформлення.

Результати митного оформлення, з метою виключення підробок, фальсифікації, потребують спеціального захисту. Такий захист передбачений на особистих митних забезпеченнях особового складу (особистій номерній печатці, штампі «Під митним контролем»). Також використовується захист у вигляді нумерації бланків митних документів (митних декларацій, протоколів про порушення митних правил тощо), нанесення на такі бланки спеціального малюнка, водяних знаків. Робота із запровадження нових систем захисту результатів митного оформлення є одним із напрямків організації митного контролю. Одним із нових видів захисту, впровадженим Управлінням організації митного контролю ДМСУ, є нанесення на відбитки особистих митних забезпечень та митні документи спеціальних голографічних етикеток з декількома ступенями захисту. Самі митні забезпечення та порядок їх застосування також постійно вдосконалюються ДМСУ. Так, у 1997 р. повністю було змінено форми митних забезпечень на більш досконалі. В митній системі України використовується чотири типи митних забезпечень:

1. тип 1 — особиста номерна печатка інспектора — проставляється на митних документах і свідчить про завершення митного оформлення;
2. тип 2 – штамп «Під митним контролем» — проставляється на митних документах і свідчить про знаходження вантажу під митним контролем;
3. тип 3 — пломбір з пуансонами — для накладення спеціальних пломб на місця, приміщення, транспортні засоби, в яких зберігаються або переміщуються товари та інші предмети, що знаходяться під митним контролем;
4. тип 4 — особиста металева печатка — для накладення відтисків на приміщення, сейфи, шафи тощо, в яких знаходяться митні документи, митне забезпечення інших видів або предмети під митним контролем.

Особисті митні забезпечення типів 1 і 2 (особиста номерна печатка інспектора та штамп «Під митним контролем») виготовлено на основі універсального дата-штампа зі спеціальними барабанами та матрицею. На барабанах нанесено службові символи, що змінюються відповідно до потреб та вимог і мають декілька ступенів захисту.

Для відтиску особистої номерної печатки інспектора або штампа «Під митним контролем» на барабанах набирається рядок із дев'яти символів, кожний символ якого може змінюватися окремо, незалежно від інших.

Наприклад: > 03 05 98 07, E 01 01 98 09.

Перший символ рядка має п'ять значень:

- позначки у вигляді > (на в'їзд); < (на виїзд) використовуються в особистій номерній печатці інспектора і вказують напрямок переміщення об'єктів митного контролю;
- три літерні значення у вигляді E (експорт), I (імпорт), T (транзит) застосовуються для штампа «Під митним контролем».

Символи з другого по сьомий відведено для позначення дати проставлення відтиску. Вони змінюються відповідно до поточної дати інспектором митниці самостійно.

Восьмий та дев'ятий символи рядка відведено для першого ступеня захисту від підробок. Змінюються інспектором митниці згідно з листом ДМСУ за підписом Голови ДМСУ або його заступників. Самостійно встановлювати інші значення цих символів забороняється.

Для роботи з особистими митними забезпеченнями типів 1 і 2 використовується спеціальна фарба різних кольорів (другий ступінь захисту від підробок), зміна кольору якої проводиться тільки централізовано ДМСУ й одночасно по всіх митницях України.

Колір спеціальної фарби встановлюється єдиним для всіх митних органів України і може змінюватися тільки згідно з листом ДМСУ, підписаним Головою ДМСУ або його заступниками.

Установлюються такі порядкові номери кольорів спеціальної фарби:

- зелений;
- червоний;
- синій.

Митне забезпечення типу 3 (пломбір) виготовляється на базі стандартного пристрою зі змінними пуансонами, призначеними для нанесення відтисків на металеву пломбу, на яких зображено: з одного боку — тризначний код митниці та номер спеціального пломбіра, з другого — зображення кадуцея, обрамлене обрисом Золотих воріт.

Митні забезпечення типу 4 (особиста металева печатка) виготовляються для внутрішніх потреб митниці: опечатування робочих індивідуальних портфелів, приміщень, сейфів, шаф. У внутрішньому колі відбито номер особистої металеві печатки, у просторі між внутрішнім та зовнішнім колами розташовано назву митниці — власника митного забезпечення.

Митні органи в межах своїх повноважень з метою законності переміщення товарів, предметів, транспортних засобів через митний кордон України суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та фізичними особами мають право здійснювати митний контроль шляхом перевірки документів, огляду, переогляду та інших форм, що не суперечить законам України.

У пунктах пропуску через митний кордон або в інших місцях митної території, в межах якої митниця здійснює митний контроль, визначається зона митного контролю. Режим її — це порядок доступу та перебування в таких зонах службових осіб, які безпосередньо забезпечують процес митного контролю, та громадян, що проходять митний контроль або уповноважені пред'явити контролю товари та інші предмети, а також порядок переміщення товарів та інших предметів за межі зони митного контролю.

Зони митного контролю в пунктах пропуску через державний кордон встановлюються в місцях оформлення пасажирів, транспортних засобів, вантажів.

На території та в приміщенні підприємств, що зберігають товари та інші предмети під митним контролем, митниця визначає території зон митного контролю за умови виконання підприємством вимог, що забезпечують здійснення митного контролю в повному обсязі.

При здійсненні митного контролю в разі необхідності митні органи можуть залучати експертів та спеціалістів сторонніх організацій.

Виклик експерта або спеціаліста службовою особою митниці — обов'язковий для керівника тієї організації чи установи, де працює спеціаліст чи експерт.

Запитання для самоперевірки

1. Назвати основні завдання і напрямками організації митного контролю.
2. У чому заключається зміст митного оформлення та митного контролю?
3. Хто здійснює підготовку проектів законодавчо-нормативних актів з питань організації та розвитку митної інфраструктури?
4. Охарактеризувати пункти пропуску через державний кордон України.
5. Які існують особистих митних забезпеченнях
6. У чому полягає технологічна схема митного контролю та митного оформлення?
7. Охарактеризувати зони митного контролю.
8. З якою метою здійснюється взаємодія митних органів з правоохоронними і контролюючими органами?

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

2.1. Загальний порядок переміщення через митний кордон України фізичних осіб

Фізичні особи, які перетинають митний кордон України як пасажери, поділяються на дві групи:

- **резиденти** – фізичні особи (громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства), які мають постійне місце проживання на території України, у тому числі ті, що тимчасово перебувають за кордоном.
- **нерезиденти** – фізичні особи (іноземні громадяни, громадяни України, особи без громадянства), які мають постійне місце проживання за межами України, у тому числі і ті, що тимчасово перебувають на території України.

При перетину митного кордону України громадяни мають права та обов'язки.

Громадяни зобов'язані:

- виконувати законні вимоги службових осіб митних органів;
- подавати митниці у відповідних випадках необхідні для митного контролю митну декларацію, та інші документи, передбачені митними правилами та іншими діючими нормативними документами;
- на вимогу митниці самостійно розпакувати та упакувати предмети, що підлягають митному оформленню;
- відкривати багаж, ручну поклажу, місткості та інші місця, де можуть знаходитися такі предмети.

Громадяни мають право:

- бути присутніми під час митного огляду предметів, що їм належать;
- залишати на зберігання в митниці свої предмети, валюту та цінності, які не пропущені митницею через митний кордон України;
- отримувати від посадових осіб прикордонного та митного контролю роз'яснення у разі відмови у пропуску через державний кордон товарів та предметів;
- у разі вилучення документів та товарів – отримувати копії протоколів про вилучення з відповідним обґрунтуванням;
- своєчасно і повно знайомитись з офіційними текстами законів, інших правових актів, які прямо чи опосередковано стосуються митної справи, змінами в них, що регулюють їх правовідносини з цих питань.

Згідно з чинним митним законодавством України при виконанні своїх службових обов'язків ***працівники митних органів мають право:***

- перевіряти відомості, заявлені громадянами в митній декларації та інших документах, необхідних для проведення митного контролю;

- використовувати технічні та спеціальні засоби, безпечні для здоров'я і життя громадян, тварин, рослин, навколишнього середовища;
- зупиняти в зонах митного контролю осіб за наявності підстав вважати, що вони мають при собі або у несупроводжуваному багажі предмети, що підлягають обов'язковому декларуванню, оподаткуванню чи належать до категорії предметів, переміщення яких через кордон обмежено або заборонено;
- здійснювати огляд та переогляд речей з розпакуванням місць багажу;
- не пропускати через митний кордон предмети, валюту, цінності, переміщення яких заборонено або повинно супроводжуватись спеціальними, законодавчо встановленими, процедурами;
- вилучати без повернення і відшкодування вартості предмети, заборонені згідно з законодавством до переміщення через митний кордон на тій підставі, що вони можуть завдати шкоди суверенітету, незалежності України, її економічним та політичним інтересам, територіальній цілісності, громадському порядку, моралі, правам громадян, становити загрозу життю, здоров'ю населення та тваринного світу, призвести до руйнування навколишнього середовища, а також продукцію, що містить пропаганду ідей, які суперечать Конституції, законам України. Вилучення таких предметів оформляється відповідним актом встановленого зразка;
- оцінювати вартість предметів, що підлягають митному оподаткуванню;
- приймати від громадян кошти від сплати митних зборів, мита, акцизного збору та податку на додану вартість;
- при виявленні предметів контрабанди чи порушенні митних правил вилучати ці предмети, предмети з тайниками, валюту, цінності та складати протоколи про відповідне порушення з метою притягнення до відповідальності порушників і забезпечення стягнення штрафу;
- у виняткових випадках, за наявності підстав припускати, що громадянин приховує при собі предмети контрабанди чи предмети, що є об'єктами порушення митних правил, згідно з письмовим рішенням начальника митниці (чи особи, що його заміщає), здійснювати огляд та переогляд речей, особистий огляд;
- опитувати громадян, які прямують через митний кордон, у зв'язку з виконанням своїх службових обов'язків щодо проведення митного контролю та оформлення;
- затримувати громадян, що вчинили порушення митних правил, на термін до 3-х годин з моменту закінчення митного контролю (для осіб, що були затримані у нетверезому стані, - з моменту їх витверезення).

Незважаючи на надані законодавством значні права щодо проведення митного оформлення, **працівники митних органів зобов'язані:**

- дотримуватись чинного законодавства з метою забезпечення законних прав громадян, не допускати дій, що принижують їх честь та гідність чи завдають їм неправомірної шкоди;
- у разі відмови у пропуску через митний кордон предметів надавати зацікавленим особам вичерпні роз'яснення вимог митного законодавства, порядку оформлення, виконання яких забезпечує можливість такого пропуску;
- інформувати під час митного оформлення громадян про митні правила, що діють на території України.

2.1.1. Перетинання фізичних осіб через митний кордон України

Перетинання громадянами України державного кордону здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон за документами на право виїзду з України і в'їзду в Україну:

- паспорт громадянина України для виїзду за кордон (загальногромадянський закордонний паспорт);
- дипломатичний паспорт;
- службовий паспорт;
- проїзний документ дитини;
- посвідчення особи моряка;
- посвідчення члена екіпажу.

Окрім документів, які засвідчують особу при виїзді, громадянам України у разі переміщення на митну територію України предметів, товарів та цінностей, що можуть підлягати обов'язковому декларуванню та обкладенню податками, слід мати при собі й інші документи – довідку ДПІ про присвоєння ідентифікаційного коду фізичної особи, чеки на придбання товарів, митні декларації, нотаріально завірени документи набуття прав власності тощо.

Іноземні громадяни для безперешкодного перетину кордону України повинні подати працівникам служби прикордонного контролю національний паспорт з в'їзною чи транзитною візою дипломатичного представництва або консульської установи України за кордоном. Не потрібна наявність візи для громадян країн, з якими укладено угоди про запровадження безвізового режиму, а також громадян країн СНД.

У ході перевірки паспортів службові особи контрольно-пропускного пункту з'ясовують наявність обмежуючих обставин, за яких громадянину може бути тимчасово відмовлено у виїзді з України, а у разі потреби проводять опитування громадян, які прямують через державний кордон, для з'ясування питань, пов'язаних з їх пропуском через державний кордон. Громадянин ні з яких підстав не може бути обмежений у праві на в'їзд в Україну. При наявності обмежуючих обставин, за яких громадянину може бути тимчасово відмовлено у виїзді з України, а саме якщо:

- він обізнаний з відомостями, які становлять державну таємницю;

- діють не врегульовані аліменти, договірні чи інші невиконані зобов'язання;
- проти нього порушено кримінальну справу;
- він засуджений за вчинення злочину;
- він ухиляється від виконання зобов'язань, покладених на нього судовим рішенням;
- він свідомо сповістив про себе неправдиві відомості;
- він підлягає призову на строкову військову службу;
- на нього подано цивільний позов до суду;
- він за вироком суду визнаний особливо небезпечним рецидивістом чи перебуває під адміністративним наглядом міліції,

Паспорт може бути у громадянина тимчасово затримано або вилучено службовою особою контрольно-пропускного пункту. Тимчасове затримання паспорта чи його вилучення може бути оскаржено у судовому порядку. Після закінчення перевірки службовою особою контрольно-пропускного пункту у поданому громадянином паспорті проставляється штамп з відповідною позначкою – «Виїзд» або «В'їзд» і документ повертається громадянину.

2.1.2. Перетинання державного кордону громадянами, які не досягли 16-річного віку

Перетинання державного кордону для виїзду за межі України громадянами, які не досягли 16-річного віку, здійснюється лише за згодою обох батьків (усиновлювачів), піклувальників та в їх супроводі або в супроводі осіб, уповноважених ними. Виїзд за межі України громадян, які не досягли 16-річного віку, у супроводі одного з батьків або у супроводі осіб, які уповноважені одним з батьків за нотаріально посвідченою згодою, здійснюється:

1. за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі, якщо другий з батьків не перебуває у пункті пропуску через державний кордон;
2. без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків:
 - коли другий з батьків є іноземцем або особою без громадянства, що підтверджує запис про батька у свідоцтві про народження дитини, та відсутній у пункті пропуску;
 - коли у паспорті громадянина України для виїзду за кордон, з яким прямує громадянин, який не досяг 16-річного віку, або проїзному документі дитини є відповідний запис про вибуття на постійне місце проживання за межі України чи відмітка про взяття на консульський облік в дипломатичному представництві України за кордоном;
3. у разі пред'явлення оригіналів документів або їх нотаріально

посвідчених копій:

- свідоцтва про смерть другого з батьків;
- рішення суду про позбавлення батьківських прав другого з батьків;
- рішення суду про визнання другого з батьків безвісно відсутнім;
- рішення суду про визнання другого з батьків недієздатним;
- рішення суду про надання дозволу на виїзд за межі України громадянина, який не досяг 16-річного віку, без згоди та супроводу другого з батьків;
- довідки про народження дитини, виданої відділом реєстрації актів цивільного стану, із зазначенням підстав внесення відомостей про батька відповідно до частини першої статті 135 Сімейного кодексу України (під час виїзду дитини за кордон у супроводі одинокої матері).

Виїзд за межі України громадян, які не досягли 16-річного віку, у супроводі осіб, які уповноважені обома батьками, здійснюється за нотаріально посвідченою згодою обох батьків із зазначенням держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі.

Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, здійснюється:

- які проживають (перебувають) у закладах охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, – у разі пред'явлення нотаріально посвідченої згоди керівника цього закладу та у супроводі уповноваженої ним особи;
- які влаштовані на виховання та спільне проживання до прийомної сім'ї, – у разі пред'явлення оригіналу договору про влаштування дитини до прийомної сім'ї або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі прийомних батьків або одного з них;
- які влаштовані на виховання та спільне проживання до дитячого будинку сімейного типу, – у разі пред'явлення оригіналу договору про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі батьків-вихователів або одного з них;
- які перебувають під опікою, піклуванням за рішенням органів опіки та піклування, – у разі пред'явлення оригіналу рішення про встановлення опіки (піклування) або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі опікуна або піклувальника;
- які перебувають під опікою, піклуванням за рішенням суду, – у разі пред'явлення рішення суду про встановлення опіки (піклування) або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі опікуна або піклувальника;
- які відповідно до договору про патронат передані органом опіки і піклування на виховання в сім'ю іншої особи (патронатного вихователя) до досягнення дитиною повноліття – у разі пред'явлення

оригіналу зазначеного договору, посвідченого підписом уповноваженої особи відповідної місцевої держадміністрації або міської (за винятком міст районного значення) ради, скріпленим гербовою печаткою, або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі патронатного вихователя.

2.1.3. Перетинання державного кордону України іноземцями та особами без громадянства

Іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні, зобов'язані мати паспортний документ, яким є документ, що підтверджує громадянство іноземця або посвідчує особу без громадянства, виданий уповноваженим органом іноземної держави або статутною організацією ООН, дає право виїзду за кордон і визнаний Україною. Іноземці та особи без громадянства, які тимчасово перебувають в Україні, можуть проживати в готелях або в інших місцях (без урахування належності до того чи іншого виду житлового фонду). Приймати іноземців та осіб без громадянства можуть зареєстровані в установленому порядку українські, спільні чи іноземні підприємства, установи й організації, а також фізичні особи, які постійно проживають в Україні або тимчасово тут перебувають у зв'язку з навчанням, стажуванням тощо. Юридичні і фізичні особи, які приймають іноземців та осіб без громадянства, забезпечують своєчасне роз'яснення їм прав, свобод і обов'язків, передбачених законодавством України, ведуть відповідний облік цих осіб, а також несуть відповідальність за своєчасне оформлення документів на право їх перебування в Україні, пересування по території країни і виїзд з України після закінчення визначеного терміну їх перебування.

У разі коли іноземець та особа без громадянства прибув на запрошення однієї організації, інша організація за письмовим дозволом органу міграційної служби або Міністерства закордонних справ (у разі реєстрації цим Міністерством паспортного документа іноземця та особи без громадянства) має право приймати іноземця та особу без громадянства в Україні по своїй лінії,

Іноземці та особи без громадянства можуть іммігрувати в Україну на постійне проживання або прибути для працевлаштування на визначений термін у порядку, встановленому законодавством України.

Іноземці та особи без громадянства, які в'їхали для тимчасового перебування, можуть отримати посвідку на постійне проживання в установленому порядку.

Іноземцям та особам без громадянства, які прибули в Україну для працевлаштування на підставі дозволу відповідного центру зайнятості на працевлаштування і візи типу ІМ-1, якщо інше не передбачено законодавством та міжнародними договорами України, органами міграційної служби оформлюється посвідка на тимчасове проживання в порядку, установленому ДМСУ за погодженням з Адміністрацією Держприкордонслужби.

Іноземцям та особам без громадянства, які прибули в Україну для участі у реалізації проектів міжнародної технічної допомоги, зареєстрованих у встановленому порядку, на підставі візи типу С-3 із спеціальним написом на візовій етикетці «Міжнародна технічна допомога» та відповідного подання державної установи, підприємства або організації, що є реципієнтом проекту міжнародної технічної допомоги, якщо інше не передбачено законодавством та міжнародними договорами України, органами міграційної служби оформлюється посвідка на тимчасове проживання в порядку, встановленому ДМСУ за погодженням з Адміністрацією Держприкордонслужби.

Іноземцям та особам без громадянства, які прибули в Україну, статус біженця надається відповідними територіальними органами міграційної служби.

В'їзд в Україну та виїзд з України може здійснюватися:

- іноземців та осіб без громадянства – за паспортним документом і за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством України;
- іноземців та осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні, – за паспортним документом з відміткою згідно з додатком 1 про наявність дозволу на постійне проживання та посвідки на постійне проживання;
- осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні, – за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон;
- іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні на підставі дозволу відповідного центру зайнятості на працевлаштування на визначений термін, – за паспортним документом з певною відміткою митниці про наявність дозволу на працевлаштування та посвідки на тимчасове проживання;
- іноземців та осіб без громадянства, які навчаються у навчальних закладах України не менш як протягом одного року, – за паспортним документом з певною відміткою митниці.
- іноземців – громадян держав, зазначених у додатку 1, – за паспортним документом без візи, якщо термін перебування їх в Україні не перевищує 90 днів з дати в'їзду.

Громадяни держав, з якими Україною укладено міжнародні договори про взаємні безвізові поїздки, в'їжджають в Україну за дійсним паспортним документом, якщо інше не передбачено міжнародним договором України.

Транзитний проїзд іноземців та осіб без громадянства через територію України дозволяється за наявності у них транзитної української візи, проїзних квитків або інших документів, що підтверджують транзитний характер поїздки, якщо інше не передбачено законодавством України. Транзитним проїздом вважається перебування в Україні в межах визначеного у проїзному квитку часу, а у разі відсутності квитка – терміну, фактично необхідного для перетинання території України на відповідному виді транспорту. Транзитний проїзд автотранспортних засобів здійснюється тільки по дорогах категорії «М» і «А». У разі вимушеної зупинки на території України у зв'язку з

надзвичайними обставинами (стихійне лихо, хвороба, ремонт транспортного засобу тощо) за наявності документа, що підтверджує причину та тривалість затримки, органам міграційної служби іноземцю та особі без громадянства може бути продовжено термін тимчасового перебування в Україні для усунення обставин, що спричинили вимушену зупинку, та для виїзду з України.

Перетинання державного кордону іноземцями та особами без громадянства – власниками (користувачами) зареєстрованих в Україні транспортних засобів, які прямують на територію країни - члена міжнародної системи автострашування «Зелена Картка», здійснюється у пунктах пропуску через державний кордон за наявності у них страхового сертифіката «Зелена Картка».

Іноземці – громадяни держави, що включена до переліку, зазначеного в додатку 2, та особи без громадянства, які постійно в ній проживають, у разі в'їзду в Україну або транзитного проїзду через територію України повинні мати кошти в 20-кратному розмірі прожиткового мінімуму, встановленого в Україні на день їх в'їзду на її територію, з розрахунку на кожен місяць перебування або на термін перебування менше одного місяця. Наявність таких коштів або гарантія їх наявності може бути підтверджена шляхом пред'явлення для контролю:

- грошових коштів у національній валюті України або у конвертованій іноземній валюті;
- документа із зазначенням суми грошових коштів, на підставі якого можна отримати кошти в банківських установах України;
- платіжної картки міжнародних платіжних систем з випискою з особового банківського рахунка заявника, що підтверджує наявну суму грошових коштів;
- документа, що підтверджує бронювання або оплату житла, оплату харчування в Україні;
- договору на туристичне обслуговування (ваучера);
- гарантійного листа приватного підприємця або юридичної особи, що запросили іноземця або особу без громадянства, про взяття на себе зобов'язань із сплати всіх витрат особи, пов'язаних з її перебуванням в Україні та виїздом з України;
- проїзного квитка для повернення до держави свого громадянства, або постійного місця проживання, або до третьої держави.

Про втрату на території України паспортного документа іноземець та особа без громадянства повинен негайно письмово повідомити орган міграційної служби, який на прохання іноземця та особи без громадянства зобов'язаний видати йому про це довідку та надіслати відповідне повідомлення в Адміністрацію Держприкордонслужби. Після отримання у дипломатичному представництві чи консульській установі своєї країни паспортного документа на підставі особистої заяви іноземця та особи без громадянства та клопотання приймаючої сторони органом міграційної служби вирішується питання про продовження терміну перебування іноземця та особи без громадянства в Україні чи виїзду з України.

Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну на законній підставі, можуть тимчасово перебувати на території країни за паспортним документом, зареєстрованим у вищезазначеному порядку.

Паспортний документ подається іноземцем та особою без громадянства для реєстрації у пункті пропуску через державний кордон посадовій особі Державної прикордонної служби. Реєстрація проводиться на період короткотермінового перебування – для іноземців та осіб без громадянства з держав з візовим порядком в'їзду на період дії візи, але не більш як 90 днів протягом 180 днів з дати першого в'їзду, якщо інший термін не визначено міжнародними угодами; для іноземців та осіб без громадянства з держав з безвізовим порядком в'їзду – на термін не більш як 90 днів протягом 180 днів з дати першого в'їзду, якщо інший термін не визначено міжнародними угодами. Іноземці та особи без громадянства можуть звільнитися від реєстрації паспортного документа на підставі відповідного міжнародного договору України на умовах взаємності. Для іноземців та осіб без громадянства, які прибули в Україну в релігійних справах або для роботи в релігійних організаціях на території України і отримали візу типу Р реєстрація проводиться на період дії візи.

Звільняються від реєстрації паспортних документів:

- глави держав і урядів зарубіжних країн, члени парламентських та урядових делегацій, технічний персонал, який обслуговує ці делегації (осіб) і членів їхніх сімей, які прибули в Україну на запрошення Президента України, Верховної Ради України чи Кабінету Міністрів України, Верховної Ради чи Уряду Автономної Республіки Крим, міністерств (відомств) України;
- співробітники та члени сімей осіб, які прибули в Україну за посвідченнями ООН та організацій її системи;
- іноземці та особи без громадянства, які не досягли 18-річного віку;
- іноземні туристи, які здійснюють круїз;
- члени екіпажів іноземних військових кораблів (літаків), які прибули в Україну в установленому порядку.
- особи, які входять до складу екіпажів іноземних невійськових суден.
- особи, які входять до складу екіпажу цивільних повітряних суден міжнародних авіаліній, бригад поїздів міжнародного сполучення, у разі перебування в аеропортах чи на вокзалах (станціях), зазначених у розкладі руху.

Реєстрація в пункті пропуску через державний кордон включає в себе проставлення в паспортному документі та/або імміграційній картці іноземця чи особи без громадянства відмітки «В'їзд» («Виїзд»), занесення відомостей про іноземця чи особи без громадянства і його паспортних даних до відповідного реєстру та заповнення імміграційної картки у випадках та порядку, що визначається Адміністрацією Держприкордонслужби. Порядок проставлення та форма відмітки «В'їзд» («Виїзд») визначається Адміністрацією Держприкордонслужби.

Під час реєстрації в пункті пропуску через державний кордон з 25 травня по 15 липня 2012 р. імміграційна картка не заповнюється іноземцями та особами без громадянства, що є призначеними та іншими заінтересованими особами – уповноваженими працівниками УЄФА, компанії (зареєстрованої в Україні відповідно до законодавства юридичної особи, уповноваженої УЄФА на здійснення організаційних заходів та проведення чемпіонату), посадовими особами, представниками або посадовими особами асоціацій - членів УЄФА, членами делегацій від кожної національної футбольної асоціації, які беруть участь у чемпіонаті, комерційними партнерами та їх відповідними працівниками, представниками засобів масової інформації або будь-якими іншими особами, акредитованими УЄФА у зв'язку з проведенням чемпіонату, учасниками - членами команд, які здобули право на участь у чемпіонаті, та членами організованих груп уболівальників (глядачів), крім випадків, коли в їх паспортних документах не передбачено сторінок для проставлення відміток про перетинання державного кордону.

Відмітка про реєстрацію іноземця та особи без громадянства в його паспортному документі та/або імміграційній картці дійсна на всій території держави незалежно від місця проживання іноземця та особи без громадянства в Україні.

Продовження терміну перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства, що прибули на тривале перебування з метою навчання, працевлаштування, у приватних справах тощо, здійснюється територіальними органами міграційної служби в порядку, встановленому ДМСУ. Відповідні документи оформляються на підставі письмових звернень іноземця та особи без громадянства та приймаючої сторони, які подаються не пізніше ніж за 3 робочих дні до закінчення дії реєстрації. У продовженні терміну може бути відмовлено у разі відсутності для цього підстав та коштів для покриття витрат, пов'язаних з перебуванням іноземця та особи без громадянства в Україні, або відповідних гарантій від приймаючої сторони.

За порушення Правил перебування на території України іноземці та особи без громадянства притягаються до відповідальності згідно із Законом України «Про правовий статус іноземців». Іноземці та особи без громадянства, які вчинили злочини, адміністративні або інші правопорушення, несуть відповідальність на загальних підставах. Питання про відповідальність іноземців та осіб без громадянства, зазначених у статті 34 Закону України «Про правовий статус іноземців», вирішується дипломатичним шляхом.

Скорочення терміну тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні провадиться відповідно до статті 31 Закону України «Про правовий статус іноземців». Рішення про скорочення терміну тимчасового перебування іноземця та особи без громадянства в Україні приймається органом міграційної служби за клопотанням юридичної чи фізичної особи, що їх приймає, органом охорони державного кордону. Ініціатором скорочення терміну тимчасового перебування іноземця та особи без громадянства (незалежно від мети в'їзду в Україну) може також бути орган міграційної служби, орган охорони державного кордону та орган СБУ. В

паспортному документі особи, якій скорочено термін перебування в Україні, ставиться штамп «Термін перебування в Україні скорочено до...», а в разі прийняття рішення про заборону в'їзду в Україну проставляється штамп «Заборонено в'їзд в Україну терміном на...».

2.2. Пасажирська митна декларація

Кожна особа, яка прямує через митний кордон України, до початку митного оформлення заповнює пасажирську митну декларацію (додаток 3).

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про перелік відомостей, що оголошуються громадянами за встановленою формою у разі переміщення ними через митний кордон України товарів та інших предметів» бланк пасажирської митної декларації є бланком встановленої форми, виготовленим друкарським способом. Друкування та передання митним органам бланків пасажирської митної декларації забезпечуються виключно ДМСУ в кількостях, що відповідають потребам.

Пасажирська митна декларація заповнюється власноручно громадянином (уповноваженою ним особою) та засвідчується його особистим підписом до пред'явлення валютних цінностей, цінностей, предметів для митного контролю. Пасажирська митна декларація заповнюється в одному примірнику тією мовою, яку ця особа розуміє, або її рідною мовою. Особи, що заповнюють митну декларацію, повинні вказати в ній точну кількість місць багажу, що їм належить, у тому числі ручну поклажу, а також суму та інші відомості про валюту, коштовності та інші предмети, про які йдеться в декларації і які особи пред'являють для митного оформлення. Предмети, валюта, цінності, що підлягають декларуванню, але не були зазначені в митній декларації і виявлені під час митного контролю (огляду), визначаються предметами порушення митних правил або контрабандою. Такі самі наслідки наступають, коли особи повідомляють неправильні відомості при усному опитуванні. Заповнена пасажирами митна декларація не повинна містити незавірених виправлень.

Якщо під час заповнення декларації будуть виявлені неточності у записах пасажира, питання повинно бути з'ясовано на місці і у декларацію повинні бути внесені відповідні зміни особою, яка прямує через державний кордон України, або співробітником митниці з відміткою останнього у кожному випадку на декларації «Виправленому з (такого-то) на (таке-то) вірити» і з поставленням у цьому місці додаткового відтиску особистої номерної печатки. Записи цифрами і словами кількості місць ручної поклажі і багажу, суми валюти, кількості ювелірних та інших виробів обводяться інспектором суцільною лінією таким чином, щоб виключити можливі додаткові записи. З цією ж метою вільні місця між записами у цих пунктах прокреслюються інспектором митниці суцільною лінією. Митна декларація зі вказаною пасажиром датою та підписом завіряється особистою печаткою інспектора митниці, який здійснював митний контроль та митне оформлення.

Оформлена митними органами декларація є юридичним документом на право вільного переміщення через митний кордон України зазначених у ній речей, валюти, цінностей та інших предметів, і у той же час – підставою для притягнення громадян до адміністративної чи кримінальної відповідальності за повідомлення у декларації завідомо неправильних відомостей. При складанні протоколу про порушення митних правил митна декларація громадянина (за наявності) додається до матеріалів справи про порушення митних правил. Громадянин власноручно заповнює окрему митну декларацію, зміст якої повністю збігається зі змістом митної декларації, що додається до матеріалів справи.

Митні декларації, заповнені громадянами України при виїзді за кордон та іноземними громадянами при в'їзді в Україну, залишаються у них на весь час перебування за кордоном або в Україні і є підставою для безперешкодного ввезення або вивезення зазначених у них речей, валют і цінностей. Загублені митні декларації не відновлюються, а особи, що їх загубили, позбавляються права на безперешкодне переміщення зазначених вище речей, валюти і цінностей.

Пасажирська митна декларація заповнюється громадянином, який досяг 16-річного віку. Відомості про валютні цінності, цінності, предмети, що переміщуються через митний кордон України громадянами, які не досягли 16-річного віку, або недієздатними громадянами, зазначаються в пасажирських митних деклараціях осіб, які супроводжують цих громадян.

У пасажирській митній декларації мають бути заповнені всі пункти шляхом перекреслення в кожному з них Х-подібною позначкою рамок з потрібною відповіддю («Так» чи «Ні»). Відомості, що не вмістилися на одному бланку пасажирської митної декларації, зазначаються громадянином в окремих бланках пасажирської митної декларації, у яких повторюються відомості пункту 1, а пункти, що не використовуються, перекреслюються Z-подібною лінією.

Пасажирська митна декларація не приймається до митного оформлення посадовою особою митного органу в разі її заповнення: з підчищенням та виправленнями; з порушенням вимог передбачених законодавством. У цих випадках громадянином заповнюється нова пасажирська митна декларація з дотриманням вимог до її заповнення.

В деяких випадках пасажирська митна декларація не заповнюється:

1. Якщо особі, яка перетинає кордон, не виповнилося 16 років (у цьому випадку відомості про належні їй предмети, валюту, цінності вказуються у декларації особи, що її супроводжує).

2. При в'їзді на територію України через пункти, в яких діє схема спрощеного митного контролю, у випадку, якщо предмети, що ввозяться, не підлягають митному контролю (наприклад, особисті речі).

3. Якщо особа чи група осіб користується митними пільгами (на сьогодні такі пільги залишилися у осіб зі статусом дипломатичної недоторканості чи прирівняних до них в цьому митному режимі згідно з міжнародними договорами за участю України).

4. В окремих випадках згідно з рішенням керівників митниць з метою сприяння прискорення пасажиропотоку через митний перехід.

2.3. Митний огляд пасажирів та багажу

Митний контроль пасажирів та багажу здійснюється службовими особами митниці шляхом перевірки документів, необхідних для такого контролю, митного огляду (огляду транспортних засобів, товарів та інших предметів, особистого огляду), переогляду, обліку предметів, які переміщуються через митний кордон України, а також в інших формах, що не суперечать законам України. Згідно зі ст. 27 МКУ товари та предмети які переміщуються громадянами через митний кордон України крім митного контролю підлягають контролю інших державних органів – санітарному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному та екологічному.

Будь-які предмети, товари, валюта і цінності при переміщенні через митний кордон України підлягають митному контролю, який здійснюється шляхом проведення митного огляду та обліку предметів. Огляд речей з розпакуванням багажу здійснюється вибірково. Обов'язковому митному оформленню та контролю під час переміщення через митний кордон України підлягають:

1. Зброя та боєприпаси.
2. Наркотики і наркотичні засоби та пристосування для їх вживання.
3. Предмети старовини і мистецтва, що є художньою, історичною, науковою чи іншою культурною цінністю.
4. Валюта України.
5. Іноземна валюта готівкою.
6. Платіжні документи - чеки, векселі, акредитиви, фондів цінності такі, як акції, облігації, вартість яких оцінюється в іноземній валюті.
7. Дорогоцінні метали (золото, срібло, інші) у будь-якому стані чи вигляді.
8. Коштовне каміння у вигляді сировини або оброблене.
9. Ювелірні та інші побутові вироби з дорогоцінних металів та коштовного каміння, включаючи лом цих виробів.
10. Майнові документи.
11. Будь-які товари народного споживання, якщо законодавством України передбачено обмеження їх переміщення через митний кордон.
12. Речі, предмети, цінності, що підлягають обкладенню податками.
13. Предмети, заборонені до переміщення через митний кордон України.
14. Речі, предмети, цінності, що провозяться в ручній поклажі, несупроводжуваному багажі, пересилаються в поштових відправленнях.
15. Предмети, що підпадають під санітарний, ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний контроль (митне оформлення зазначених предметів проводиться тільки після проходження відповідного контролю).

16. Предмети, призначені для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (наприклад, товари, майно, устаткування тощо).

Відповідно до ст. 56 МКУ якщо є підстави вважати, що у ручній поклажі або багажі громадянина переміщуються через митний кордон України, у тому числі транзитом, товари, які підлягають обліку і відповідним видам контролю органів державної влади, чи товари, при митному оформленні яких справляються податки і збори, а також товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено або обмежено, митний орган має право провести огляд, а у разі необхідності і переогляд ручної поклажі та багажу з їх розпакуванням. Огляд та переогляд речей громадян проводиться службовими особами митниці. Огляд та переогляд речей здійснюється в присутності громадянина, чи його уповноваженого представника за дорученням, належним чином оформленого.

Огляд та переогляд ручної поклажі та багажу за відсутності громадянина чи уповноваженої ним особи здійснюються:

- якщо є підстави вважати, що несупроводжуваний багаж містить товари, які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей, тварин та рослин, а також довкілля;
- якщо громадянин чи уповноважена ним особа не з'явилися протягом одного місяця з дня надходження несупроводжуваного багажу;
- якщо товари пересилаються у міжнародних поштових відправленнях або міжнародних експрес-відправленнях;
- у разі залишення на території України ручної поклажі і багажу з порушенням зобов'язання про їх транзит через територію України.

Огляд передбачає перевірку, огляд зовнішнього вигляду без розпакування товару, без порушення цілісності предметів та інших дій, використаних при догляді. При вибірковому огляді ручна поклажа громадян доглядається на переносних оглядових стелажах, а автомашини – на оглядовій ямі. Повний огляд здійснюється шляхом розпакування всіх місць ручної поклажі та багажу, встановлення їх найменування, підрахунку кількості шляхом перевірки всіх місць порожнин і конструктивних особливостей в транспортних засобах і предметах з метою виявлення сховища, в які можуть бути сховані предмети порушення митних правил або контрабанди.

Згідно зі ст. 57 МКУ особистий огляд громадян здійснюється у виняткових випадках при наявності достатніх підстав припускати, що громадянин приховує при собі предмети контрабанди чи предмети та цінності, які є безпосередніми об'єктами порушення митних правил або заборонені для транзиту через територію України. На митному посту особистий огляд може також проводитися за письмовою постановою керівника поста або особи, яка його заміщує, з обов'язковим повідомленням протягом доби керівника відповідного митного органу про підстави і результати такого огляду. Перед початком огляду посадова особа митного органу повинна пред'явити громадянину письмову постанову керівника митного органу, керівника митного поста чи особи, яка їх заміщує, ознайомити громадянина з його правами та

обов'язками під час проведення такого огляду і запропонувати добровільно пред'явити приховувані товари.

Особистий огляд здійснюється службовою особою митного органу однієї статі з громадянином, який проходить огляд, у присутності не менш як 2-х понятих (однієї статі з громадянином). Як поняті запрошуються особи, які не зацікавлені у результатах огляду. Понятими не можуть бути родичі особи, яка підлягає особистому огляду, а також працівники митних органів. Особистий огляд проводиться в ізольованому приміщенні, що відповідає встановленим санітарно-гігієнічним вимогам. Доступ до приміщення, де проводиться огляд, громадян, які не беруть участі у ньому, і можливість спостерігати за проведенням огляду з боку таких громадян мають бути виключені. Обстеження органів тіла громадянина, який підлягає огляду, має проводитися лише медичним працівником.

Під час проведення особистого огляду, незалежно від його наслідків, складається протокол за формою, що встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи. Протокол підписується посадовою особою митного органу, що проводила огляд, громадянином, який проходив огляд, понятими, які були присутні під час огляду, а у разі обстеження медичним працівником – також цим працівником. Громадянин, який проходив огляд, має право зробити заяву в такому протоколі. Копія протоколу надається громадянину.

Згідно зі ст. 57 МКУ особистому огляду не підлягають Президент України, Голова Верховної Ради України, народні депутати України, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, Голова та судді Верховного Суду України, Голова та судді Конституційного Суду України, Міністр закордонних справ України, Генеральний прокурор України та члени їхніх сімей, які прямують разом з ними.

Затитання для самоперевірки

1. Дати визначення поняттям „резиденти”, „нерезиденти”, „митний огляд пасажиру”, „особливий огляд пасажиру”.
2. Назвати права та обов'язки громадян при перетину митного кордону України.
3. Охарактеризувати перетинання державного кордону громадянами, які не досягли 16-річного віку.
4. Як здійснюється перетинання державного кордону України іноземцями та особами без громадянства?
5. Охарактеризувати митну пасажирську декларацію: умови використання, заповнення, облік, зберігання.
6. Які операції здійснюються за уніфікованою митною квитанцією форми МД-1?
7. Назвати осіб, які не підлягають особистому огляду при перетину кордону.

РОЗДІЛ 3. МИТНІ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ РІЗНИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ

3.1. Поняття митних процедур

Митні процедури – операції, пов'язані із здійсненням митного контролю за переміщенням фізичних осіб, товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митного оформлення цих фізичних осіб і товарів, а також із справлянням передбачених законом податків і зборів.

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється засобами авіаційного, водного, автомобільного, залізничного, трубопровідного транспорту, а також лініями електропередачі. Залежно від наявності перевізника, відправника, одержувача, а також договору на перевезення товари переміщуються у:

1. вантажних відправленнях;
2. супроводжуваному багажі;
3. несупроводжуваному багажі;
4. ручній поклажі;
5. міжнародних поштових відправленнях;
6. міжнародних експрес-відправленнях.

Транспортні засоби, якими переміщуються фізичні особи, та товари через митний кордон України, підлягають митному контролю та митному оформленню. Митні процедури, що здійснюються під час митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, якими переміщуються громадяни та товари через митний кордон України, мають уніфікований характер і не залежать від країни реєстрації або країни - власника транспортного засобу, країни, з якої прибув цей транспортний засіб, або країни, куди він прямує, крім випадків, передбачених міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку, та відповідними міжнародними актами, в частині застосування санкцій та обмежень у торгівлі з окремими країнами.

Митний контроль за міжнародними перевезеннями фізичних осіб та товарів здійснюється митними органами у взаємодії з іншими відповідними контрольними службами за спільними технологічними схемами з визначенням часу та послідовності виконання кожною службою своїх безпосередніх обов'язків.

Розклад руху транспортних засобів через митний кордон України затверджується центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту за погодженням зі спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону України.

Технологічні схеми затверджуються керівниками митних органів за погодженням з керівниками відповідних органів охорони державного кордону України, центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту та інших відповідних контрольних служб. З метою прискорення здійснення митних

процедур під час переміщення транспортних засобів через митний кордон України працівники водного, повітряного, автомобільного та залізничного транспорту сприяють посадовим особам митних органів у виконанні ними своїх службових обов'язків.

Адміністрація морських і річкових портів, міжнародних аеропортів, прикордонних залізничних станцій на договірних засадах забезпечує митні органи необхідними службовими приміщеннями, обладнанням, засобами зв'язку та створює належні умови для здійснення ними митних процедур. Перелік приміщень та вимоги до них визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи і центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту України відповідно до обсягу та характеру міжнародних перевезень.

3.2. Особливості проведення митного контролю та оформлення фізичних осіб при їх переміщенні залізничним транспортом

3.2.1. Послідовність, види та зміст контрольних операцій

Фізичні особи, транспортні засоби та предмети, які переміщуються через митний кордон України залізничним транспортом, пропускаються через державний кордон України після здійснення відповідно до нормативно-правових актів прикордонного, митного контролю, а у відповідних випадках – також санітарно-епідеміологічного, ветеринарного, фітосанітарного, екологічного контролю, контролю за переміщенням культурних цінностей.

На в'їзд в Україну:

- прикордонний контроль;
- митний контроль та митне оформлення;
- екологічний, фітосанітарний, ветеринарний контроль (у випадках, передбачених законодавством).

На виїзд з України:

- екологічний контроль, фітосанітарний, ветеринарний контроль (у випадках, передбачених законодавством);
- митний контроль та митне оформлення;
- прикордонний контроль.

Прикордонний контроль – це комплекс заходів у пунктах пропуску через державний кордон, спрямованих на визначення законних підстав для перетинання державного кордону України фізичними особами, транспортними засобами, вантажами та іншим майном. Прикордонний контроль включає:

- перевірку документів;
- реєстрацію іноземців, осіб без громадянства та їх паспортних документів;
- виконання доручень правоохоронних органів;
- контроль за особами, яким не дозволяється в'їзд в Україну;
- огляд транспортних засобів, вантажів та іншого майна;

- адміністративно-правові та кримінально-процесуальні дії;
- проведення співбесіди з іноземцями та особами без громадянства;
- інші дії, визначені нормативно-правовими актами України.

Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон України фізичних осіб здійснюється посадовими особами відділення прикордонного контролю певного прикордонного загону. Працівники контролюючих служб під час проведення контролю пасажирського поїзда знаходяться в вагоні начальника поїзда, в зв'язку з обмеженим часом графікової стоянки поїзда і залучаються до проведення контролю за викликом посадових осіб митниці чи підрозділу прикордонного контролю. Прикордонний контроль здійснюється в зоні прикордонного контролю в межах пасажирських поїздів міжнародного сполучення, а також у спеціальних службових приміщеннях органу охорони державного кордону в пункті пропуску.

Митний контроль, митне оформлення і пропуск через митний кордон України фізичних осіб, транспортних засобів та предметів здійснюється посадовими особами відділу митного оформлення певної митниці. Інші посадові особи митних органів приймають участь у здійсненні митного контролю відповідно до діючих нормативно-правових актів. Митний контроль здійснюється в межах пасажирських поїздів міжнародного сполучення та в інших приміщеннях, де створена зона митного контролю. Митний контроль здійснюється виключно в зонах митного контролю і завершується митним оформленням відповідно до вимог законодавства.

Митний контроль передбачає проведення посадовими особами митниці мінімуму митних процедур, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи. Обсяг таких процедур та порядок їх застосування визначаються відповідно до МКУ, інших нормативно-правових актів, а також міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку. Митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами митниці шляхом:

- перевірки документів та відомостей, необхідних для такого контролю;
- митного огляду (огляду та переогляду товарів і транспортних засобів, особистого огляду громадян);
- обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;
- усного опитування громадян і посадових осіб підприємств;
- перевірки системи звітності та обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків і зборів, які відповідно до законів справляються при переміщенні товарів через митний кордон України;
- використання інших форм, передбачених Митним кодексом та іншими законами України з питань митної справи.

Ветеринарний контроль. Ветеринарний контроль здійснюється з метою охорони території України від занесення з території інших держав або з карантинної зони збудників інфекційних хвороб тварин, а також перевірки

ветеринарного стану при експорті-імпорті тварин, сировини, продуктів тваринного походження та у відповідності до Закону України «Про ветеринарну медицину».

Функції забезпечення ветеринарного контролю на державному кордоні покладено на регіональні служби державного ветеринарного контролю з підпорядкованими їм прикордонними пунктами ветеринарного контролю. На митниці зазначений контроль здійснюють державні інспектори ветеринарної медицини. Ввезення, транзит через територію України тварин, продуктів і сировини тваринного походження та інших вантажів, в'їзд транспортних засобів, що підлягають обов'язковому ветеринарному контролю, дозволяються за наявності документів, передбачених міждержавними угодами (ветеринарних сертифікатів-свідоцтв), та в разі додержання ветеринарних вимог з урахуванням епізоотичного стану країн-експортерів.

Пропуск через державний кордон України вантажів, підконтрольних службі державної ветеринарної медицини, дозволяється тільки з країн, благополучних в епізоотичному відношенні, за наявності оригіналу ветеринарного сертифіката (свідоцтва) країни походження з обов'язковим зазначенням конкретного одержувача та при виконанні ветеринарних вимог щодо імпорту в Україну вантажів, підконтрольних службі державної ветеринарної медицини, після проходження обов'язкового ветеринарного контролю.

Фітосанітарний контроль. Фітосанітарний контроль спрямований на запобігання занесенню та поширенню відсутніх на території України регульованих шкідливих організмів і становить частину законодавства України щодо захисту життя та здоров'я рослин та у відповідності до Закону України «Про карантин рослин».

Здійснення фітосанітарного контролю на державному кордоні покладено на прикордонні пункти карантину рослин. На митниці зазначений контроль здійснюють державні інспектори з карантину рослин.

Під час здійснення державного контролю з карантину рослин державні інспектори з карантину рослин у межах повноважень мають право:

- проводити фітосанітарні процедури до об'єктів регулювання;
- затримувати об'єкти регулювання для інспектування та фітосанітарної експертизи, якщо вони переміщуються без відповідних фітосанітарних документів або не відповідають фітосанітарним вимогам;
- здійснювати державний контроль та нагляд, інспектування та моніторинг відповідної території, об'єктів регулювання;
- отримувати інформацію, необхідну для здійснення повноважень відповідно до закону;
- проводити відбір зразків з партії рослин і рослинних продуктів для проведення фітосанітарної експертизи відповідно до закону;
- видавати в межах своїх повноважень розпорядження, що підлягають обов'язковому виконанню, на здійснення фітосанітарних заходів;
- надавати висновки органам страхування щодо завданих збитків внаслідок ліквідації карантинних організмів;

- накладати у порядку, встановленому законом, адміністративні стягнення на осіб, винних у порушенні законодавства про карантин рослин;
- безперешкодного доступу до потужностей (об'єктів) виробництва та обігу об'єктів регулювання рослин за наявності підстав для проведення перевірок, визначених цим та іншими законами України, та за умови надання особам офіційного направлення на перевірку.

Державні інспектори з карантину рослин зобов'язані:

- у разі виявлення карантинних організмів протягом доби внести відповідні подання про запровадження карантинного режиму;
- діяти на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені законом, і додержуватися вимог нормативно-правових актів у сфері карантину рослин;
- забезпечувати конфіденційність будь-якої інформації, яка становить комерційну таємницю, за винятком випадків, передбачених законом;
- надавати документи, які засвідчують їх повноваження;
- надавати власникам об'єктів регулювання, які підлягають державному контролю, акти про результати нагляду, інспектування та моніторингу.

За порушення вимог Закону України «Про карантин рослин» та інших нормативно-правових актів державні інспектори з карантину рослин несуть передбачену законом відповідальність.

Загальний час здійснення контролю фізичних осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна, які переміщуються залізничним транспортом, не повинен перевищувати часу стоянки залізничних поїздів у митниці, передбаченого розкладом або графіком руху, відповідно до спільного наказу ДМСУ, Адміністрації Державної прикордонної служби України та інших міністерств та відомств. Часові нормативи можуть не дотримуватися в разі наявності достатніх підстав уважати, що фізичні особи, товари й транспортні засоби переміщуються через державний кордон України залізничним транспортом, з порушенням норм законодавства України про державний кордон України, митних правил, інших норм законодавства, а також у разі затримання цих осіб, товарів і транспортних засобів унаслідок виявлених порушень.

3.2.2. Порядок пропуску через державний митний кордон України фізичних осіб, які переміщуються залізничним транспортом

В'їзд в пункт пропуску через державний кордон поїзда здійснюється відповідно до встановленого графіка руху.

Інформація про в'їзд (прибуття) у пункт пропуску на залізничній станції пасажирського поїзда надається підрозділу прикордонного контролю та митному підрозділу уповноваженими представниками адміністрації прикордонної залізничної станції. Після в'їзду (прибуття) у пункт пропуску фізичних особа, перевізник, вантажовласник чи уповноважена ними посадова

особа заявляє про готовність до контролю і пред'являє посадовим особам підрозділу прикордонного контролю і митниці документи, установлені нормативно-правовими актами і міжнародними договорами України, особисті чи на транспортний засіб і вантаж, який переміщується через державний кордон України. Посадка (висадка) фізичних осіб у залізничні транспортні засоби, огляд транспортних засобів, а також завантаження (вивантаження) транспортних засобів у пункті пропуску проводиться з дозволу посадових осіб підрозділу прикордонного контролю та митниці.

Пропуск фізичних осіб, вантажів та інших предметів, які переміщуються залізничним транспортом, через митний кордон України здійснюється після завершення їх прикордонного, митного контролю, а у відповідних випадках також санітарно-епідеміологічного, ветеринарного, фітосанітарного контролю, контролю за вивезенням з території України культурних цінностей, інших державних видів контролю. Результати такого контролю відображаються у вигляді відміток державних інспекторів цих служб у відповідних документах (митних деклараціях, товаросупровідних, товаротранспортних та ін.). У разі відмови в пропуску через державний кордон України предметів у зв'язку з непроходженням контролю інших контрольних служб відмову надає відповідна контрольна служба, про що для вжиття відповідних заходів обов'язково інформуються інші контрольні органи і служби, контроль якими на час відмови було здійснено. У разі затримки відправлення поїзда посадовими особами митниці, підрозділу прикордонного контролю або працівниками інших контрольних служб, які здійснюють контроль в пункті пропуску, в рейсовому журналі начальника поїзда робиться запис про час та причину затримки поїзда, складається акт та надається інформація черговому по залізничній станції про час затримки поїзда та причину затримки.

Посадові особи підрозділу прикордонного контролю здійснюють прикордонний контроль і пропуск через державний кордон України фізичних осіб, вантажів та іншого майна відповідно до чинного законодавства та міжнародних договорів. Проведення прикордонного контролю посадовою особою підрозділу прикордонної служби в пункті пропуску здійснюється у формах перевірки правових підстав для перетинання державного кордону України фізичних осіб.

Для проведення контролю та огляду потягів створюється спільна група із представників посадових осіб підрозділу прикордонного контролю та митниці. В разі використання двох і більше груп огляд транспортних засобів здійснюється, як правило, на «сходження» чи на «розрив», в залежності від пересування наряду по перевірці документів. Під час здійснення спільного огляду основними завданнями представників спільної оглядової групи є наступні.

Для посадових осіб підрозділу прикордонного контролю:

- пошук та затримання осіб, причетних до спроб порушення державного кордону;
- виявлення зброї, наркотичних, вибухових, отруйних та небезпечних речовин;

- контроль виконання режимних правил під час здійснення огляду транспортного засобу;

Для посадових осіб митного органу:

- визначення об'єктів декларування й оподаткування, потреби в проведенні інших видів контролю;
- пошук і затримання предметів, що переміщуються з порушенням законодавства.

Огляд проводиться в присутності провідника вагона. Під час огляду використовуються ліхтарі, вагонні ключі, викрутки, засоби спеціальної техніки для поглибленого огляду транспортних засобів. Внутрішній огляд купе з пасажирами, купе, завантажених багажем більше встановлених норм перевезення, здійснюється при наявності конкретних даних або ознак наявності в них осіб, що намагаються нелегально в'їхати в Україну, а також провезти предмети та матеріали, заборонені для ввозу в Україну, на підставі аналізу та оцінки ризиків.

У разі виявлення товарів, прихованих та не пред'явлених до контролю, посадовою особою митного підрозділу складається протокол про порушення митних правил у відповідності вимог МКУ. В разі переміщення товарів, які підлягають оподаткуванню, проводиться нарахування необхідних платежів у встановленому законодавством порядку. Товари, не пропущені через митний кордон України, підлягають, у порядку, визначеному нормативно-правовими актами з питань митної справи, поверненню на територію України або іноземної держави, передачі на зберігання на склад митниці відповідно до положень статті 166 МКУ.

Про закінчення митного огляду та митного контролю посадові особи митниці, які залучалися до його здійснення, доповідають старшому оперативної зміни відділу митного оформлення митниці.

Старший оперативної зміни відділу митного оформлення митниці, переконавшись, що всі інспектори вийшли з поїзда, дає вказівку відповідальному черговому митниці про відправлення поїзда. Відповідальний черговий митниці в телефонному режимі інформує чергового по залізничній станції про завершення митного оформлення поїзда.

Під час перебування у пункті пропуску через державний кордон всім особам забороняється:

- самотійно, без дозволу обслуговуючого персоналу транспортних засобів та представника прикордонної служби, залишати залізничні транспортні засоби чи здійснювати у них посадку;
- без дозволу представників прикордонної служби залишати зону прикордонного контролю та територію пункту контролю, а без дозволу митного органу – залишати зону митного контролю;
- виходити на платформу та здійснювати посадку на поїзд закордонного прямування, що прямує в Україну, до оголошення посадки черговим по станції за 5 хв. до відправлення поїзда;
- пошкоджувати чи виводити з ладу елементи огорожі, технічні пристрої і обладнання, інформаційні щити та інше майно пункту контролю;

- під час проходження визначених законодавством видів контролю в пункті пропуску вживати алкогольні напої і палити в не відведених для цього місцях;
- своїми діями та розміщенням багажу створювати перешкоди для виконання службових обов'язків працівниками контрольних служб, обслуговуючого персоналу транспортних засобів, проходження пасажирами визначених видів контролю;
- зупиняти залізничні транспортні засоби в місцях, не визначених технологією прикордонного контролю;
- знаходитися в пункті пропуску без дійсних документів;
- відкривати двері вагонів до закінчення прикордонного контролю;
- починати рух залізничні транспортного засобу до закінчення прикордонного контролю і без дозволу посадової особи Державної прикордонної служби.

Забороняється здійснювати в пункті пропуску не передбачені законодавством види контролю, а також провадити господарську або іншу діяльність, не пов'язану із забезпеченням діяльності пункту пропуску.

В період стоянки поїзда не допускається вихід пасажирів закордонного прямування без супроводження посадових осіб підрозділів прикордонного контролю або митниці, а також підходу до нього обслуговуючого персоналу, співробітників служб що взаємодіють, але не пов'язані з оформленням поїзда, та сторонніх осіб.

3.2.3. Особливості проведення контролю на в'їзд в Україну фізичних осіб, які переміщуються залізничним транспортом

До прибуття поїзда прикордонні наряди, спільні групи посадових осіб підрозділів прикордонного контролю та митниці, посадові особи інших контрольних служб, розташовуються орієнтовно в місцях зупинки вагонів, у яких вони здійснюють контроль. Прохід осіб на платформи, на яких здійснюється прикордонний контроль потягів міжнародного сполучення, що слідують на в'їзд в Україну, та посадка пасажирів у вагони допускається лише за 5 хвилин до відправки поїзда після оголошення черговим по вокзалу. Посадка пасажирів у вагони здійснюється після завершення всіх видів контролю. Здійснення контролю усі служби починають тільки після повної зупинки поїзда.

Прикордонний контроль. Попередньо отримавши інформацію від лінійного начальника поїзда щодо кількості пасажирів в кожному вагоні, в тому числі щодо завантаження багажем більше встановлених норм перевезення, та інших питань, які стосуються контролю і службової діяльності контрольних органів і служб, старший зміни прикордонного наряду дає команду складу зміни на здійснення прикордонного контролю осіб, транспортного засобу та особисто направляється в поїзд для здійснення контролю за діями особового складу зміни прикордонного наряду.

Перед початком прикордонного контролю у вагоні прикордонний наряд уточнює у провідника кількість і категорію пасажирів. Провідник в свою чергу, згідно посадової інструкції, забезпечує знаходження всіх пасажирів на своїх місцях і готовність їх до проходження прикордонного контролю та необхідне освітлення. Перевірка документів здійснюється з обов'язковою присутністю провідника під час контрольних заходів. Пасажири під час оформлення з купе не виходять. Під час здійснення контролю прикордонний наряд «Перевірка документів» пересувається по вагону від купе до купе (відстань між інспекторами не повинна перевищувати 1 - 2 купе) та виконує завдання аналізу та оцінки ризиків. Аналіз та оцінка ризиків здійснюються на підставі вивчення паспортних та інших документів фізичних осіб, а також виходячи з маршруту, напрямку руху, національної належності або державної реєстрації об'єкта контролю, до яких можуть належати вік, стать, манери та психофізичні особливості поведінки особи, зовнішній вигляд, наявність орієнтувань правоохоронних органів Державної прикордонної служби та ДМСУ, тощо. Інформація, отримана під час контролю, доповідається старшому наряду з огляду транспортного засобу.

Паспортний контроль громадян, які слідують через державний кордон України, розпочинається з відрекомендування і привітання посадової особи підрозділу прикордонного контролю з пасажирами. Перевірка документів здійснюється безпосередньо в вагоні у кожного пасажира особисто. Під час паспортного контролю посадовою особою підрозділу прикордонного контролю в установленому порядку перевіряються документи пасажирів на право перетину державного кордону України, а також здійснюється контроль за іноземцями, яким заборонено в'їзд в Україну, і контроль осіб, відносно яких виконуються доручення правоохоронних органів. При проведенні паспортного контролю іноземних громадян, які перетинають державний кордон, при необхідності, посадовими особами підрозділу прикордонного контролю проводиться співбесіда. По закінченні перевірки документів осіб посадова особа підрозділу прикордонного контролю проставляє в паспортні документи відповідні відмітки згідно Інструкції з організації та здійснення прикордонного контролю, а іноземцям, які перетинають державний кордон, відмітку про реєстрацію проставляє в паспортні документи та в частині «прибуття», «вибуття» імміграційної картки. Частина «прибуття» імміграційної картки залишається у посадової особи підрозділу прикордонного контролю.

Перевірка документів у іноземних громадян та осіб без громадянства, які слідують в Україну або транзитом через територію України у візовому порядку, перевірка за обліками доручень правоохоронних органів та заборони в'їзду на територію України, проставлення відміток «прибуття» в паспортному документі та імміграційній карті здійснюється безпосередньо у вагоні.

При виявленні ознак повної або часткової підробки документів (переклейка фото, хімічне травлення, механічна підчистка, дописки, виправлення), а також виявленні несправностей в паспортних документах, виявленні осіб, яким заборонено в'їзд в Україну або відносно яких виконується доручення правоохоронних органів та інше, посадова особа підрозділу

прикордонного контролю негайно доповідає про це старшому зміни прикордонного наряду.

Після закінчення паспортного контролю старший прикордонного наряду по перевірці документів доповідає старшому зміни прикордонного наряду про результати оформлення осіб, їх категорію та кількість іноземних громадян, що прямують через державний кордон України у візовому порядку.

Митний контроль. Під час проведення митного контролю митні органи самостійно визначають форму та обсяг контролю, достатні для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, контроль за дотриманням яких покладено на митні органи. Декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних даних про мету переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів, про самі товари та інші предмети, а також будь-яких відомостей, необхідних для митного контролю та митного оформлення.

На підставі аналізу та оцінки ризиків митний контроль і митне оформлення може бути проведено у спрощеному порядку без заповнення письмової декларації і огляду ручної поклажі пасажира чи його особистих речей, якщо фізичною особою не переміщуються товари і інші предмети, які згідно законодавства України підлягають обов'язковому письмовому декларуванню чи заборонені до переміщення через митний кордон України.

Посадовою особою митниці перевіряється правильність заповнення митної декларації (якщо така заповнялась), яка за відсутності зауважень завіряється особистою номерною печаткою. Це свідчить про те, що заявлені товари і інші предмети приймаються митницею до митного контролю та митного оформлення.

При ввезенні товарів і інших предметів, що підлягають оподаткуванню, або за наявності підстав вважати, що через митний кордон вони переміщуються з порушенням встановленого порядку або з перебільшенням визначених законодавством норм, посадова особа митниці пропонує пред'явити їх до митного контролю та перевіряє відповідність даним, вказаним у декларації, а також достовірність представлених до митного контролю документів. В подальшому проводиться контроль відповідності сум валютних цінностей, вказаних у декларації, а також проводиться огляд пред'явлених під час декларування цих валютних цінностей для вирішення питання пропуску їх через митний кордон України у відповідності до встановлених законодавством норм. У відповідних випадках пропонується пред'явити необхідні документи для підтвердження законності ввезення задекларованих та пред'явлених до контролю предметів, товарів, валютних цінностей.

При неможливості пропуску товарів та інших предметів на митну територію України (несплата митних платежів, відсутність документів, необхідних для проведення митного контролю, та інше) посадова особа митниці інформує старшого оперативної зміни, оформлює Картку відмови у пропуску чи митному оформленні товарів та інших предметів. При поверненні

товару на територію іноземної держави, крім тих, що зберігаються виключно митним органом, передбачених статтею 166 МКУ, посадка громадянина у вагон проводиться згідно завчасно купленого власником товару проїзного квитка. Доставляння товару, що повертається у зворотному напрямку, до вагона здійснюється у супроводженні посадових осіб митниці (не менше двох) у взаємодії з посадовими особами органу прикордонного контролю. Посадові особи митниці знаходяться біля вагона, в який завантажено товар, до моменту відправлення поїзда, наступна зупинка для якого на території іноземної держави. В справах митниці залишається копія квитка на зворотний виїзд громадянина, мотивована заява з відмітками про виконання та зобов'язання про зворотне вивезення товару (предметів). Після відправлення поїзда оперативний черговий по відділу, в разі необхідності, засобами факсимільного зв'язку або в телефонному режимі повідомляє митні органи суміжного пункту пропуску іноземної держави про номер вагона, місце та прізвище, ім'я та по батькові громадянина, який здійснює зворотне вивезення товарів (предметів).

За наявності вказаних у декларації або задекларованих усно валютних цінностей та інших предметів, які внаслідок установлених законом заборон чи обмежень не підлягають ввезенню на територію України або транзиту через територію України, і немає можливості вивезення з території України в день їх ввезення, посадова особа митниці пропонує особі здати їх на зберігання митниці в установленому порядку. При прийманні на зберігання речей, предметів, валютних цінностей, що належать громадянам і не пропущені через митний кордон України, посадова особа митниці заповнює МД-1 і несе повну відповідальність за відображення на звороті другого примірника кінцевого строку зберігання предметів, валютних цінностей, пояснює громадянину умови зберігання, сплати складського збору та зворотного отримання.

Шляхом усного опитування перевіряється наявність у особи завіреної виїзної декларації, якщо така заповнювалась, звертаючи увагу на її зміст з відмітками про предмети, валютні цінності, дозволені на вивезення з України. Наявна декларація вилучається у громадян та в кінці зміни підшивкою здається старшому оперативної зміни митниці для зберігання у підрозділі до передачі у архів митниці.

Товари, що безпосередньо ввозяться громадянами на митну територію України і відповідно до законодавства підлягають оподаткуванню, обов'язково письмово заявляються митному органу, у відповідності до вимог постанови Кабінету Міністру України «Про перелік відомостей, що оголошуються громадянами за встановленою формою у разі переміщення ними через митний кордон України предметів» та оподатковуються ввізним митом за встановленими ставками, податком на додану вартість та в установлених законодавством випадках акцизним та іншими зборами. У разі наявності обґрунтованих сумнівів щодо достовірності заявленої митної вартості предметів та при ввезенні товарів, віднесених до «групи ризику», для правильного визначення митної вартості та встановлення коду товару можуть залучатися працівники відповідних структурних підрозділів митниці. Посадова особа митного підрозділу, яка безпосередньо здійснює митний контроль і митне

оформлення, перевіряє товаросупровідні документи на товар, проводить попереднє усне опитування власника товару на предмет встановлення вартості та ваги вантажу що переміщується і в разі перевищення вартості 1000 євро та/або ваги 100 кг проводить митне оформлення товару з використанням вантажної митної декларації типу «ІМ-40Г».

При виявленні предметів, що є об'єктами порушення митних правил, здійснює відповідні дії, пов'язані з їх затриманням, оформленням протоколу встановленої форми та проводить дії у відповідності до статей МКУ. Матеріали справи про порушення митних правил підлягають передачі до Служби боротьби з контрабандою та митної варти, з повідомленням оперативного чергового митниці. У разі виникнення конфліктних ситуацій з особами та інших ситуацій, митний контроль призупиняється, про що доповідається старшому оперативної зміни митниці для прийняття відповідного рішення.

Пропуск через митний кордон України особистих речей, товарів, що тимчасово ввозяться в Україну громадянами під зобов'язання про їх зворотне вивезення, здійснюється у відповідності до вимог Закону України «Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України» та інших чинних нормативних документів.

Грошова застава за тимчасове ввезення на Україну товарів під зобов'язання про їх зворотне вивезення, сумарна вартість яких не перевищує 1000 євро та загальна вага яких не перевищує 100 кг, або одного неподільного предмета, незалежно від митної вартості та ваги, стягується за уніфікованою квитанцією МД-1 із зазначенням в ній посадовою особою митниці розрахунку загальної суми грошової застави та присвоєнням індексу «ГЗ», що проставляється у графі «Найменування предметів, валюти, цінностей», та розбивкою загальної суми грошової застави по видах платежів. При цьому у вільному від граф місці на зворотному боці першого примірника квитанції МД-1 нею в полі «Службові відмітки» робиться запис «Грошова застава повертається за умови виконання громадянином зобов'язання перед митним органом в термін до _____». Зазначена примітка затверджується підписом громадянина.

Митне оформлення товарів, що переміщуються на митну територію України в режимі тимчасового ввезення, сумарна вартість яких перевищує 1000 євро та/або загальна вага яких перевищує 100 кг, проводиться в порядку, передбаченому чинним законодавством.

Митний контроль та митне оформлення товарів, які переміщуються фізичними особами з метою транзиту, здійснюється у відповідності до чинного законодавства на момент їх ввезення в Україну.

3.2.4. Особливості проведення контролю на виїзд з України фізичних осіб, які переміщуються залізничним транспортом

Завчасно, до прибуття поїзда, черговий по станції повідомляє чергового відділення прикордонного контролю, оперативного чергового митниці та інші

контролюючі служби про час та платформу прибуття поїзда. Черговий по станції по ретранслятору оголошує про прибуття поїзда, а також про те, що особи, які не задіяні в оформленні залізничних транспортних засобів закордонного прямування, зобов'язані покинути режимну зону. До прибуття поїзда прикордонні наряди, спільні групи посадових осіб підрозділів прикордонного контролю та митниці, робітники інших контрольних служб розташовуються в місцях зупинки вагонів, у яких вони здійснюють контроль. Посадка пасажирів у вагони здійснюється у перші 5 хвилин стоянки поїзда. Здійснення контролю усі служби починають тільки після повної зупинки поїзда.

Митний контроль. При здійсненні митного контролю посадова особа митниці приймає рішення у відповідності до діючого митного законодавства про доцільність та необхідність проведення спрощеного або загального митного контролю товарів, предметів, валютних цінностей, що переміщуються через митний кордон України. На підставі аналізу та оцінки ризиків митний контроль і митне оформлення може бути проведено у спрощеному порядку без заповнення письмової декларації і огляду ручної поклажі пасажира чи його особистих речей, якщо особою не переміщуються товари і інші предмети, які згідно законодавства України не підлягають обов'язковому письмовому декларуванню чи заборонені до переміщення через митний кордон України. Пропуск валютних цінностей та інших предметів, що переміщуються громадянами при виїзді з України, здійснюється посадовою особою митниці в порядку і обсягах, передбачених митним законодавством України.

У разі тимчасового вивезення громадянами з України предметів особистого користування під письмове зобов'язання про зворотне ввезення посадова особа митниці зобов'язана роз'яснити громадянам правила тимчасового вивезення і відповідальність, що настає в разі порушення термінів ввезення тимчасово вивезених з України предметів. Декларування таких предметів, при необхідності, проводиться з використанням пасажирської митної декларації, що заповнюється громадянами. При тимчасовому вивезенні з України товарів, з врахуванням ризику можливого порушення вимог МКУ, посадовою особою митниці складається письмове зобов'язання про їх зворотне ввезення. Зобов'язання подається громадянином у 2 (двох) примірниках та засвідчується його особистим підписом. Оформлення зобов'язання посадовою особою митниці засвідчується проставленням на обох примірниках підпису цієї посадової особи та відбитка штампа «Під митним контролем». Після оформлення зобов'язання посадовою особою митного органу один примірник цього зобов'язання передається громадянину, а другий залишається в справах митниці.

Після виконання громадянином зобов'язання про зворотне ввезення товарів посадова особа митного органу робить на примірнику зобов'язання, переданого громадянину, запис «Зобов'язання виконано» та засвідчує його відбитком особистої номерної печатки, після чого підшиває його до першого примірника, що знаходиться у митниці. Якщо зворотне ввезення товарів здійснюється через інший митний орган, ніж митний орган, якому було надане

зобов'язання, то запис про виконання громадянином зобов'язання засвідчується в тому самому порядку. Інформація про виконання зобов'язання передається оперативному черговому митного органу, якому було надане зобов'язання, засобами факсимільного зв'язку з подальшим направленням цього зобов'язання поштою. На підставі двох примірників зобов'язання, з відповідними відмітками, митний контроль за дотриманням митного режиму тимчасового вивезення припиняється. У разі невиконання громадянином зобов'язання складається протокол про порушення митних правил за фактом порушення зобов'язання. Зобов'язання обліковуються в Журналі обліку таких зобов'язань.

Якщо в процесі митного контролю виявлено невідповідність наявного товару зазначеному у в'їзній митній декларації або встановлено інші порушення порядку переміщення товарів через митний кордон України, посадова особа, яка проводила митний контроль, доповідає (усно) про такий факт старшому оперативної зміни митниці та приймає рішення згідно з чинним законодавством.

При переміщенні громадянами транзитом через територію України предметів перевіряються терміни, повнота доставки предметів, відповідність заявленого товару фактично наявному. Факт виконання зобов'язання про транзит підтверджується посадовою особою митниці шляхом проставлення відтисків особистого митного забезпечення на документах, що супроводжують транзитний вантаж і були оформлені впускною митницею.

При виявленні порушення громадянами термінів зобов'язання про зворотне вивезення предметів, що тимчасово ввозилися в Україну, чи транзиту посадовою особою митниці складається протокол про порушення митних правил. За умови виявлення предметів контрабанди та порушень митних правил посадова особа митниці негайно повідомляє старшого оперативної зміни митниці, начальника митниці, чергового інспектора та дізнавача служби боротьби з контрабандою та митної варті. При виявленні предметів, що є об'єктами порушення митних правил, здійснює відповідні затримання з оформленням протоколу та провадить дії у відповідності до статей МКУ. Матеріали справи про порушення митних правил підлягають передачі для проведення митного розслідування до служби боротьби з контрабандою та митної варті відповідно до встановленого у митниці порядку, з повідомленням оперативного чергового митниці.

Після завершення митного контролю та митного оформлення посадова особа митниці повертає громадянину митну декларацію, завірену відтиском його особистої номерної печатки.

У разі виникнення конфліктних ситуацій з особами та інших ситуацій, митний контроль призупиняється, про що доповідається старшому зміни митниці для прийняття відповідного рішення.

У разі декларування пасажирами предметів, що підлягають контролю з боку фітосанітарної, ветеринарної, екологічної служб, посадова особа митниці залучає співробітників відповідних контрольних служб для проведення контролю.

Митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, завершується тільки після здійснення встановлених законодавством України необхідних для цього товару видів контролю.

Прикордонний контроль. Початок оформлення поїзда здійснюється з його прибуття на станцію. Порядок проведення прикордонного контролю здійснюється у тій же послідовності, що й при в'їзді на митну територію України. Під час паспортного контролю посадовою особою підрозділу прикордонного контролю перевіряються документи пасажирів на право перетину державного кордону України, а також здійснюється контроль за іноземцями, яким заборонено в'їзд в Україну, і контроль осіб, відносно яких виконуються доручення правоохоронних органів. У разі відсутності підстав для складання протоколу про порушення митних правил остаточне рішення щодо пропуску громадянина через державний кордон України приймається посадовими особами підрозділу прикордонного контролю.

При слідуванні на виїзд з України іноземних громадян, на виконання Указу Президента України «Про додаткові заходи щодо реалізації права людини на свободу пересування і вільний вибір місця проживання», Закону України «Про правовий статус іноземців» та наказу Адміністрації Державної прикордонної служби, посадова особа підрозділу прикордонного контролю відбирає в іноземних громадян частину «вибуття» імміграційної картки.

По закінченні перевірки документів осіб посадова особа підрозділу прикордонного контролю проставляє в паспортні документи відповідні відмітки.

3.2.5. Пропуск через державний кордон вищих посадових осіб, офіційних делегацій і літерних рейсів, які переміщуються залізничним транспортом

Пропуск через державний кордон України вищих посадових осіб, офіційних делегацій, які переміщуються залізничним транспортом, організовується та здійснюється посадовими особами підрозділу прикордонного контролю спільно з іншими контрольними службами, що здійснюють контроль у митниці.

Пропуск вищих посадових осіб України або зарубіжних держав, стосовно яких здійснюється державна охорона та групи осіб – громадян України чи інших держав, які прямують через державний кордон України за рішенням або на запрошення Верховної Ради України, Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради та Ради міністрів Автономної Республіки Крим, Міністерства закордонних справ України, для проведення офіційних заходів на території України чи в інших державах і в установленому порядку оформлені в Управлінні Державного Протоколу та Церемоніалу Президента України, Управлінні міжпарламентських зв'язків Секретаріату Верховної Ради України, Службі Протоколу Прем'єр-міністра України, Управлінні Державного протоколу Міністерства закордонних справ України,

здійснюється в першочерговому порядку. Управління Державного Протоколу та Церемоніалу Президента України, Управління міжпарламентських зв'язків Секретаріату Верховної Ради України, Служба Протоколу Прем'єр-міністра України, Управління Державного протоколу Міністерства закордонних справ України за дві години до перетинання державного кордону подають посадовій особі підрозділу прикордонного контролю, призначеній для здійснення прикордонного контролю, списки осіб, включених до складу делегацій.

З прибуттям у митницю офіційних делегацій працівник Управління Державного Протоколу та Церемоніалу Президента України, Управління міжпарламентських зв'язків Секретаріату Верховної Ради України, Служби Протоколу Прем'єр-міністра України, Управління Державного протоколу Міністерства закордонних справ України отримує паспорти від уповноваженої особи делегації, перевіряє відповідність паспортних документів членам делегації, здійснюючи ідентифікацію осіб, після чого передає паспорти посадовій особі органу охорони державного кордону для їх перевірки. Посадова особа підрозділу прикордонного контролю здійснює перевірку документів, проставляє в них належні службові відмітки і повертає їх працівникові Управління Державного протоколу. Працівники Управління Державного Протоколу та Церемоніалу Президента України, Управління міжпарламентських зв'язків Секретаріату Верховної Ради України, Служби Протоколу Прем'єр-міністра України, Управління Державного протоколу Міністерства закордонних справ України, які здійснюють перевірку паспортних даних, несуть відповідальність за належність паспортних документів членам офіційних делегацій.

У разі виявлення в документах несправності або невідповідності документів списку делегації посадова особа органу охорони державного кордону негайно доповідає начальнику прикордонного загону. Рішення про пропуск осіб із складу делегації, у документах яких виявлено несправність, приймається у найкоротші терміни.

Пропуск осіб, які супроводжують вищих посадових осіб (представників засобів масової інформації та інших осіб, які прямують разом з делегацією), здійснюється у загальному порядку, якщо інше не передбачено у розпорядчих документах (заявці) Верховної Ради України, Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства закордонних справ України.

У разі виявлення зброї, боєприпасів, спеціальних засобів, що належать особам, які здійснюють охорону вищих посадових осіб України, інших держав та офіційних делегацій, про яку попередня інформація не надавалась, рішення про пропуск (непропуск) через державний кордон зброї, боєприпасів і спеціальних засобів охорони приймає начальник прикордонного загону за письмовим погодженням з Міністерством внутрішніх справ України. Не пропущені через державний кордон України зброя, боєприпаси, спеціальні засоби, що належать особам, які здійснюють охорону вищих посадових осіб України, інших держав та офіційних делегацій, приймати на зберігання у встановленому порядку.

З метою недопущення можливих протиправних дій щодо вищих посадових осіб, членів офіційних делегацій, як правило, за дві години до перетинання державного кордону в місцях здійснення прикордонного та інших видів контролю працівники Управління Державної охорони України та інших компетентних служб у взаємодії з органами охорони державного кордону вживають додаткових режимних заходів. Осіб, які зустрічають або забезпечують зустріч офіційних делегацій, допускати в пункт пропуску з дозволу начальника прикордонного загону на підставі офіційної інформації служби протоколу за погодженням з Управлінням державної охорони України, якщо її співробітники забезпечують здійснення спеціальних заходів щодо безпеки делегації.

Посадові особи підрозділу прикордонного контролю, які здійснюють прикордонний контроль та пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів і вантажів, зобов'язані:

- поінформувати посадових осіб контрольних служб про їх прибуття в пункт пропуску через державний кордон та негайно організувати оформлення;
- у встановленому порядку провести прикордонний контроль, здійснити пропуск через державний кордон України;
- доповісти лінією оперативно-чергової служби.

Пропуск через державний кордон України дипломатичних агентів, консульських посадових осіб і членів їх сімей, які переміщуються залізничним транспортом, здійснюється за дійсними дипломатичними й службовими паспортами та візами України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами та законодавством України. Дипломатична пошта не підлягає ні розкриттю, ні затриманню. Всі місця, що належать до дипломатичної пошти, повинні мати зовнішні позначки, що вказують на їх характер, і вони можуть вміщувати лише дипломатичні документи та предмети, призначені для офіційного користування.

Правом на позачергове перетинання державного кордону України, проведення прикордонного контролю користуються такі особи:

- дипломатичні агенти, консульські посадові особи і члени їх сімей;
- дипломатичні кур'єри, тимчасові дипломатичні кур'єри під час виконання ними службових обов'язків;
- Генеральний секретар ООН, його помічники та інші посадові особи ООН, за наявності відповідних документів;
- члени сімей вищезазначених осіб, які їх супроводжують або прямують окремо, щоб приєднатися до них або повернутися у свою державу, за наявності відповідних дипломатичних документів;
- члени адміністративно-технічного персоналу дипломатичних представництв, консульські службовці;
- члени обслуговуючого персоналу дипломатичних представництв, працівники обслуговуючого персоналу консульських установ, приватні домашні працівники в разі прямування їх разом з дипломатичними агентами, консульськими посадовими особами або

виконання ними обов'язків щодо супроводу та доставки транспортних засобів з дипломатичними номерами.

Інші особи, які є членами обслуговуючого персоналу дипломатичних представництв, працівниками обслуговуючого персоналу консульських установ, приватними домашніми працівниками, перетинають державний кордон у загальному порядку.

Митні пільги, порядок митного контролю та оформлення дипломатичних агентів, консульських посадових осіб і членів їх сімей, транспортних засобів з дипломатичними номерами, дипломатичної пошти, а також особистого майна, речей та багажу дипломатичних агентів і консульських посадових осіб регулюються Митним кодексом України.

Особи, які зустрічають або забезпечують зустріч дипломатичних агентів, консульських посадових осіб і членів їх сімей, дипломатичної пошти, а також особистого майна, речей та багажу дипломатичних агентів і консульських посадових осіб, допускаються в митницю за акредитаційними дипломатичними, консульськими, службовими картками та національними паспортами з дозволу начальника прикордонного загону або особи, яка його заміщає.

Посадові особи підрозділу прикордонного контролю, які несуть службу в пунктах пропуску, зобов'язані:

- після прибуття в пункт пропуску дипломатичних агентів, консульських посадових осіб і членів їх сімей, дипломатичної пошти, а також особистого майна, речей та багажу дипломатичних агентів і консульських посадових осіб створити умови для позачергового проходження контролю;
- поінформувати посадових осіб контрольних служб про їх прибуття в пункт пропуску та негайно організувати оформлення;
- провести прикордонний контроль і доповісти лінією оперативно-чергової служби.

3.3. Особливості проведення митного контролю та оформлення фізичних осіб при їх переміщенні автомобільним транспортом

3.3.1. Послідовність, види та зміст контрольних операцій

Для здійснення прикордонного контролю, митного контролю транспортних засобів у пункті пропуску визначені окремі смуги руху, які позначені відповідними розпізнавальними знаками (табличками, дорожньою розміткою):

- «Червоний коридор» – для транспортних засобів,
 - що здійснюють перевезення товарів фізичних осіб, які не є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, в обсягах, що підлягають обов'язковому письмовому декларуванню та оподаткуванню;
 - вантажних і вантажно-пасажирських мікроавтобусів;

- легкових транспортних засобів з причепами, що використовуються (можуть використовуватися) для перевезення товарів.

«Зелений коридор» –

- для легкових автотранспортних засобів, що належать громадянам або юридичним особам, інших транспортних засобів, які не зняті з обліку, не є об'єктом зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і використовуються виключно для переміщення через митний кордон особистих речей громадян та товарів в обсягах, що не підлягають обов'язковому письмовому декларуванню та/або оподаткуванню;
- місце здійснення прикордонного контролю і митного контролю та митного оформлення автобусів, що здійснюють регулярні та нерегулярні міжнародні перевезення пасажирів (у тому числі – туристичних груп), що визначається з урахуванням існуючої інфраструктури пункту пропуску.

Зона прикордонного контролю – певна територія в пункті пропуску, на якій державна прикордонна служба здійснює прикордонний контроль осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна згідно з чинним законодавством України. Ця зона включає територію в пункті пропуску, необхідну для здійснення прикордонного контролю осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна і запобігання незаконному перетинанню державного кордону. Зона прикордонного контролю в міжнародному автомобільному пункті пропуску встановлюється – від лінії паспортного контролю до лінії державного кордону або до виїзного шлагбауму з пункту пропуску в напрямку суміжної держави, а також у спеціальних службових приміщеннях підрозділу прикордонного контролю в пункті пропуску.

Зона митного контролю – частина території митниці, в межах якої митні органи здійснюють митні процедури. Межа зони митного контролю починається від лінії паспортного контролю до меж стоянки розмитнення транспортних засобів включно.

Спостереження за особами та транспортними засобами здійснюється:

- в зоні прикордонного контролю - прикордонними нарядами;
- в зоні митного контролю - співробітниками митниці.

Послідовність проведення певних видів контролю при переміщенні фізичних осіб через митний кордон України з використанням автомобільного транспорту наступна:

На в'їзд в Україну:

- прикордонний контроль України;
- ветеринарний контроль, фітосанітарний контроль, екологічний контроль згідно статті 27 МКУ (за необхідності);
- митний контроль України.

На виїзд з України:

- ветеринарний контроль, фітосанітарний контроль, екологічний контроль згідно статті 27 МКУ (за необхідності);
- митний контроль України;

- прикордонний контроль України;
- митний контроль суміжної держави;
- прикордонний контроль суміжної держави.

Митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, завершується тільки після здійснення встановлених законодавством України необхідних для цього товару видів контролю, зазначених у частині першій статті 27 МКУ.

Часові нормативи на проведення прикордонного, митного та інших видів контролю автотранспорту і фізичних осіб, що прямують на ньому, визначені спільним наказом ДМСУ, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства транспорту та зв'язку України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства аграрної політики України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, Міністерства культури і туризму України, Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації (табл. 3.1 та табл. 3.2).

Таблиця 3.1

Часові нормативи для проведення процедур контролю при переміщенні легкових автомобілів

Види контролю	Часові нормативи		
	Особа	Транспортний засіб	Товар
Прикордонний	до 2 хв.	до 10 хв. (з урахуванням часу на проведення перевірки за базою даних викрадених)	до 1 год. з урахуванням часу на проведення поглибленого огляду
Митний	до 2 хв.	до 10 хв.	до 2 год.
Санітарно-епідеміологічний	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 15 хв.
Фітосанітарний	–	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 30 хв.
Ветеринарний	–	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 30 хв.
Екологічний (радіологічний)	–	при потребі - до 2 хв.	при потребі - до 5 хв.

Часові нормативи можуть не дотримуватися в разі наявності достатніх підстав вважати, що особи, товари й транспортні засоби переміщуються через державний кордон України з порушенням норм законодавства України про державний кордон України, митних правил, інших норм законодавства.

Контроль фізичної особи, транспортного засобу, товарів та інших предметів вважається закінченим, якщо в паспортних документах осіб, контрольному талоні проставлені відповідні відмітки підрозділу прикордонного контролю, митних органів (при необхідності інших контрольних служб) та в

товаросупровідних документах – митних органів (інших контрольних органів і служб тільки стосовно підконтрольних вантажів).

Таблиця 3.2

Часові нормативи для проведення процедур контролю при переміщенні автобусів

Види контролю	Часові нормативи		
	Особа	Транспортний засіб	Товар
Прикордонний	до 2 хв.	до 5 хв. (до 1 год. з урахуванням часу на проведення поглибленого огляду)	до 5 хв.
Митний	до 2 хв.	до 10 хв.	до 2 год.
Санітарно-епідеміологічний	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 30 хв.	–
Фітосанітарний	–	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 30 хв.
Ветеринарний	–	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 30 хв.
Екологічний (радіологічний)	–	при потребі - до 5 хв.	при потребі - до 20 хв.
Контроль на безпеку міжнародних перевезень пасажирів і вантажів автомобільним транспортом (Служба міжнародних автомобільних перевезень)	–	до 10 хв.	–

3.3.2. Порядок проведення прикордонного, митного та інших видів контролю фізичних осіб, транспортних засобів при в'їзді в Україну

Вибір смуг руху здійснюється фізичною особою (водієм чи пасажиром), виходячи з вимог законодавства щодо декларування та оподаткування транспортних засобів, товарів, у тому числі валютних цінностей. Вибір особою (водієм чи пасажиром) смуги руху «зелений коридор» означає вибір форми декларування товарів, транспортних засобів та особистих речей шляхом учинення відповідних дій. Дозвіл на в'їзд транспортних засобів на територію пункту пропуску надає прикордонний наряд «Контроль режиму (кордон)».

Залежно від завантаженості пункту пропуску й кількості смуг для руху під час прибуття автомобільного транспортного засобу на в'їзд до пункту

пропуску прикордонний наряд «Контроль режиму (кордон)» видає водію контрольний талон для проходження по «зеленому коридору», якщо транспортний засіб без причепа та без товарів, що підлягають обов'язковому письмовому декларуванню та(або) оподаткуванню або контрольний талон для проходження по «червоному коридору», якщо при переміщенні є товари, що підлягають обов'язковому письмовому декларуванню та(або) оподаткуванню, у якому проставляє номер транспортного засобу, його тип та марку і кількість осіб, які прямують у транспортному засобі.

При в'їзді в пункт пропуску громадяни, які прямують на транспортних засобах в обов'язковому порядку повинні мати документи на право перетинання митного кордону, договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, які візуально контролюються прикордонним нарядом «Контроль режиму (кордон)». У разі відсутності договору страхування прикордонний наряд «Контроль режиму (кордон)» доповідає про це помічнику старшого зміни прикордонних нарядів та рекомендує повернутись на територію іноземної держави та придбати страховий поліс. У випадку відмови водія – іноземного громадянина, в придбанні договору – доповідає про це помічнику старшого зміни прикордонних нарядів, який виносить постанову про не пропуск транспортного засобу в Україну.

Заповнення імміграційних карток іноземними громадянами та особами без громадянства (за винятком осіб, що проживають в прикордонних районах України та сусідньої держави, яким імміграційна картка видається один раз на 90 діб) здійснюється у спеціально облаштованому місці перед пунктом пропуску.

При проходженні по «зеленому коридору» транспортний засіб здійснює зупинку один раз на лінії паспортного контролю. Перевірка документів та митний контроль проводяться без виходу пасажирів та водія з транспортного засобу. Перевірка документів здійснюється прикордонним нарядом «Перевірка документів» шляхом:

- огляду документа, що пред'являється, визначення його виду і відповідності встановленому зразку;
- звірення фотокартки в документі з особою пред'явника;
- візуальної перевірки документа і, за потреби, з використанням технічних засобів з метою виявлення підрбок або їх ознак;
- перевірки правильності заповнення документів;
- перевірки відповідності відомостей, зазначених у візі (візовій етикетці) України (дозволі на в'їзд в Україну) або в документі, що підтверджує мету поїздки (вкладці, туристичному ваучері, свідоцтві про запрошення, телеграмі-запрошенні, іменному списку тощо), пред'явленому документу,
- перевірки наявності доручень правоохоронних органів щодо пред'явника документа;
- проставлення в паспортному документі, за потреби, відмітки «В'їзд»;
- занесення відомостей про особу до відповідних баз даних.

При проходження по «червоному коридору» транспортний засіб зупиняється поблизу кабіни, у якій розміщуються прикордонний наряд «Перевірка документів» та посадова особа митниці. Водій подає для перевірки такі документи: паспортні документи; свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу і посвідчення водія; документи на право власності та користування транспортним засобом; товаросупровідні документи. Пасажири, які прямують на транспортному засобі, особисто подають паспортні документи. Прикордонний наряд «Перевірка документів» здійснює перевірку паспортних документів шляхом:

- огляду документа, що пред'являється, визначення його виду і відповідності встановленому зразку;
- звірення фотокартки в документі з особою пред'явника;
- візуальної перевірки документа і, за потреби, з використанням технічних засобів з метою виявлення підробок або їх ознак;
- перевірки правильності заповнення документів;
- перевірки відповідності відомостей, зазначених у візі (візовій етикетці) України (дозволі на в'їзд в Україну) або в документі, що підтверджує мету поїздки (вкладці, туристичному ваучері, свідоцтві про запрошення, телеграмі-запрошенні, іменному списку тощо), пред'явленому документу;
- перевірки наявності доручень правоохоронних органів щодо пред'явника документа;
- проставлення в паспортному документі, за потреби, відмітки «В'їзд»;
- занесення відомостей про особу до відповідних баз даних.

Під час паспортного контролю прикордонний наряд «Перевірка документів» з метою контролю транспортних засобів, які перетинають державний кордон України та виявлення викраденого автотранспорту проводить загальну ідентифікацію транспортного засобу. По закінченню перевірки документів прикордонний наряд «Перевірка документів» проставляє відмітку в контрольному талоні «зеленого коридору» чи «червоного коридору».

При виявленні ознак підроблення документів або інших ознак, що свідчать про можливе викрадення транспортного засобу здійснюється повна його ідентифікація прикордонним нарядом «Огляд транспортних засобів» спільно з інспектором митниці, при цьому транспортний засіб виводиться із загального потоку і перенаправляється зі смуги руху «зелений коридор» на смугу руху «червоний коридор».

Митний контроль починається з усного опитування фізичної особи по пунктах митної декларації. У разі заповненої громадянином митної декларації, посадова особа митниці, здійснює дії у відповідності до Порядку заповнення декларації при переміщенні громадянином предметів через митний кордон України. Після закінчення перевірки необхідних документів посадова особа митниці при наявності товарів та інших предметів, які підлягають контролю з боку інших служб, викликає працівника відповідної контрольної служби до місця проведення контролю та передає посадовій особі відповідного контролюючого органу подані перевізником (експедитором) чи уповноваженою

особою товаросупровідні (товаротранспортні) документи. Свідченням проведення такого контролю є наявність відповідних відміток контрольних служб про результати такого контролю на контрольному талоні, товаросупровідних документах або в митній декларації.

Після проведення контролю контрольними службами посадова особа митниці завершує процедуру огляду товарів і транспортних засобів. У разі ввезення товарів, предметів, що підлягають оподаткуванню, посадова особа митниці визначає вагу, вартість товарів, беручи до уваги письмову заяву громадянина у формі митної декларації, товарні чеки, рахунки-фактури, договори купівлі-продажу, маркування товарів тощо. У разі наявності обґрунтованих сумнівів щодо достовірності заявленої митної вартості предметів (товарів), визначення митної вартості проводиться у відповідності до статті 249 МКУ посадовими особами митниці уповноваженими на виконання функцій контролю за правильністю визначення митної вартості або посадовими особами спеціалізованого підрозділу митниці. Нарахування мита, податку на додану вартість, акцизного й митних зборів під час митного оформлення товарів і предметів здійснюється у Порядку, затвердженому наказом ДМСУ.

Митний огляд транспортного засобу проводиться в присутності водія транспортного засобу, який пред'являє транспортний засіб для огляду, а товари чи інші предмети, які в ньому знаходяться представляють їх власники. В ході митного огляду транспортних засобів посадова особа митниці використовує спеціальні технічні засоби, при необхідності службових собак, технологічні картки огляду транспортних засобів. У випадку наявності оперативної інформації, ознак контрабанди чи порушення митних правил, ввезенні товарів в обсягах, що підлягають оподаткуванню, прикордонно-митний огляд проводиться в повному обсязі. В окремих випадках проводиться особистий огляд згідно ст. 57 МКУ. Після проведення митного огляду здійснюється митне оформлення товарів і транспортних засобів.

Після здійснення необхідних процедур з перевірки документів та митного оформлення посадова особа митниці проставляє відбиток особистої номерної печатки та скеровує транспортний засіб на виїзд із зони митного контролю в напрямку виїзду із пункту пропуску. У разі самовільного виїзду транспортного засобу із зони митного контролю посадові особи митниці діють згідно ст. ст. 26, 333, 334 МКУ.

Підставою для пропуску транспортного засобу із зони митного контролю є наявність у водія контрольного талона з відмітками про проходження паспортного та митного контролю. Контрольний талон при виїзді з пункту пропуску здається водієм прикордонному наряду «Контроль режиму (тил)». Контрольні талони, вилучені прикордонним нарядом зберігаються у приміщенні прикордонного наряду в скриньці, яка опечатується помічником старшого зміни прикордонних нарядів - особистою печаткою на початку зміни.

За відсутності у водія контрольного талона з відповідними відмітками транспортний засіб та особи за межі пункту пропуску не пропускаються, повертаються у зону митного контролю та передаються старшому зміни митниці для прийняття рішення щодо подальшого митного контролю й

оформлення або прийняття іншого рішення відповідно до законодавства з питань митної справи. У разі повернення в Україну або за її межі транспортного засобу відповідними органами державної влади, які здійснюють інші визначені законодавством види контролю в пунктах пропуску, на такий транспортний засіб ініціатором повернення видається представнику органу охорони державного кордону письмове обґрунтування з визначенням причини повернення транспортного засобу. Зазначений документ прикріплюється до контрольного талона на транспортний засіб і є підставою для погашення такого талона. Виїзд транспортного засобу за межі пункту пропуску здійснюється в супроводі посадових осіб підрозділу митного оформлення, підрозділу з охорони державного кордону та ініціатора повернення.

3.3.3. Порядок проведення прикордонного, митного та інших видів контролю осіб, транспортних засобів при виїзді з України

Вибір смуг руху здійснюється особою (водієм чи пасажиром), виходячи з вимог законодавства щодо декларування та оподаткування транспортних засобів, товарів, у тому числі валютних цінностей. Здійснення всіх видів контролю та пропуск через державний кордон осіб і транспортних засобів на виїзд з України здійснюється в порядку, аналогічно як на в'їзд в Україну в наступній послідовності:

- ветеринарний контроль, фітосанітарний контроль, екологічний контроль згідно статті 27 МКУ (за необхідністю);
- митний контроль України;
- прикордонний контроль України;
- митний контроль іноземної держави;
- прикордонний контроль іноземної держави.

При в'їзді в пункт пропуску на виїзд з України громадяни, які прямують на транспортних засобах в обов'язковому порядку повинні мати документи на право перетинання державного кордону, які візуально контролюються прикордонним нарядом «Контроль режиму (тил)». Прикордонний наряд «Контроль режиму (тил)» у разі виїзду транспортного засобу з українською реєстрацією в країні - члени міжнародної системи автомобільного страхування «Зелена картка» пропускає його тільки за наявності у власника цього транспортного засобу страхового сертифікату «Зелена картка». У разі відсутності сертифікату транспортний засіб з дозволу помічника старшого зміни прикордонних нарядів виводиться з загального потоку руху і повертається в сервісну зону. Подальший рух транспортного засобу на виїзд з України дозволяється після укладення договору страхування.

Транспортний засіб здійснює зупинку один раз на лінії паспортного контролю. Перевірка документів та митний контроль проводяться без виходу пасажирів та водія з транспортного засобу.

Митний контроль здійснюється посадовою особою митниці шляхом візуального огляду транспортного засобу,

перевірки документів, що підтверджують право власності на транспортний засіб (або користування ним), реєстраційних (технічних) документів, документів, що підтверджують постійне місце проживання особи, а також внесення до відповідного електронного журналу таких відомостей: марка, модель; П.І.Б. та місце проживання водія; реєстраційний номер транспортного засобу (у разі наявності відповідних технічних засобів контролю заноситься автоматично за результатами сканування або коригування); VIN – код транспортного засобу. Після завершення митного оформлення посадова митниці проставляє особисту номерну печатку в контрольному талоні. Потім прикордонним нарядом «Перевірка документів» проводиться паспортний контроль.

Після закінчення прикордонного контролю, переконавшись в завершенні всіх видів контролю, відповідності кількості оформлених осіб з вказаною кількістю в контрольному талоні прикордонний наряд «Перевірка документів» проставляє відмітку «Вибуття», залишає її в себе і направляє транспортний засіб для оформлення контрольними службами іноземної держави. Контрольні талони, вилучені прикордонним нарядом зберігаються у приміщенні прикордонного наряду в скриньці, яка опечатується помічником старшого зміни прикордонних нарядів – особистою печаткою на початку зміни.

3.3.4. Пропуск через державний кордон фізичних осіб у пішому порядку

Особи перетинають державний кордон за паспортними документами, передбаченими законодавством України та міжнародними угодами про умови взаємних поїздок громадян спеціально виділеними в межах пункту пропуску коридорами для пішохідного руху. Перевірка паспортних документів осіб здійснюється прикордонним нарядом «Перевірка документів» на смузі руху. При цьому громадяни прикордонних районів суміжних держав пропускаються через кордон за наявності паспортного документа й імміграційної картки протягом 90 діб без додаткового проставлення датоштампів у їхніх документах під час кожного перетинання державного кордону.

Громадяни України, мешканці прикордонних районів пропускаються через державний кордон відповідно до вимог законодавства за паспортними документами з перевіркою їх за витягами з обліку доручень правоохоронних органів для цих районів. Інші громадяни України перевіряються за обліком правоохоронних органів у повному обсязі відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок надання Прикордонним військам та виконання ними доручень правоохоронних органів щодо осіб, які перетинають державний кордон України».

У разі виявлення ознак причетності особи до протиправної діяльності на підставі аналізу та оцінки ризиків огляд речей громадян здійснюється спільною

спеціальною оглядовою групою тільки після подання громадянином митної декларації.

3.3.5. Особливості оформлення фізичних осіб прямуючих через державний кордон на автобусі

При прибутті автобуса до пункту пропуску прикордонний наряд «Контроль режиму (кордон/тил)» видає водію транспортного засобу контрольний талон для проходження по «зеленому коридору», у якому проставляє номер транспортного засобу, його тип та марку і кількість осіб, які прямують у транспортному засобі.

При в'їзді в пункт пропуску громадяни, які прямують в автобусі в обов'язковому порядку повинні мати документи на право перетинання митного кордону України, які візуально перевіряються прикордонним нарядом «Контроль режиму (кордон/тил)».

Заповнення імміграційних карток іноземними громадянами та особами без громадянства (за винятком осіб, що проживають в прикордонних районах суміжної держави та України, яким імміграційна картка видається один раз на 90 діб) здійснюється у салоні автобусу (тільки на в'їзд в Україну).

Транспортний засіб здійснює зупинку один раз на лінії паспортного контролю. Прикордонний та митний контроль осіб та їх речей, які прямують рейсовими автобусами та автобусами з організованими туристичними групами та офіційними делегаціями, здійснюється без виходу пасажирів з автобуса.

Під час паспортного контролю прикордонний наряд «Перевірка документів» проводить загальну ідентифікацію всіх транспортних засобів. При виявленні ознак підроблення документів або інших ознак, що свідчить про можливе викрадення транспортного засобу здійснюється його повна ідентифікація прикордонним нарядом «Огляд транспортних засобів» спільно з інспектором митниці.

У разі встановлення ознак причетності особи до протиправної діяльності, перевезення в автобусі предметів з ознаками контрабанди або порушення митних правил, на підставі аналізу та оцінки ризиків, автобус перенаправляється із «окремої смуги руху» на смугу руху «червоний коридор» або в місце проведення спільного огляду. В таких випадках на транспортний засіб посадовою особою митниці видається контрольний талон для проходження по «червоному коридору». Контрольний талон для проходження по «зеленому коридору» долучається як невід'ємна частина до цього талона.

Перевірка документів здійснюється прикордонним нарядом «Перевірка документів» шляхом:

- огляду документа, що пред'являється, визначення його виду і відповідності встановленому зразку;
- звірення фотокартки в документі з особою пред'явника;
- візуальної перевірки документа і, за потреби, з використанням технічних засобів з метою виявлення підробок або їх ознак;
- перевірки правильності заповнення документів;

- перевірки відповідності відомостей, зазначених у візі (візовій етикетці) України (дозволі на в'їзд в Україну) або в документі, що підтверджує мету поїздки (вкладці, туристичному ваучері, свідоцтві про запрошення, телеграмі-запрошенні, іменному списку тощо), пред'явленому документу;
- перевірки наявності доручень правоохоронних органів щодо пред'явника документа;
- проставлення в паспортному документі, за потреби, відмітки «В'їзд», «Визд»;
- занесення відомостей про особу до відповідних баз даних.

По закінченню перевірки документів прикордонний наряд «Перевірка документів» проставляє відмітку в контрольному талоні.

Митний контроль здійснюється посадовою особою митниці шляхом візуального огляду транспортного засобу, перевірки документів, що підтверджують право власності на транспортний засіб (або користування ним), реєстраційних (технічних) документів, документів, що підтверджують постійне місце проживання особи, а також внесення до відповідного електронного журналу таких відомостей: марка, модель; П. І. Б. та місце проживання водія; реєстраційний номер транспортного засобу (у разі наявності відповідних технічних засобів контролю заноситься автоматично за результатами сканування або коригування); VIN - код транспортного засобу. По завершенню прикордонно-митного контролю транспортного засобу інспектор митниці проставляє штамп в контрольному талоні та скеровує транспортний засіб на виїзд з пункту пропуску.

При виїзді автобуса з території пункту пропуску на в'їзд в Україну прикордонний наряд «Контроль режиму (тил)», а на виїзд з України прикордонний наряд «Перевірка документів» перевіряє контрольний талон щодо наявності відміток про проходження прикордонного-митного контролю, відповідності державного номерного знака на транспортному засобі, кількості осіб з даними зазначеними в контрольному талоні, вилучає його та спрямовує транспортний засіб за межі пункту пропуску.

Контрольні талони, вилучені прикордонним нарядом зберігаються у приміщенні прикордонного наряду в скриньці, яка опечатується помічником старшого зміни прикордонних нарядів – особистою печаткою на початку зміни.

3.3.6. Особливості пропуску офіційних делегацій, офіційних посадових осіб та осіб, які користуються митними пільгами

Режимні заходи в пункті пропуску під час здійснення прикордонного контролю офіційних делегацій, офіційних посадових осіб та осіб, які користуються митними пільгами здійснюється у взаємодії і за погодженням з підрозділами управління охорони посадових осіб Служби безпеки України. Спостереження під час прикордонного контролю офіційних делегацій здійснюється з метою недопущення проникнення сторонніх осіб у приміщення,

місця здійснення прикордонного та митного контролю до його закінчення або після його проведення.

Офіційні делегації, які прямують через митний кордон України проходять прикордонний та митний контроль у транспортних засобах, або в інших місцях згідно з протоколом, або на підставі доручення, розпорядження КМУ чи інших державних установ, до якого додається список членів офіційної делегації.

Пропуск офіційних делегацій, офіційних посадових осіб здійснюється на спеціально виділеній смузї руху.

При прямуванні через митний кордон України осіб, які користуються митними пільгами посадова особа митниці:

- пропонує пред'явити документи, якими особі надаються митні пільги (дипломатичний паспорт, посвідчення і т. ін.)
- на підставі усної заяви особи проводить митне оформлення, згідно з правилами пропуску української та іноземної валюти, предметів старовини і мистецтва, друкованих матеріалів, техмайна та інших цінностей.

При наявності в особи, що прямує через митний кордон, іноземної дипломатичної пошти, перевіряє кур'єрський лист і відповідність зовнішніх реквізитів дипломатичної пошти даним кур'єрського листа.

Оголошує особі, що прямує через митний кордон України про завершення митного оформлення.

3.4. Особливості проведення митного контролю та оформлення фізичних осіб при їх переміщенні морським (річковим) транспортом

3.4.1. Порядок пропуску через державний кордон України фізичних осіб, що переміщуються суднами закордонного плавання

Фізичні особи, транспортні засоби, вантажі та товари пропускаються через державний кордон України після здійснення відповідно до вимог нормативно-правових актів України прикордонного, митного контролю, контролю суден з метою забезпечення безпеки плавання, а у відповідних випадках – також санітарного, ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного, екологічного контролю, контролю за вивезенням з території України культурних цінностей, інших передбачених законодавством видів контролю.

Робота з медико-санітарного огляду судна передусім іншим видам огляду і здійснюється відповідно до вимог Міжнародного і національного законодавства. Особи, що здійснюють медичний (санітарний) огляд мають право вільного доступу на транспортний засіб, а також в усі приміщення, де можуть знаходитися члени екіпажів, вантажі, товари та фізичні особи, які їх супроводжують.

Транспортні засоби, на яких виявлено фізичні осіб з підозрою на зараження будь-якою інфекційною хворобою, зазначеної в Правилах санітарної

охорони території України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України, для здійснення протиепідемічних заходів приділяються на санітарний причал.

Контроль фізичних осіб, транспортних засобів, вантажів і товарів, що переміщуються через державний кордон України, при в'їзді в Україну починається прикордонного контролю і закінчується митним контролем, при виїзді з України починається митного контролю і закінчується прикордонним контролем. Прикордонний та митний контроль суден закордонного плавання, вантажів і товарів здійснюється посадовими особами відділу прикордонної служби та посадовими особами митного поста певної митниці біля причалів порту або в акваторії порту.

Залежно від категорії фізичних осіб, виду транспортного засобу, характеру вантажу і товару, наявної інфраструктури пункт пропуску через державний кордон України посадові особи відділу прикордонної служби та митного поста та посадова особа оперативної зміни митного поста, визначають обов'язкові види контролю транспортного засобу, вантажу і товару, а також місце їх здійснення в пункті пропуску через державний кордон України (оглядові майданчики, кімнати проведення співбесід, приміщення проведення особистого огляду).

Під обов'язковими видами контролю розуміється необхідність проведення оглядової роботи на транспортному засобі, співбесіди з громадянами, які перетинають державний кордон України, здійснення прикордонного контролю, декларування товарів, майна або матеріальних цінностей, проведення огляду транспортного засобу, особистого огляду і митного оформлення.

Підставою для пропуску через державний кордон України фізичних осіб, транспортних засобів, вантажів і товарів є наявність дійсних документів на право в'їзду в Україну або виїзду з України, передбачених постановами Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України» та «Про Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію», виконання іноземцями та особами без громадянства умов перетинання державного кордону, визначених статтею 8 закону України «Про прикордонний контроль», а також оформлених документів на переміщення через державний кордон України транспортних засобів та товарів, у відповідності до вимог чинного законодавства України в сфері митної справи. Остаточне рішення про пропуск через державний кордон України фізичних осіб, транспортних засобів і товарів приймається посадовою особою відділу прикордонної служби, а саме начальником відділу прикордонної служби, старшим зміни прикордонних нарядів, помічником старшого зміни прикордонного наряду, старшим прикордонного наряду, у разі наявності належно оформлених документів після проходження ними митного та за потреби інших видів контролю. Адміністрація порту вживає всі необхідні заходи для організації роботи державних контрольних служб та портових служб таким чином, щоб не допускати необґрунтованих затримок суден під час

їх приходу або відходу, та забезпечити скорочення до мінімуму часу на здійснення прикордонного та митного контролю.

Іноземним та українським суднам забороняється без дозволу адміністрації порту і згоди з відділом прикордонної служби та митного поста змінювати місце стоянки в порту і на рейді, а також проводити посадку та висадку людей, завантаження і розвантаження вантажів, підхід буксирів, кранів, катерів та інших плавучих засобів, за винятком випадків аварій та стихійного лиха.

Іноземцю або особі без громадянства, яким відмовлено у в'їзді в Україну, забороняється схід на берег. Капітан судна в цьому разі несе відповідальність за повернення таких осіб з України (з відшкодуванням витрат) відповідно до законодавства.

Загальний час здійснення контролю осіб, транспортних засобів, вантажів та товарів не повинен перевищувати часу стоянки транспортних засобів в пункті пропуску, передбаченого розкладом або графіком руху. Тривалість видів контролю повинна відповідати технологічному процесу роботи пункту пропуску (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Часові нормативи для проведення процедур контролю при переміщенні суден закордонного плавання

Види контролю	Часові нормативи		
	Особа	Транспортний засіб	Товар
Прикордонний	до 2 хв.	до 1 год. (до 2 год. з урахуванням часу на проведення поглибленого огляду)	до 1 год. (до 2 год. з урахуванням часу на проведення поглибленого огляду)
Митний	до 3 хв.	до 1 год. (до 2 год. з урахуванням часу на проведення поглибленого огляду)	до 6 год.
Санітарно-епідеміологічний	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 30 хв.
Фітосанітарний	-	при потребі - до 2 год.	при потребі - до 2 год.
Ветеринарний	-	при потребі - до 2 год.	при потребі - до 2 год.
Екологічний (радіологічний)	-	до 30 хв. (спільно з митними органами та органами охорони державного кордону)	при потребі - до 30 хв.

Час стоянки транспортних засобів в пункті пропуску через державний кордон України може бути збільшено до прийняття рішення про пропуск громадян, з боку яких вчинено порушення законодавства України або правил

режиму в пункті пропуску через державний кордон України, а також транспортних засобів, на яких вони прямували. Загальний час проходження процедури контролю в пункті пропуску через державний кордон України складається з часу, затраченого на контроль кожною контрольною службою.

Часові нормативи будь-якого виду контролю осіб, товарів та транспортних засобів можуть не дотримуватись та бути змінені посадовими особами контролюючих органів у разі порушення законодавства України під час здійснення контрольних операцій. При виникненні обставин, для яких необхідно додатковий час на здійснення встановленого виду контролю, відповідна контрольна служба офіційно інформує про це старшого зміни прикордонного наряду та старшого митного наряду.

3.4.2. Особливості пропуску через державний кордон України фізичних осіб, які переміщуються круїзними суднами

Оформлення круїзних суден, що прибувають з-за кордону або вибувають за кордон, здійснюється, як правило, у спрощеному порядку, документально.

Прикордонний контроль круїзних суден здійснюється відповідно до вимог статті 18 закону України «Про прикордонний контроль». У разі якщо круїзне судно прибуває з порту, розташованого в іншій державі, або відходить до порту, розташованого в іншій державі, прикордонний контроль здійснюється щодо екіпажу та пасажирів в порту прибуття на територію України та порту відходу судна з території України. У проміжних портах уточнюється кількість членів екіпажу і пасажирів на судні, про що після вибуття судна інформація передається по лінії оперативно-чергової служби до відділу прикордонної служби в порт, на ділянці відповідальності якого прямує судно.

Пасажири круїзного судна, які сходять на берег у порту, підлягають прикордонному контролю лише за результатами оцінки ризиків.

З метою забезпечення здійснення прикордонного контролю круїзного судна капітан судна надсилає з використанням засобів електрозв'язку або морський агент подає старшим зміни прикордонних нарядів відділу прикордонної служби письмову інформацію про маршрут судна та програму туристичного обслуговування пасажирів не пізніше як за 4 години до відходу судна з порту і до приходу в порт. Капітан круїзного судна надсилає з використанням засобів електрозв'язку або морський агент подає старшим зміни прикордонних нарядів відділу прикордонної служби судову роль та список пасажирів, які перебувають на судні, за 24 години до прибуття в порт або, якщо подорож до такого порту триває менше 24 годин, невідкладно після завершення посадки пасажирів на судно в попередньому порту.

Митний контроль предметів членів екіпажу здійснюється за декларацією про особисті речі членів судового екіпажу.

Спрощений митний контроль застосовується у випадках переміщення пасажирами через митний кордон України товарів, що не підлягають обов'язковому декларуванню та оподаткуванню і не належать до категорії

товарів, на переміщення яких через митний кордон України встановлено заборони чи обмеження. В інших випадках митне оформлення предметів пасажирів і членів екіпажу здійснюється на загальних підставах, із заповненням цими пасажирами або членами екіпажу митної декларації.

За 5 діб до заходу судна туристичні організації, що обслуговують круїзних пасажирів, надають на адресу санітарно-карантинного відділу та відділу прикордонної служби програми круїзу даних пасажирів на час стоянки в порту.

Митний контроль та митне оформлення круїзного судна, що плаває під іноземним прапором при наявності дозволу Міністерства транспорту та зв'язку України на каботажне плавання здійснюється, як для суден каботажного плавання. За умови виконання всіх режимних заходів та виконання вимог щодо здійснення перевірки списків за обліками осіб, яким у встановленому порядку заборонено в'їзд в Україну, такий контроль може проводитись безпосередньо на борту або біля трапу судна за рішенням голови комісії на оформлення судна, старшого зміни прикордонного наряду. Під час сходження туристів з круїзних суден посадові особи відділу прикордонної служби здійснюють перевірку паспортів згідно зі списком, при цьому паспорти залишаються у туристів, а під час повернення на судно проводять ідентифікацію осіб та відмічають їх прибуття у списку. В разі потреби, у випадках передбачених статті 57 МКУ, для проведення поглибленого контролю, у тому числі із застосуванням технічних засобів митного контролю, або особистого огляду пасажирів можуть бути запрошені старшим митного наряду до оглядового залу. Пропуск транспорту для посадки/висадки круїзних туристів в режимну зону, їх огляд на предмет виявлення вибухових пристроїв та сторонніх осіб проводиться на контрольно-пропускному посту по узгодженню з представниками служби безпеки порту, при необхідності із залученням інструктора службової собаки та використанням спеціальних технічних засобів.

До складу комісії по оформленню круїзних суден за необхідністю можуть входити представники контрольних служб (по одному представнику), 2-3 посадові особи зі складу зміни прикордонного наряду та митного поста, морський агент. За рішенням начальника відділу прикордонної служби та керівництва митного поста, на борт судна може підніматись представник туристичної фірми, який проводить обслуговування туристів.

Після підняття членів комісії на судно старший прикордонного наряду уточнює у адміністрації судна (морського агента) кількість та категорію пасажирів і членів екіпажу, чи є пасажири або члени екіпажу, які не мають дійсних документів на право перетину державного кордону України та інші необхідні формальності. Адміністрація судна (морський агент) подає для проходження прикордонного контролю:

- суднову роль (список пасажирів) – за підписом капітана, скріплену печаткою капітана судна;
- посвідчення особи або паспорт моряка у членів екіпажу, паспортні документи пасажирів;
- судновий журнал (для українських суден);

перелік портів заходу – за підписом капітана, скріплений печаткою капітана судна;

за потреби, інші документи передбачені чинним законодавством України.

Для здійснення митного контролю капітан, або уповноважена ним особа через морського агента або особисто подає старшому митного наряду всі необхідні документи, засвідчені судною печаткою та підписом капітана судна. Суднова роль і список пасажирів повинні бути підписані капітаном або іншою особою командного складу, уповноваженою капітаном. Всі зміни, які сталися у складі екіпажу або пасажирів, заносяться в судову роль чи список пасажирів і засвідчуються підписом капітана та судною печаткою. Пасажирам, членам екіпажу, не внесеним у списки пасажирів, судову роль, схід на берег забороняється, про що інформується адміністрація судна.

Після завершення роботи комісії, за наявності позитивних результатів всіх видів контролю старший прикордонного наряду по узгодженню із старшим зміни прикордонних нарядів приймає рішення про надання дозволу сходу на берег пасажирів та членів екіпажу.

На період стоянки круїзного судна в порту для контролю за переміщенням круїзних туристів (з судна та на судно) призначаються прикордонний наряд «Перевірка документів» та «Контроль за режимом». Контроль під час висадки та посадки пасажирів та членів екіпажу здійснюється прикордонним нарядом «Перевірка документів» в залі паспортного контролю чи біля трапу судна та митним нарядом в оглядовому залі пасажирського комплексу.

Під час сходження туристів та членів екіпажу з круїзного судна прикордонний наряд «Перевірка документів» в залі паспортного контролю чи біля трапу судна здійснює перевірку паспортних документів згідно зі списком пасажирів, робить необхідні відмітки в паспортних документах. Паспортні документи залишаються у туристів та членів екіпажу. Круїзні пасажирів звільнюються від реєстрації.

Адміністрація судна і круїзу інформує старшого прикордонного наряду та старшого митного наряду через морського агента про те, що всі пасажирів та члени екіпажу знаходяться на борту судна. При виявленні факту неприбуття на судно пасажирів або членів екіпажу на момент його відходу, старший прикордонного наряду спільно з капітаном (особою, уповноваженою ним) складає про це відповідний акт. Особисті речі осіб, які не прибули на судно, можуть бути передані морському агенту, який організує їх відправку з проходженням митного контролю.

3.4.3. Особливості митного контролю та митного оформлення фізичних осіб, що переміщуються яхтами

Контроль іноземних яхт, членів їх екіпажу та пасажирів здійснюється у разі прибуття в Україну – в першому, у разі вибуття з України – в останньому

на шляху прямування морському порту, що відкритий для заходження іноземних невійськових суден.

Інспектор, відповідальний за документальне оформлення яхти, здійснює оформлення судових документів наступним способом.

Приймає від капітана яхти наступні документи, необхідні для митного оформлення:

- судову роль – 1 екземпляр;
- довідку про наявність на борті яхти наркотичних засобів, зброї та боєприпасів – 2 екземпляри;
- список яхтових припасів – 2 екземпляри;
- декларацію про особисті речі членів екіпажу – 2 екземпляри (для іноземців);
- митні декларації членів екіпажу і пасажирів – 2 екземпляри (для громадян України);
- список пасажирів – 1 екземпляр.

Перевіряє комплектність і правильність заповнення представлених документів. У випадку відсутності зауважень завіряє документи відбитком особистої номерної печатки і вилучає по одному екземпляру наступних документів:

- судовій ролі;
- довідки про наявність на борті яхти наркотичних засобів, зброї та боєприпасів;
- списку яхтових припасів;
- декларації про особисті речі членів екіпажу (для іноземців);
- списку пасажирів.

Передає капітану під підпис в описі на зворотному боці бланка «Наряд на оформлення судна» судові екземпляри списку яхтових припасів, довідки про наявність на борті яхти наркотичних засобів, зброї та боєприпасів, митні декларації українських членів екіпажу та пасажирів, декларації про особисті речі членів екіпажу (для іноземців).

Яхта, що належить фізичній особі – резиденту України і тимчасово вивозиться з України, у момент пропуску через державний кордон декларується під зобов'язання про зворотний ввіз в Україну.

Яхта, що належить фізичній особі – нерезиденту і прибуває в Україну з метою тимчасового перебування, у момент пропуску через державний кордон декларується під зобов'язання про зворотний вивіз.

3.4.4. Пропуск через державний кордон України вищих посадових осіб та офіційних делегацій, дипломатичних агентів, консульських посадових осіб та членів їх сімей, що переміщуються суднами закордонного плавання

Пропуск через державний кордон України вищих посадових осіб, офіційних делегацій, дипломатичних агентів, консульських посадових осіб і

членів їх сімей здійснюється у відповідності до вимог пункту 1 та 2 статті 23 закону України «Про прикордонний контроль» та спільного наказу Державного комітету у справах охорони державного кордону України та Міністерства закордонних справ України «Про затвердження Інструкції про порядок пропуску через державний кордон України вищих посадових осіб, офіційних делегацій» та статті 57 і розділу 13 МКУ.

3.5. Особливості проведення митного контролю та оформлення фізичних осіб при їх переміщенні авіаційним транспортом

Пропуск осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна через державний кордон здійснюється після здійснення їх прикордонного, митного, контролю на авіаційну безпеку, а у відповідних випадках також санітарно-карантинного, ветеринарного, фітосанітарного контролю, контролю за вивезенням з території України культурних цінностей, екологічного контролю.

Загальний час проходження процедури контролю в пунктах пропуску складається з часу, затраченого на контроль кожною контрольною службою і визначається Держкомкордоном, ДМСУ, Міністерством транспорту за погодженням з відповідними міністерствами і органами центральної виконавчої влади, структурні підрозділи яких здійснюють контрольні операції в пунктах пропуску (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Часові нормативи для проведення процедур контролю при переміщенні авіаційним транспортом

Види контролю	Часові нормативи		
	Особа	Транспортний засіб	Товар
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Прикордонний	до 2 хв.	до 10 хв. (до 1 год. з урахуванням часу на проведення поглибленого огляду)	до 1 год. з урахуванням часу на проведення поглибленого огляду
Митний	до 3 хв.	до 1 год. (до 2 год. з урахуванням часу на проведення поглибленого огляду)	до 3 год.
Санітарно-епідеміологічний	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 15 хв.
Фітосанітарний	–	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 30 хв.
Ветеринарний	–	при потребі - до 30 хв.	при потребі - до 30 хв.

Продовження таблиці 3.4			
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Екологічний (радіологічний)	–	до 10 хв. (спільно з митними органами та органами охорони державного кордону)	при потребі - до 20 хв.
Контроль на безпеку (Служба авіаційної безпеки)	до 3 хв. (до 10 хв. у разі проведення особистого огляду)	до 10 хв.	до 15 хв. (якщо були вжиті превентивні заходи або використовуються активні засоби контролю)

Таким чином, при загальному оформлення контрольними службами, без виникнення непередбачених обставин, час на проведення оформлення, як правило, не повинен перевищувати:

- особи – до 3 хв.;
- літак типу ЯК-40 – до 30 хв.;
- літак типу АН-24 – до 40 хв.;
- літак типу ТУ-134 – до 50 хв.

За 30 хв. до відльоту закінчується реєстрація пасажирів на міжнародний рейс. За 20 хв. до відльоту починається посадка пасажирів.

Час стоянки транспортних засобів у пунктах пропуску може бути збільшено до прийняття рішення про пропуск громадян, з боку яких вчинено порушення законодавства України або правил режиму в пунктах пропуску, та транспортних засобів, в яких вони прямували. В цьому випадку представником контрольного органу (служби), за ініціативою якого здійснено затримку відправлення з пункту пропуску транспортного засобу, надається старшому прикордонного наряду письмове подання про необхідність затримки.

3.5.1. Митний контроль та оформлення фізичних осіб при їх в'їзді на територію України авіаційним транспортом

Митний контроль та оформлення фізичних осіб при їх в'їзді на територію України авіаційним транспортом здійснюється шляхом проведення певних видів операцій. Першим видом контролю при в'їзді на територію України авіаційного транспорту на борту якого знаходяться пасажирів та вантаж є санітарно-карантинний контроль.

Санітарно-карантинний контроль включає в себе медичний (санітарний) огляд транспортного засобу, пасажирів та вантажу. Здійснюється співробітником служби контролю за перевезенням аеропорту.

По прибутті літака лікар, з дозволу старшого зміни прикордонного наряду, піднімається на борт літака та оцінює санітарно-епідеміологічну

обстановку, після чого дає дозвіл на оформлення повітряного судна у прикордонному та митному відношенні.

При отриманні інформації про наявність на борту літака хворих із симптомами інфекційних захворювань здійснюється санітарний нагляд за об'єктом, хворий ізолюється, проводиться санітарна обробка транспортного засобу. В решті випадків санітарно-карантинна служба керується своїми регламентуючими документами погодженими прикордонною, митною службою.

Прикордонний наряд контролює висадку пасажирів з повітряного судна і супроводжує їх до залу накопичувача на автобусі або супроводжує їх в пішому порядку до залу накопичувача, видає іноземцям імміграційні картки пояснює правильність заповнення їх, і підтримує режим в залі до проходження всіма пасажирами паспортного контролю, після оформлення пасажирів оглядає зал.

Паспортний контроль. Паспортний контроль фізичних осіб при їх виїзді з території України авіаційним транспортом може здійснюватися наступним чином:

а) Оформлення пасажирів через зал в приміщенні аеровокзалу:

Оформлення здійснюється прикордонним нарядом шляхом перевірки документів. Після заходу пасажирів у зал накопичення, контролер пояснює порядок проходження паспортного контролю. Після цього пасажирі проходять повз кабіни паспортного контролю, де контролер встановлює дійсність документів на право в'їзду на територію України та їх належність власникам. Перевіряє установчі дані за обліками осіб яким заборонено в'їзд в Україну. Після проходження паспортного контролю контролер направляє громадян в зал митного контролю.

б) Оформлення пасажирів безпосередньо на борту повітряного судна:

Оформлення здійснюється прикордонним нарядом шляхом перевірки документів, за рішенням начальника митниці, якщо:

- повітряне судно слідує «Літерним рейсом»;
- тип повітряного судна «Бізнес клас».

Паспортний контроль здійснюється шляхом відбору документів. Контролер проводить ідентифікацію особи, перевірку основних реквізитів паспорту на борту повітряного судна. Перевірку по облікам контролер здійснює у кабіні паспортного контролю. По закінченню оформлення контролер повертає документи власникам з проведенням повторної ідентифікації особистості.

Після паспортного контролю пасажирі заповнюють декларацію та готуються до митного контролю.

Наступними операціями є митний, ветеринарний, фітосанітарний, екологічний контроль.

Ветеринарний, екологічний та фітосанітарний контроль здійснюється під час митного оформлення співробітником певного пункту державного контролю (ветеринарного, екологічного, карантинної інспекції) на митниці в залі митного контролю відповідно до регламентуючих документів з певного виду контролю (ветеринарного, екологічного, фітосанітарного).

Митний контроль. Здійснюється співробітниками митниці в залі митного контролю відповідно до регламентуючих документів з митного оформлення громадян та транспортних засобів закордонного прямування. Митний контроль може бути завершеним тільки після закінчення ветеринарного та фітосанітарного контролю.

Як при в'їзді громадян на митну територію України, так і при виїзді за її межі застосовується двоканальна система митного контролю з відповідним обладнанням «зеленого» та «червоного» коридорів. Громадяни самостійно приймають рішення щодо проходження митного контролю «зеленим» чи «червоним» коридором.

Проходження громадянином митного контролю в режимі «зеленого» коридору.

При проходженні громадянином митного контролю «зеленим» коридором посадова особа митниці може запропонувати громадянину пред'явити авіаційний квиток та паспорт або інший документ, що посвідчує особу. При цьому посадова особа митниці роз'яснює критерії проходження митного контролю цим коридором та може проводити опитування громадянина за пунктами митної декларації. У разі вчинення громадянином порушення митних правил, посадовою особою митного органу складається протокол про порушення митних правил.

За рішенням посадової особи митниці може здійснюватися вибірковий контроль предметів громадян, які проходять митний контроль «зеленим» коридором із застосуванням технічних засобів контролю або з розпакуванням місць багажу. На вимогу посадової особи митниці громадянин зобов'язаний представити вміст багажу. Ретельний огляд предметів здійснюється в спеціально відведених для цього приміщеннях митниці.

Проходження громадянином митного контролю в режимі «червоного» коридору.

При проходженні громадянами митного контролю в режимі «червоного» коридору митне оформлення здійснюється в повному обсязі на загальних підставах із заповненням митної декларації. Громадянин, який помилково обрав «червоний» коридор, може бути оформленим відповідно до критеріїв «зеленого» коридору посадовою особою митниці, до якої він звернувся, за умови, що переміщувані предмети відповідають критеріям цього коридору.

Особистий огляд осіб які слідують через державний кордон України проводиться за рішенням начальника пасажирського відділу митниці в аеропорту та усним повідомленням про проведення особистого догляду особи начальника митниці в кімнаті особистого догляду яка знаходиться в зоні митного контролю.

По завершенню митного оформлення інспектор митниці направляє громадян на вихід з міжнародного сектора.

3.5.2. Митний контроль та оформлення фізичних осіб при їх виїзді з території України авіаційним транспортом

Митний контроль та оформлення фізичних осіб при їх виїзді з території України авіаційним транспортом здійснюється співробітниками митниці в зонах митного контролю відповідно до регламентуючих документів з митного оформлення громадян та транспортних засобів закордонного прямування.

Як при в'їзді громадян на митну територію України, так і при виїзді за її межі застосовується двоканальна система митного контролю з відповідним обладнанням «зеленого» та «червоного» коридорів. Громадяни самостійно приймають рішення щодо проходження митного контролю «зеленим» чи «червоним» коридором. Порядок проходження громадянином митного контролю «зеленим» чи «червоним» коридором аналогічне проходженню при в'їзді в Україну.

Проходження громадянином митного контролю в режимі «зеленого» коридору.

При проходженні громадянином митного контролю «зеленим» коридором посадова особа митниці може запропонувати громадянину пред'явити авіаційний квиток та паспорт або інший документ, що посвідчує особу. При цьому посадова особа митниці роз'яснює критерії проходження митного контролю цим коридором та може проводити опитування громадянина за пунктами митної декларації. У разі вчинення громадянином порушення митних правил, посадовою особою митного органу складається протокол про порушення митних правил.

За рішенням посадової особи митниці може здійснюватися вибірковий контроль предметів громадян, які проходять митний контроль «зеленим» коридором із застосуванням технічних засобів контролю або з розпакуванням місць багажу. На вимогу посадової особи митниці громадянин зобов'язаний представити вміст багажу. Ретельний огляд предметів здійснюється в спеціально відведених для цього приміщеннях митниці.

Проходження громадянином митного контролю в режимі «червоного» коридору.

При проходженні громадянами митного контролю в режимі «червоного» коридору митне оформлення здійснюється в повному обсязі на загальних підставах із заповненням митної декларації. Громадянин, який помилково обрав «червоний» коридор, може бути оформленим відповідно до критеріїв «зеленого» коридору посадовою особою митниці, до якої він звернувся, за умови, що переміщувані предмети відповідають критеріям цього коридору.

Особистий огляд осіб які слідують через державний кордон України проводиться за рішенням начальника пасажирського відділу митниці в аеропорту та усним повідомленням про проведення особистого догляду особи начальника митниці в кімнаті особистого догляду яка знаходиться в зоні митного контролю.

Митний контроль і митне оформлення предметів, що перевозяться пасажирами на борту повітряного судна, здійснюється посадовими особами

митного органу в зоні митного контролю сумісно зі співробітниками певного пункту державного контролю (ветеринарного, екологічного, карантинного) на митниці. Предмети, що перевозяться пасажиром як багаж, переміщуються на борт повітряного судна після закінчення їх митного оформлення з дозволу митного органу.

Одночасно з проведенням митного контролю на митниці проводиться *контроль на авіаційну безпеку*. Контроль на авіаційну безпеку здійснюється авіаційною безпекою аеропорту в зоні контролю на авіаційну безпеку, відповідно до регламентуючих документів. Особистий огляд осіб які прямують через державний кордон України проводиться за рішенням начальника авіаційної безпеки в аеропорту та усним повідомленням про проведення особистого догляду особи начальника митниці в кімнаті особистого догляду яка знаходиться в зоні авіаційної безпеки.

Після закінчення оформлення пасажир залишає багаж на багажній стрічці з якої він у свою чергу направляється в багажне відділення працівниками служби перевезень аеропорту під спостереженням інспектора авіаційної безпеки, інспектора митниці та прикордонного наряду.

Після завершення митного оформлення інспектор митниці направляє громадян на «Паспортний контроль».

Паспортний контроль. Паспортний контроль фізичних осіб при їх виїзді з території України авіаційним транспортом може здійснюватися наступним чином:

а) Оформлення пасажирів через зал в приміщенні аеровокзалу:

Оформлення здійснюється прикордонним нарядом шляхом перевірки документів. Після заходу пасажирів у зону митного контролю, контролер пояснює порядок проходження паспортного контролю. Пасажири проходять повз кабіни паспортного контролю, де контролер встановлює дійсність документів на право виїзду з території України та їх належність власникам. Після проходження паспортного контролю контролер направляє громадян в зал очікування, для подальшої посадки на повітряне судно.

б) Оформлення пасажирів безпосередньо на борту повітряного судна:

Оформлення здійснюється прикордонним нарядом шляхом перевірки документів, за рішенням начальника митниці, якщо:

- повітряне судно слідує «Літерним рейсом»;
- тип повітряного судна «Бізнес клас».

Паспортний контроль здійснюється шляхом відбору документів. Контролер проводить ідентифікацію особи, перевірку основних реквізитів паспорту на борту повітряного судна. Перевірку по облікам контролер здійснює у кабіні паспортного контролю. По закінченню оформлення контролер повертає документи власникам з проведенням повторної ідентифікації особистості.

Остаточне рішення про пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна приймається посадовою особою підрозділу прикордонного контролю після здійснення всіх передбачених законодавством видів контролю на підставі інформації про їх закінчення від представників відповідних контрольних органів і служб

(наявність відміток в паспортних документах осіб, у супровідних документах на вантаж чи спеціальних талонах).

Якщо під час здійснення контролю прийнято рішення про відмову в пропуску через державний кордон особи, транспортного засобу, вантажу чи іншого майна представником контрольного органу через державний кордон:

- у разі виїзду з території України – виводяться за межі пункту пропуску;
- у разі в'їзду на територію України – повертаються Прикордонними військами на територію будь якої держави світу, а при необхідності передаються представникам прикордонної охорони будь якої держави світу.

Особи, вантажі та інше майно, стосовно яких контрольними службами прийнято рішення про тимчасове затримання, виводяться з потоку пасажирів. Рішення про тимчасове затримання пасажира приймається представником контрольного органу, який інформує старшого зміни прикордонних нарядів про причини та підстави прийняття такого рішення.

Контроль особи, транспортного засобу, вантажу та іншого майна закордонного прямування вважається завершеним, коли в паспортних документах особи проставлені відповідні відмітки підрозділу прикордонного контролю, а в супровідних документах на транспортний засіб, вантаж та інше майно – митних органів та інших контрольних органів і служб (в залежності від підконтрольності), або надано усний дозвіл посадової особи контрольного органу особі про пропуск через державний кордон.

Проведення заходів (співбесіда, переогляд ручної поклажі, особистих речей а при необхідності і особистого догляду та адміністративного затримання) стосовно пасажирів які пройшли всі види контролю в тому числі паспортний контроль і знаходяться в залі накопичення проводиться працівниками Державної прикордонної служби з дозволу начальника прикордонного загону.

3.5.3. Порядок митного контролю та оформлення офіційних делегацій які прямують через державний кордон України авіаційним транспортом

Пропуск через державний кордон України вищих посадових осіб, офіційних делегацій здійснюється у відповідності до Інструкції «Про порядок пропуску через державний кордон України вищих посадових осіб, офіційних делегацій» затвердженій спільним наказом Держкомкордону та МЗС.

До таких осіб відносять осіб, які входять до складу офіційних делегацій (державних, парламентських та урядових) України та зарубіжних держав або є офіційними посадовими особами (Президент України, Голова Верховної Ради України, Прем'єр-міністр України, Голова Конституційного Суду України, Голова Верховного Суду України, Генеральний прокурор України, народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України та керівники інших центральних органів виконавчої влади України, їх перші заступники та

заступники. Секретар Ради національної безпеки і оборони при Президентові України, радники Президента України, керівник Управління забезпечення міжпарламентських зв'язків Апарату Верховної ради України, Голова Верховної ради Автономної Республіки Крим, Голова ради міністрів Автономної Республіки Крим, голови обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, глави дипломатичних представництв іноземних держав в Україні, а також високі посадові особи зарубіжних держав, які прибувають в Україну на запрошення Президента України, Голови Верховної Ради України і членів Президії Верховної ради України, Прем'єр-міністра України або які під час перебування в Україні матимуть офіційну зустріч із зазначеними особами).

Здійснення прикордонного та інших видів контролю осіб, які супроводжують вищих посадових осіб, офіційні делегації, представників засобів масової інформації, та інших осіб, які прямують разом з делегацією, здійснюється у загальному порядку, якщо інше не передбачено в розпорядчих документах (заявці) Верховної Ради України, Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства Закордонних справ України.

Порядок пропуску через кордон дипломатичних агентів, консульських посадових осіб, членів їх сімей і офіційних делегацій при в'їзді в Україну.

Прикордонний контроль. Завчасно до прибуття літака з офіційною делегацією виставляється прикордонний наряд по спостереженню за транспортними засобами. Працівники Управління Державного Протоколу Міністерства закордонних справ України, Служби Протоколу Президента України, Управління забезпечення міжпарламентських зв'язків Апарату Верховної Ради України, Служби Протоколу Прем'єр-міністра України, як правило, не пізніше як за дві години до прильоту літака подають до органів охорони державного кордону списки осіб, включених до складу офіційної делегації, згідно цих списків по закінченню оформлення делегацій проводиться їх облік. Після посадки літака працівник Управління Державного Протоколу Міністерства закордонних справ України, Служби Протоколу Президента України, Управління забезпечення міжпарламентських зв'язків Апарату Верховної Ради України, Служби Протоколу Прем'єр-міністра України отримує паспорти від уповноважених осіб делегації, перевіряє відповідність паспортів, інших документів, що посвідчують осіб, після чого передає паспорти посадовій особі органів охорони державного кордону для їх перевірки. Посадова особа органів охорони державного кордону здійснює перевірку документів, проставляє в них належні службові відмітки і повертає їх працівнику протоколу, який подавав документи на прикордонний контроль. Спостереження за місцевістю та пасажирами з моменту їх виходу з повітряного судна до від'їзду з аеропорту здійснюється прикордонний наряд у взаємодії зі співробітниками митниці.

У разі прибуття дипломатичних агентів, консульських посадових осіб та членів їх сімей загальним авіарейсом з судна до зали «Приліт» їх доставляють автобусом та проводять позачергово паспортний контроль.

Працівники Управління Державного Протоколу Міністерства закордонних справ України, Служби Протоколу Президента України, Управління забезпечення міжпарламентських зв'язків Апарату Верховної Ради України, Служби Протоколу Прем'єр-міністра України, які здійснюють перевірку паспортних даних, несуть відповідальність за належність паспортів членам офіційних делегацій. Якщо в документах вищих посадових осіб, членів офіційних делегацій виявлено невідповідності або у складі делегації перебувають особи, які не були заявлені у списку делегації, то начальник митниці негайно доповідає Начальнику прикордонного загону для прийняття рішення. Рішення в таких випадках приймається у найкоротші терміни.

Особи, які зустрічають або забезпечують зустріч офіційних делегацій, допускаються в пункт пропуску через державний кордон з дозволу Начальника митниці на підставі офіційної інформації служб протоколу за погодженням з Управлінням державної охорони України, якщо її співробітники забезпечується здійснення спеціальних заходів щодо безпеки делегації.

Митний контроль. Митний контроль офіційних делегацій проводиться на борту повітряного судна. Митні пільги, порядок митного контролю та оформлення дипломатичних агентів, консульських посадових осіб і членів їх сімей, дипломатичної пошти, а також особистого майна, речей та багажу дипломатичних агентів, консульських посадових осіб регулюється Законом України «Про митну справу в Україні» та Митним кодексом України, наказом ДМСУ «Про затвердження правил митного контролю та митного оформлення предметів дипломатичних представництв, консульських установ, представництв міжнародних організацій, а також їх персоналу та членів сімей персоналу, які користуються на території України митними пільгами» та діючою технологічною схемою проведення митного контролю та оформлення на певній митниці.

Порядок пропуску через кордон дипломатичних агентів, консульських посадових осіб, членів їх сімей і офіційних делегацій при виїзді з України.

Прикордонний контроль. У пунктах пропуску через державний кордон України дипломатичні спеціальні приміщення визначаються командирами, штабами з'єднань (частин) прикордонного контролю прикордонних військ разом з митними органами, а якщо це неможливо, то виділяються місця для прикордонного, митного та інших видів контролю вищих посадових осіб та офіційних делегацій.

Служба Протоколу Президента України, Управління Державного Протоколу Міністерства закордонних справ України, Управління забезпечення міжпарламентських зв'язків Апарату Верховної Ради України, Служба Протоколу Прем'єр-Міністра України, як правило, не пізніше як за дві години до перетинання державного кордону подають до органів охорони державного кордону списки осіб, включених до складу офіційної делегації, згідно цих списків по закінченню оформлення делегацій проводиться їх облік.

Прикордонний контроль офіційних делегацій, які прибули в пункт пропуску проводиться біля повітряного судна, при цьому працівник Управління Державного Протоколу Міністерства закордонних справ України, Служби

Протоколу Президента України, Управління забезпечення міжпарламентських зв'язків Апарату Верховної Ради України, Служби Протоколу Прем'єр-міністра України отримує паспорти від уповноваженої особи делегації, перевіряє відповідність паспортів, інших документів, що посвідчують осіб, після чого передає паспорти посадовій особі органів охорони державного кордону для їх перевірки. Посадова особа органів охорони державного кордону здійснює перевірку документів, проставляє в них належні службові відмітки і повертає їх працівнику протоколу, який подавав документи на прикордонний контроль. Спостереження за місцевістю та пасажирами з моменту їх виходу до повітряного судна і закінчення оформлення здійснюється прикордонним нарядом у взаємодії зі співробітниками митниці. У разі вибуття дипломатичних агентів, консульських посадових осіб та членів їх сімей загальним авіарейсом паспортний контроль проводиться в кабінках паспортного контролю позачергово, по закінченню оформлення решти пасажирів з зали «Відліт» вони доставляють автобусом для посадки у повітряне судно.

Митний контроль. Митний контроль офіційних делегацій проводиться біля повітряного судна. Митні пільги, порядок митного контролю та оформлення дипломатичних агентів, консульських посадових осіб і членів їх сімей, дипломатичної пошти, а також особистого майна, речей та багажу дипломатичних агентів, консульських посадових осіб регулюється Законом України «Про митну справу в Україні» та Митним кодексом України, наказом ДМСУ «Про затвердження правил митного контролю та митного оформлення предметів дипломатичних представництв, консульських установ, представництв міжнародних організацій, а також їх персоналу та членів сімей персоналу, які користуються на території України митними пільгами» та діючою технологічною схемою проведення митного контролю та оформлення на певній митниці.

Дипломатичні агенти, консульські посадові особи та члени їх сімей, що прямують загальним рейсом першочергово послідовно проходять: реєстрацію квитків та багажу, контроль на авіаційну безпеку, митний контроль та прикордонний контроль.

Запитання для самоперевірки

1. Охарактеризувати загальний порядок здійснення переміщення фізичних осіб через митний кордон України.
2. У чому полягає порядок пропуску через державний митний кордон України фізичних осіб, які переміщуються залізничним транспортом?
3. Які існують особливості проведення контролю на виїзд з України фізичних осіб, які переміщуються залізничним транспортом?
4. Назвати послідовність, види та зміст контрольних операцій при проведенні митного контролю та оформленні фізичних осіб які переміщуються автомобільним транспортом.

5. Сформулювати зміст понять: «червоний коридор для транспортних засобів» та «зелений коридор для транспортних засобів».
6. Охарактеризувати послідовність проведення певних видів контролю при переміщенні фізичних осіб через митний кордон України з використанням автомобільного транспорту.
7. Назвати порядок пропуску через державний кордон України фізичних осіб, що переміщуються суднами закордонного плавання.
8. Які існують особливості митного контролю та митного оформлення фізичних осіб, що переміщуються яхтами?
9. За яких умов здійснюється митний контроль та оформлення фізичних осіб при їх в'їзді на територію України авіаційним транспортом?
10. Чим відрізняється митне оформлення пасажирів безпосередньо на борту повітряного судна від митного оформлення пасажирів через зал в приміщенні аеровокзалу.

РОЗДІЛ 4. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ І ОСОБИСТИХ РЕЧЕЙ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПРИ ЇХ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН

4.1. Загальні положення проведення митне оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб, що перевозяться через митний кордон

Інспектор митниці в прикордонному пункті пропуску на державному кордоні для проведення митного оформлення предметів громадян має право вимагати від громадян документи, що необхідні для здійснення митного контролю:

- громадянський, закордонний або службовий паспорт, що засвідчує особу громадянина та місце його проживання (країна);
- запрошення на працевлаштування;
- запрошення на навчання;
- курортна путівка;
- запрошення на оздоровлення;
- посвідчення про службове відрядження;
- листок вибуття з місця постійного проживання;
- доручення;
- запрошення на ярмарку, виставку, конкурс, фестиваль;
- проїзні квитки, багажні квитанції, тощо.

Громадяни можуть переміщувати через митний кордон України будь-які особисті речі та товари, крім тих, що заборонені до ввезення, вивезення, транзиту та не можуть перебувати у власності громадян (додатки 4, 5, 6) або щодо яких законодавством України встановлені обмеження (додаток 7, 8, 9).

Дія цього розділу поширюється на предмети громадян, що переміщуються ними безпосередньо або в несупроводжуваному багажу, вантажних відправленнях, міжнародних експрес відправленнях будь-яким видом транспорту.

Громадяни можуть переміщувати через митний кордон України предмети, що зазначені вище за умови дотримання ними наступних вимог МКУ:

- 1) Подання громадянином посадовій особі митного органу для здійснення митного контролю документів, що засвідчують особу громадянина.
- 2) Декларування предметів, що переміщуються ним через митний кордон України.
- 3) Надання громадянином для проведення митного контролю предметів, що ним переміщуються, транспортних засобів, що використовуються для переміщення предметів та документів, що підтверджують право власності на них, їх характерні ознаки.
- 4) Внесення громадянином у встановленому законодавством порядку, митних та інших платежів і зборів або грошової застави.

- 5) Внесення відповідних платежів не поширюється на предмети, що зазначені у додатках 7, 8, 9, та тих, що не підлягають оподаткуванню під час ввезення, вивезення в обсягах, що визначені чинним законодавством.
- 6) Подання громадянином документів, що підтверджують пільговий режим митного оформлення в частині оподаткування предметів, що зазначені у додатку 9.
- 7) Подання громадянином для здійснення митного контролю відомчих дозвільних документів у випадках, якщо товар підлягає ліцензуванню, квотуванню, застосуванню спеціальних санкцій або у випадках, що предмети, які переміщуються громадянами підпадають під дію заборони і зазначені у додатках 4-9.
- 8) Подання громадянином для здійснення митного контролю або митного оформлення під час ввезення ними сільськогосподарської продукції в обсягах, що перевищують встановлені Кабінетом Міністрів України норми сертифікатів відповідності або свідоцтв про визнання іноземних сертифікатів, що видаються закладами Держстандарту України.
- 9) Подання громадянином гігієнічних та якісних сертифікатів під час ввезення ними продуктів харчування в обсягах, що перевищують загальну суму в 5 євро на одну особу та за переліком, встановленим постановою Кабінету Міністрів України «Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України продуктів харчування для власного споживання та перелік предметів, що не можуть бути віднесені до особистих речей громадян», що наведений у додатку 10.

Закон України «Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України», встановлено, що предмети, які ввозяться (пересилаються) на митну територію України громадянами України, іноземними громадянами та особами без громадянства, підлягають обкладанню митом за повними ставками Єдиного митного тарифу, податку на додану вартість та акцизного збору.

Пропуск на митну територію України сільськогосподарської продукції, що підпадає під визначення першої – двадцять четвертої груп УКТЗЕД, що ввозиться громадянами, в будь-яких обсягах не дозволяється. Це обмеження не поширюється на:

- лікєро-горілчані та тютюнові вироби в обсягах, зазначених у статті 8 цього Закону;
- продукти харчування в упаковці виробника, що надходять на адресу фізичних осіб у міжнародних поштових відправленнях вагою до 10 кг;
- продукти харчування для власного споживання на суму до 50 євро, що ввозяться в порядку та обсягах, які визначаються Кабінетом Міністрів України;
- сільськогосподарську продукцію, отриману громадянами-резидентами як натуральну плату за виконану роботу в країнах - учасницях СНД, з

якими Україна уклала угоди про вільну торгівлю;

- плодоовочеву продукцію, вирощену громадянами-резидентами на власних присадибних ділянках сумісних держав, за умови підтвердження кількості вирощеної продукції довідками органів місцевого самоврядування, права власності на такі ділянки, подання сертифіката відповідності або свідоцтва встановленого зразка про визнання сертифіката.

Не підлягають пропуску через митний кордон України товари та особисті речі, на пропуск яких потрібні дозволи інших державних установ, без наявності цих дозволів. Перелік цих товарів та особистих речей визначається Кабінетом Міністрів України. Громадяни мають право безперешкодно ввозити особисті речі на митну територію України в режимі тимчасового ввезення за умови їх усного або письмового декларування за бажанням власника таких речей.

4.2. Декларування товарів і особистих речей фізичних осіб, що перевозяться через митний кордон

Митне оформлення предметів (товарів), що ввозяться (пересилаються) громадянами-підприємцями здійснюється із заповненням уніфікованого адміністративного документа форми МД-2 та додаткового аркуша МД-3, митне оформлення предметів (товарів), що ввозяться (пересилаються) громадянами, які не є підприємцями, здійснюється за документами форми МД-4 та МД-1. При ввезенні товарів в Україну безпосередньо власником їх митне оформлення та стягнення необхідних видів платежів (крім транспортних засобів) проводиться на прикордонній митниці.

Уніфікована митна квитанція МД-1 є фінансовим документом суворої звітності (додаток 11). Уніфіковані митні квитанції замовляються централізовано ДМСУ у вигляді квитанційних книжок, що складаються з 25 зброшурованих бланків МД-1. Облік квитанції на місцях здійснюється відділами бухгалтерського обліку та контролю.

Уніфікована митна квитанція МД-1 розроблена з метою вдосконалення організації роботи по прийому на зберігання митницею не пропущених через кордон України речей, валюти та цінностей, а також по прийому від громадян сум мита за речі, що переміщуються ними через митний кордон України і підлягають митному (безпосередньо на прикордонній митниці) оподаткуванню. Уніфікована митна квитанція передбачає виконання трьох видів операцій з речами, предметами, валютою та цінностями і умовно розділена на чотири поля, кожне з яких призначено для заповнення по певній операції.

Уніфікована митна квитанція МД-1 застосовується під час здійснення таких операцій: прийняття на зберігання митним органом товарів відповідно до законодавства; справляння митним органом з фізичних осіб та підприємств платежів, якщо законодавством не передбачено складання ВМД на переміщуваних через митний кордон України товари; справляння митним

органом з фізичних осіб грошової застави у випадках, установлених законодавством.

Бланки МД-1 та додаткових аркушів до неї використовуються при виконанні операцій з предметами (товарами), валютою та цінностями, відповідно до чого умовно розділені на чотири поля, кожне з яких призначене для відображення однієї з цих операцій, а саме:

– **А.** Прийняття митним органом на зберігання предметів (товарів), що належать фізичним особам і не пропущені митницею через митний кордон України.

– **В.** Прийняття митним органом на зберігання валюти, у т.ч. національної, та цінностей, що належать фізичним особам і не пропущені митним органом через митний кордон України.

– **С.** Вилучення національної валюти та цінних паперів України при ввезенні їх без підстав.

– **Д.** Прийняття сум мита, митних та інших зборів і податків, передбачених чинним законодавством.

Кожний бланк МД-1 складається з трьох самокопіювальних аркушів, виготовлених друкарським способом, з однаковими серією й номером. Графи «Сума чи вартість, грн.», «Сума, грн.», «Усього (літерами)» зазначених самокопіювальних аркушів зафарбовано: першого аркуша – рожевим кольором, другого – блакитним, третього – жовтим. Бланк додаткового аркуша до МД-1 не є документом суворого обліку (звітності) та складається з трьох самокопіювальних аркушів, виготовлених друкарським способом.

МД-1 і в потрібній кількості додаткові аркуші оформлюються за кожною вищезазваною операцією, при цьому:

1. у разі одночасного прийняття на зберігання від однієї фізичної особи або підприємства товарів – окремо на:

- продовольчі товари;
- промислові товари;
- дорогоцінне каміння (у тому числі дорогоцінне каміння органогенного утворення), напівдорогоцінне каміння; товари з вмістом дорогоцінного каміння (у тому числі дорогоцінного каміння органогенного утворення), напівдорогоцінного каміння; товари, виготовлені з металу, який має зовнішні ознаки одного з дорогоцінних металів; товари з дорогоцінних металів з вставками дорогоцінного каміння;
- транспортні засоби;
- валюту України;
- іноземну валюту;
- платіжні документи та інші цінні папери;
- банківські метали;

2. у разі одночасного прийняття від однієї фізичної особи сум належних платежів і грошової застави – окремо на:

- платежі;
- грошову заставу.

Аркуші МД-1 і додаткові аркуші (за наявності) розподіляються в такому порядку:

- перші аркуші:
 - у разі прийняття на зберігання митним органом товарів (крім валютних цінностей) передаються після закінчення робочої зміни разом з останніми на склад митного органу, але не пізніше наступного робочого дня;
 - у разі прийняття на зберігання валютних цінностей передаються після закінчення робочої зміни разом із цінностями до каси митного органу, але не пізніше наступного робочого дня;
 - у разі справляння платежів і грошової застави (якщо вони не сплачені через уповноважений банк) передаються після закінчення робочої зміни разом із готівкою до каси митного органу, але не пізніше наступного робочого дня;
 - у разі оформлення УМК для справляння з підприємства платежів, кошти в рахунок яких сплачено підприємством на відповідний рахунок митного органу в безготівковий спосіб, а також у разі внесення фізичними особами належних сум грошової застави або сплати належних платежів через відділення уповноваженого банку передаються до відділу фінансів та бухгалтерського обліку митного органу;
- другі аркуші видаються фізичній особі або особі, уповноваженій підприємством;
- треті аркуші залишаються в уповноваженій особі митного органу до повернення їх у встановленому порядку у відділ фінансів та бухгалтерського обліку митного органу після закінчення квитанційної книжки.

При прийнятті на зберігання товарів і розміщенні їх на складі (у касі) митного органу комірником (касиром) митного органу на зворотному боці першого й третього аркушів МД-1 у спеціально визначеному місці проставляються його підпис і прізвище й дата прийняття товарів на зберігання. Повернення товарів зі складу (з каси) митного органу здійснюється після відповідного письмового звернення фізичної особи (уповноваженої нею особи або особи, уповноваженої підприємством) в установлені законодавством строки до митного органу, що прийняв на зберігання ці товари, на підставі резолюції на цій заяві керівника митного органу або особи, що його заміщує, за умови пред'явлення фізичною особою (уповноваженою нею особою або особою, уповноваженою підприємством):

- других аркушів МД-1 і додаткових аркушів (за наявності);
- паспорта (іншого документа, що посвідчує особу) і нотаріально завіреного відповідного доручення (якщо звертається уповноважена особа).

Другі аркуші МД-1 і додаткові аркуші після повернення товарів залишаються у справах митного органу. При поверненні товарів зі складу (з

каси) митного органу на зворотному боці другого аркуша МД-1 у полі «Службові відмітки» комірником (касиром) митного органу вчиняється запис «Видано» та проставляється дата видачі товарів, підпис і прізвище.

Повернення товарів (крім валюти України) може бути здійснене виключно тим митним органом, що прийняв їх на зберігання. Повернення валюти України може бути здійснене будь-яким митним органом після пред'явлення фізичною особою (уповноваженою нею особою або особою, уповноваженою підприємством) другого аркуша МД-1.

4.3. Митне оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб, що перевозяться у несупроводжуємого багажу

Несупроводжуємий багаж – товари, які переміщуються через митний кордон України окремо від фізичної особи (власника або уповноваженої особи) на її адресу.

Несупроводжуємий багаж підлягає митному оформленню тією митницею, в зоні діяльності якої проживає власник вантажу. При відправленні несупроводжуємого багажу його власник пред'являє митниці квиток для проїзду за кордон, закордонний паспорт та повинен заповнити дві митні декларації. У несупроводжуємому багажу не підлягає випуску валюта, цінності, продукти харчування. Митниця після оформлення багажу робить у деклараціях відмітки про пропущені предмети, а на останній сторінці паспорта – про оформлення багажу, засвідчує їх печаткою. Одна з декларацій видається власнику багажу, яку він повинен пред'явити на прикордонній митниці. Відмітка про відправлення багажу іноземними громадянами (за винятком студентів) ставиться на візі або квитку.

Несупроводжуємий багаж може бути відправлений з України:

- громадянами, що прямують за кордон на постійне місце проживання;
- громадянами України, що прямують за кордон у службових справах на термін більше одного року;
- іноземними громадянами, що прямують за кордон у службових справах;
- іноземними студентами, термін тимчасового перебування яких на Україні перевищує один рік.

Несупроводжуємий багаж може бути відправлений в Україну:

- громадянами, які їдуть в Україну на постійне місце проживання;
- громадянами України, які були у службовому відрядженні за кордоном більше одного року;
- іноземними громадянами, які прямують в Україну в службових справах, як правило на довготривалий термін перебування;
- іноземними студентами, строк тимчасового перебування яких в Україні перевищує один рік;
- представниками міжнародних іноземних організацій, представництв та

осіб, які користуються на території України митними пільгами.

Також слід враховувати, що несупроводжуєми́й багаж не може містити предмети (партію товару) явно комерційного призначення.

У разі вивезення або пересилання в несупроводжуваному багажі, міжнародних поштових відправленнях громадянами товарів та інших предметів, придбаних громадянами України, в кількості не більш як товарна партія, мито та митні збори не здійснюються. Якщо громадянин вивозить предмети, які підпадають під товарну партію, йому необхідно в митниці, в зоні діяльності якої він мешкає, оформити ВМД типу «ЕКГ» (експорт громадян). Як виняток, громадяни мають можливість оформити вантаж у прикордонній митниці, при перетині кордону. Громадяни інших країн можуть оформляти вантажі в митниці, в зоні діяльності якої, вони тимчасово мешкають, або в прикордонній митниці.

Товарною партією визначаються товари, придбані в Україні, які вивозяться або пересилаються громадянами на суму еквівалентну 100 000 євро, в перерахуванні по курсу НБУ на день оформлення митної декларації. У разі вивозу громадянами товарної партії митне оформлення здійснюється в порядку, встановленому для суб'єктів підприємницької діяльності. Затверджений Кабінетом Міністрів України перелік предметів, які не можуть складати товарну партію, передбачає наступні:

- товари, тимчасово вивезені з України під зобов'язання зворотного ввозу;
- товари, які входять у склад спадщини;
- товари, раніше ввезені під зобов'язання зворотного вивозу або транзиту;
- культурні цінності, тимчасово вивезені за наявності відповідних дозволів;
- призи, подарунки, при наявності відповідних документів та нотаріальних посвідчень;
- товари (крім промислового призначення), які вивозяться не більш як на суму валюти, зазначеної у ввізній митній декларації, за наявності відповідних чеків.

У діючому законодавстві, яке регулює порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України, а також вивозяться з території України, чи слідуєть транзитом, факт відправлення НСБ із-за кордону зазначається в митній декларації, яка заповнюється власником в одному примірнику на прикордонній митниці при в'їзді в Україну. Митна декларація, засвідчена відтиском особистої номерної печатки посадової особи митного органу, залишається у власника НСБ. При отриманні НСБ власник подає митниці митну декларацію, у якій заявлено про НСБ, предмети, валюту та цінності, пропущені при в'їзді в Україну. У разі отримання НСБ особою, яка діє за дорученням власника, ця

особа подає митниці митну декларацію власника НСБ та відповідне нотаріально засвідчене доручення.

При відправленні НСБ за межі України його власник або інша особа, яка діє за нотаріально засвідченим дорученням власника цього багажу, заповнює митну декларацію у двох примірниках, у кожному з яких зазначає відомості про вміст НСБ. Після оформлення НСБ перший примірник митної декларації залишається в справах митного органу, другий – додається до товаросупровідних документів на НСБ.

Несупроводжуємий багаж громадян, які виїжджають з України на постійне місце проживання може містити без оподаткування предмети, що належать особисто їм і призначені для особистого користування.

4.4. Митне оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб, що перевозяться в режимі тимчасового ввезення та транзиту

Митне оформлення товарів, що ввозяться громадянами на митну територію України в режимі тимчасового ввезення в обсягах, що підлягають оподаткуванню, проводиться шляхом письмового декларування в порядку, визначеному ДМСУ, та подання митному органу зобов'язання про зворотне вивезення таких товарів за митну територію України.

Пропуск через митний кордон України товарів, що тимчасово ввозяться громадянами на митну територію України під зобов'язання про їх зворотне вивезення, сумарна митна вартість яких не перевищує 1000 євро та загальна вага яких не перевищує 100 кг, або одного неподільного товару незалежно від митної вартості та ваги дозволяється за умови письмового декларування в порядку, передбаченому для громадян, та внесення такими громадянами на рахунок митного органу, що здійснив пропуск таких товарів на митну територію України, грошової застави у сумі податків, що підлягають сплаті при ввезенні таких товарів на митну територію України з метою вільного використання.

Грошова застава застосовується як запобіжний засіб по забезпеченню внесення громадянами, передбачених законодавством обов'язкових митних платежів з метою запобігання ними порушення зобов'язань про зворотне вивезення товарів, транспортних засобів, що переміщуються з метою транзиту або тимчасового ввезення в Україну під письмове зобов'язання.

Грошова застава вноситься:

- у національній валюті України – громадянами - резидентами та громадянами - нерезидентами;
- в іноземній валюті – громадянами - нерезидентами в разі відсутності пункту обміну іноземної валюти.

Використання нерезидентами готівкової іноземної валюти як засобу платежу здійснюється відповідно до Правил використання готівкової іноземної валюти на території України, затверджених постановою Правління Національного банку України.

Грошова застава через банк вноситься громадянином або його вповноваженою особою у готівковій або безготівковій формі на рахунок митниці відправлення відповідно до Порядку розрахунково-касового обслуговування через органи Державного казначейства України митних та інших платежів, які вносяться до/або під час митного оформлення, до/або на момент митного оформлення товарів та/або транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. У разі відсутності відділень уповноваженого банку в пунктах пропуску через митний кордон України грошова застава може бути внесена готівкою до каси митниці відправлення або прийнята посадовою особою митного органу, якою після закінчення зміни має бути передана до каси митного органу. Також, громадянин або вповноважена особа можуть внести грошову заставу на відповідний банківський рахунок митного органу з використанням платіжних карток. При уточненні суми грошової застави доплата може бути внесена громадянином або вповноваженою особою на відповідний рахунок митного органу через уповноважений банк, а в разі його відсутності – до каси митного органу.

Сума коштів, внесених як грошова застава, еквівалентна сумі передбачених законодавством податків і зборів (обов'язкових платежів), що сплачуються при митному оформленні товарів у вільний обіг на території України. Для обчислення суми грошової застави ставки податків і зборів перераховуються за офіційним курсом гривні до іноземних валют, встановленим Національним банком України на дату оформлення квитанції МД-1. Прийняття митницею відправлення грошової застави здійснюється із застосуванням квитанції МД-1 згідно з Порядком застосування уніфікованої митної квитанції МД-1.

Сума грошової застави зберігається на відповідному рахунку митниці відправлення до настання дати повернення або забезпечення стягнення у встановленому порядку.

За умови виконання громадянином наданого митному органу зобов'язання грошова застава повертається громадянину (уповноваженій ним особі) або за його заявою залишається на відповідному рахунку митниці відправлення як передоплата для забезпечення виконання майбутніх зобов'язань. Контроль за виконанням громадянами таких зобов'язань здійснює відповідний оперативний підрозділ митниці відправлення.

Як підтвердження виконання громадянином зобов'язання митний орган, який здійснює пропуск товарів та/або транспортних засобів за межі митної території України, за фактом їх митного оформлення складає Акт про підтвердження вивезення товарів та/або транспортних засобів за встановленою формою. Акт про підтвердження складається у двох примірниках. Перший примірник залишається у справах митного органу, який здійснює пропуск товарів та/або транспортних засобів за межі митної території України, другий – видається громадянину. Акт про підтвердження складається посадовою особою митниці, яка здійснила митне оформлення, підписується нею, а також керівником оперативного підрозділу (його заступником) і посадовими особами

цього підрозділу. Підпис посадової особи, яка складає Акт про підтвердження, засвідчується відбитком її особистої номерної печатки.

Повернення грошової застави здійснюється у готівковій або безготівковій формі відповідно до Порядку повернення платникам податків коштів, що обліковуються на відповідних рахунках митного органу як передоплата, і митних та інших платежів, помилково та/або надмірно сплачених до бюджету, контроль за справлянням яких здійснюється митними органами, затвердженого наказом ДМСУ, на підставі письмової заяви громадянина, до якої додаються другий примірник квитанції МД-1, який підтверджує внесення відповідних сум грошової застави, та Акт про підтвердження. Заява складається у довільній формі з обов'язковим зазначенням способу повернення: готівкою – для виплати коштів громадянам, якщо такі кошти вносилися готівкою; або безготівково – з обов'язковим зазначенням реквізитів банківського рахунку громадянина. Повернення громадянину або вповноваженій ним особі грошової застави, внесеної готівкою в національній валюті України, здійснюється митницею призначення через відділення уповноваженого банку або касу митниці.

Зняття Повідомлення про внесення грошової застави з контролю здійснюється митницею призначення після повернення грошової застави шляхом внесення до відповідної електронної копії Повідомлення про внесення грошової застави, яке міститься в базі ЄАІС ДМСУ, відмітки про повернення грошової застави. Митниця призначення після повернення грошової застави громадянину або вповноваженій ним особі не пізніше наступного робочого дня надсилає митниці відправлення повідомлення про необхідність перерахування грошової застави.

У разі відсутності коштів на відповідному рахунку митниці призначення зазначене повідомлення надсилається негайно. На підставі цього повідомлення митниця відправлення не пізніше трьох банківських днів перераховує митниці призначення відповідну суму грошової застави. У разі повернення грошової застави через касу митниці призначення, зазначена в Повідомленні про внесення грошової застави, заздалегідь робить заявку до вповноваженого банку на замовлення необхідних для цього коштів. Керівник митниці призначення на дату очікуваного вивезення товарів та/або транспортних засобів повинен забезпечити доставку сум грошової застави до відповідного міжнародного пункту пропуску через митний кордон України та подальше їх зберігання.

Повернення грошової застави в іноземній валюті здійснюється виключно митним органом, на рахунок якого вона була внесена, на підставі вищезазначених документів.

У разі втрати чи повного псування ввезених тимчасово або з метою транзиту товарів та/або транспортних засобів унаслідок форс-мажорних обставин (дій надзвичайних або непереборних обставин чи подій), що підтверджується відповідними документами, терміни, передбачені зобов'язаннями громадян, зупиняються, а грошова застава повертається власнику або вповноваженій ним особі. Грошова застава повертається громадянину або вповноваженій ним особі митницею відправлення за умови

наявності оригіналів документів, що підтверджують факт настання форс-мажорних обставин, та другого примірника квитанції МД-1.

У разі порушення зобов'язання громадянина такий громадянин несе відповідальність згідно із законодавством України. У цьому разі грошова застава застосовується для забезпечення стягнення й зараховується до Державного бюджету України в установленому порядку за відповідними кодами бюджетної класифікації.

Митне оформлення товарів, що ввозяться на митну територію України громадянами в режимі тимчасового ввезення, сумарна митна вартість яких перевищує 1000 євро та/або загальна вага яких перевищує 100 кг, проводиться в порядку, передбаченому для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

4.5. Митне оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб при переїзді на постійне місце проживання

Згідно із ст.2 Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» громадяни, які виїжджають з України на постійне місце проживання, оформляють паспорти громадянина України для виїзду за кордон. Відповідно до п. 13 постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил оформлення і видачі паспортів громадянина України для виїзду за кордон і проїзних документів дитини, їх тимчасового затримання та вилучення» для виїзду на постійне проживання за кордон у паспорті громадянина України робиться відповідний запис, виїжджаючий здає свій паспорт громадянина України з позначкою про виписку з місця проживання. Згідно ст. 20 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» громадянин зобов'язаний після прибуття на місце проживання за кордоном стати на облік у дипломатичному представництві або консульській установі України.

На громадян України, які звернулися з клопотанням про виїзд з України, поширюються усі положення чинного законодавства, вони користуються всіма правами і несуть встановлені законом обов'язки. За даними громадянами України зберігаються на її території майно, кошти, цінні папери та інші цінності, що належать їм на праві приватної власності. Будь-яке обмеження їх громадянських, політичних, соціальних, економічних та інших прав не допускається. Громадянин України ні за яких підстав не може бути обмежений у праві на в'їзд в Україну. Порядок в'їзду громадян до іноземної держави регулюється законодавством відповідної держави.

Відповідно до ст.8 Закону України «Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України» при ввезенні на митну територію України звільняються від оподаткування особисті речі, що ввозяться (пересилаються) у разі переселення громадян на постійне місце проживання в Україну, в тому числі і механічні транспортні засоби (крім транспортних засобів за кодами 87.01, 87.02, 87.03,

87.04, 87.05 УКТЗЕД), в кількості однієї одиниці таких транспортних засобів по кожній товарній позиції на повнолітнього громадянина.

Несупроводжуємий багаж громадян, які виїжджають з України на постійне місце проживання може містити без оподаткування предмети, що належать особисто їм і призначені для особистого користування. Побутові предмети пропускаються в кількості одного предмета або комплекту на сім'ю. Автомобілі, мотоцикли тощо пропускаються без митного оподаткування по одному предмету на особу за умови, що він є власником такого транспортного засобу не менше року та за умови перебування такого транспортного засобу на обліку в країні постійного місця попереднього проживання не менше року. Багаж громадян, що прямують на постійне місце проживання, приймають до митного оформлення після пред'явлення митниці повністю оформлених документів на всіх членів сім'ї. Ці громадяни можуть оформити тільки одну відправку. При виїзді в країни СНД митнику пред'являють внутрішній паспорт з випискою, листок вибуття на постійне місце проживання. При виїзді в країни далекого зарубіжжя пред'являється віза на постійне місце проживання.

При зміні місця проживання головна проблема, яку необхідно вирішувати – майно, якому необхідно буде перетнути щонайменше два митні кордони: країни вибуття та країни прибуття. І при цьому треба дотримуватися всіх правил та норм, прийнятих в обох державах.

Після проходження всіх формальностей, пов'язані із паспортним режимом треба ретельно вивчити правила митного оформлення несупроводжуваного багажу (так майно, що їде окремо, називатиметься на українській митниці, в інших країнах – інша термінологія):

- у країні вибуття;
- у країні прибуття;
- якщо зазначені країни не мають спільного кордону, майно прямуватиме транзитом через інші держави, то, необхідно також поцікавитися, які існують обмеження в цих державах на переміщення товарів (предметів) в режимі транзиту.

Вичерпну інформацію щодо країни вибуття можна отримати на внутрішній митниці за місцем проживання, щодо митних правил інших країн – необхідно звернутися до консульських установ цих країн. При консультуванні необхідно отримати таку інформацію:

- які існують обмеження на вивезення (для країни вибуття) та ввезення (для країни прибуття) предметів, які предмети заборонено вивозити (ввозити), на вивезення (ввезення) яких предметів потрібні дозволи, хто ці дозволи може дати, скільки готівки можна взяти з собою на кожного члена родини. Особливу увагу необхідно звернути на правила переміщення через кордон коштовностей, валюти, культурних цінностей, зброї та набоїв до неї, транспортних засобів, домашніх тварин;
- які збори треба сплатити при митному оформленні багажу;

- які документи необхідно подати при митному оформленні під час відвантаження (у країні вибуття) та отримання (у країні прибуття) речей.

Після того, як приготовлено до відвантаження майно, необхідно з'ясувати процедуру митного оформлення такої відправки, що існує у країні вибуття і в подальшому чітко дотримуватися цієї процедури.

Отже, зупинимося на правилах та процедурі митного оформлення несупроводжуваного багажу, що існують в Україні.

Насамперед зазначимо, що при вивезенні предметів особистого користування громадянами, що виїжджають на постійне місце проживання, митні збори не нараховуються і не сплачуються.

При виїзді з України в іншу державу на постійне місце проживання з України заборонено вивозити:

- меблі іноземного виробництва до 1990 року включно;
- валюту України;
- будівельні матеріали, в т. ч. збірні садові будиночки;
- дорогоцінні метали, дорогоцінне каміння та вироби з них, культурні цінності з метою відчуження;
- анульовані цінні папери;
- товари промислового призначення;
- товари, на які встановлено державні дотації, крім предметів особистого користування;
- сильнодіючі, отруйні, радіоактивні, вибухові речовини, інші предмети, що можуть завдати шкоди здоров'ю або загрожувати життю населення та тваринного світу чи призвести до руйнування навколишнього середовища.

Перед проведенням митного оформлення несупроводжуваного багажу треба зазначити, що сім'я може оформити лише одну відправку несупроводжуваного багажу, щоправда, багажних одиниць (контейнерів, вантажівок, тощо) може бути декілька, за умови, що весь багаж проходить митний контроль одночасно. Для початку необхідно визначитися з видом транспорту, яким поїде майно (машина, потяг, літак, паром тощо). Після цього укласти угоду із перевізником. Якщо йдеться про вантажівку – у власника обов'язково повинно бути свідоцтво про допущення транспортного засобу до міжнародних автоперевезень під митними печатками та пломбами. Далі необхідно звернутися до відділу несупроводжуваного багажу внутрішньої митниці за місцем проживання. Там подати письмову заявку на ім'я начальника відділу.

У день відвантаження повинно подати до митниці такі документи:

- закордонний паспорт, чи документ, що його заміняє, на всіх повнолітніх членів сім'ї з відкритими візами;
- ксерокопію паспорта, де проставлений мастичний штамп «На постійне проживання», скріплений візовою печаткою підрозділу паспортної служби;

- листок вибуття, де вказана країна і мета поїздки (для країн СНД);
- ксерокопію листка вибуття;
- правильним чином оформлені накладні на контейнер, багажні квитанції на окремі місця;
- п'ять примірників списку майна (речей).

Після того, як подано всі необхідні документи, інспектор митниці дає заповнити митну декларацію у необхідній кількості примірників залежно від умов транспортування. Після оформлення всіх документів інспектор митниці виїжджає для проведення огляду багажу. При цьому краще, щоб митник був присутній при завантаженні контейнера, машини тощо, оскільки при виникненні найменшої підозри інспектор митниці може вимагати розвантаження у випадку, якщо без цього повний огляд провести неможливо. Треба помятати, що при перетину кордону, в декларації треба вказати, що окремо їде багаж і прослідкувати, щоб у декларації були проставлені відмітки митниць всіх держав, через які треба проїжджати, це може знадобитися при отриманні і митному оформленні несупроводжуваного багажу у країні прибуття.

Товари (предмети), на вивезення яких у несупроводжуваному багажу існують обмеження: всі культурні цінності, а саме: витвори мистецтва, картини, скульптури, малюнки, акварелі, різноманітні види гравюр, мініатюри, вироби з фарфору, кераміки, дерева, шкіри, коштовного та не коштовного каміння, дорогоцінних та недорогоцінних металів, кістки, предмети народних художніх промислів, гобелени, меблі, художній одяг та взуття, нумізматики, художня зброя, книги, рукописи, платівки, музичні інструменти, поштові марки та інші предмети, що становлять значну художню, історичну, наукову, та іншу культурну цінність. Вони вивозяться з України тільки за особливим дозволом Міністерства культури України.

Право на видачу дозволів на вивезення культурних цінностей з України надано відділам експертів-мистецтвознавців при комітеті мистецтв Київської міської державної адміністрації, а також управліннях культури Закарпатської, Львівської, Одеської облдержадміністрацій. При цьому повинні подаватися такі документи:

- письмова заява;
- список культурних цінностей в двох примірниках;
- фотографії (13 x 18), по дві шт. для кожного предмета;
- інші документи.

Громадяни, що виїжджають на постійне місце проживання з України, можуть вивозити ювелірні вироби з дорогоцінних металів та коштовного каміння на суму 20 мінімальних зарплат на одну особу, незалежно від віку, за умови, що ці вироби не мають культурної, історичної та іншої цінності. Важливий момент: ці вироби обов'язково повинні мати державну пробу.

Громадянам, що виїжджають на постійне місце проживання з України, дозволяється вивозити без дозволу особисті нагороди, на які є орденські книжки чи нагородні посвідчення. У разі вивезення орденів та медалей, що

залишилися вам від померлих батьків, ви повинні подати на митниці такі документи:

- документи, що підтверджують переїзд на постійне місце проживання до іншої країни;
- свідоцтво про смерть;
- орденські книжки або нагородні посвідчення;
- документи, що підтверджують родинні відносини.

Постановою Кабінету Міністрів України встановлено, що державні нагороди України з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, громадяни України, іноземці та особи без громадянства, мають право вивозити за наявності документів про нагородження ними у разі переїзду на постійне місце проживання до інших країн за наявності документів, що підтверджують переїзд громадянина на постійне місце проживання до іншої країни.

Вогнепальна зброя та набої до неї, а також холодна зброя переміщуються через митний кордон України тільки за спеціальним дозволом МВС України. Для отримання такого дозволу слід звернутися у райвідділ внутрішніх справ, в якому зареєстрована така зброя.

Дозволяється ввезення у разі переселення на постійне місце проживання на кожного повнолітнього громадянина одного механічного транспортного засобу за кодами 87.01, 87.02, 87.03, 87.04, 87.05 Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності за умови, що він є власником такого транспортного засобу не менше року та за умови перебування такого транспортного засобу на обліку в країні постійного місця попереднього проживання не менше року. Механічні транспортні засоби за кодами 87.01, 87.02, 87.03, 87.04, 87.05 Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, що ввозяться громадянами при переселенні на постійне місце проживання в Україну, підлягають постановці на тимчасовий облік в органах ДАІ Міністерства внутрішніх справ України на термін до одного року з оформленням документів на право тимчасової експлуатації таких транспортних засобів з терміном дії на один рік без права відчуження таких транспортних засобів або передачі у користування іншим особам. Для вивезення транспортного засобу до іншої країни при виїзді на постійне місце проживання його зняти з обліку в органах ДАІ. Для цього необхідно звернутися на внутрішню митницю за місцем реєстрації транспортного засобу у підрозділ, що займається оформленням транспортних засобів, і подати такі документи:

- реєстраційні документи на автомобіль;
- документи, що підтверджують виїзд на постійне місце проживання;
- заяву.

Внутрішня митниця видає дозвіл на вивезення автомобіля, на підставі якого органи ДАІ знімають автомобіль з обліку. При цьому власнику транспортного засобу видаються транзитні документи та транзитні номери. Після цього митне оформлення автомобіля проводитиметься на прикордонній митниці, через яку здійснюється виїзд.

Для вивезення за межі України домашніх тварин необхідно отримати ветеринарну довідку в державній ветеринарній службі. Для собак необхідно, крім того, мати сертифікат, виданий Кінологічною спілкою України. У сертифікаті зазначається:

- прізвище, ім'я та адреса особи, якій його видано;
- на підставі яких документів видано сертифікат;
- номер родоводу (для породних собак);
- порода, опис собаки з зазначенням характерних ознак;
- категорія, до якої віднесений цей собака;
- оціночна вартість собаки;
- мета вивезення собаки;
- відмітка ветзакладу про видачу ветеринарного дозволу.

4.6. Порядок митного оформлення предметів фізичних осіб, що входять до складу спадщини

Висвітлюючи правові та законодавчі основи відкриття та одержання спадщини слід зазначити, що спадщина може відкритись як та територія нашої країни так і в іншій країні.

Підставою для ввезення чи вивезення в Україну чи з України предметів, що входять до складу спадщини, є легалізовані у встановленому порядку документи про право на спадщину та про належність цих предметів до складу спадщини, а саме свідоцтво про смерть спадкодавця та свідоцтво про отримання спадщини завірене нотаріально та легалізоване в консульській установі держави, де відкрита спадщина.

Громадяни можуть вільно переміщувати через митний кордон України будь-які речі, крім речей, ввезення яких в Україну чи вивезення з України заборонено.

Відповідно до Закону України «Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України» на територію України без оподаткування ввозяться транспортні засоби в кількості однієї одиниці по кожній товарній позиції та товари, що ввозяться (пересилаються) громадянами і входять до складу спадщини, відкритої за межами України на користь резидента, у разі підтвердження її складу органами, що вчиняють нотаріальні дії у країні її відкриття. Зазначене підтвердження підлягає легалізації у консульських установах України, що діють у відповідних країнах.

Транспортні засоби, що ввозяться громадянами в Україну як спадщина, підлягають тимчасовій постановці на облік в уповноважених державних органах на термін до трьох років з оформленням документів на право тимчасової експлуатації таких транспортних засобів без права відчуження та/або передачі в користування іншим особам зі сплатою податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів.

Транспортні засоби, зазначені в цьому пункті, можуть бути відчужені або передані у володіння, та/або у користування, та/або у розпорядження впродовж трьох років з моменту ввезення на митну територію України тільки після сплати у повному обсязі всіх податків та зборів (обов'язкових платежів), передбачених законодавством України, на день ввезення транспортного засобу на митну територію України.

Валюта та цінності можуть ввозитися на митну територію України в порядку, що встановлюється законодавством України, тобто на загальних підставах (постанова Правління НБУ «Інструкція про переміщення валюти України, іноземної валюти, банківських металів, платіжних документів і платіжних карток через митний кордон України»).

Особисті нагороди вивозяться при наявності орденських книжок або нагородних посвідчень.

Вивезення громадянами, нагород, що залишилися їм від померлих батьків, можливе за умови подання документів, що підтверджують переїзд громадян на постійне місце проживання до іншої держави, свідоцтва про смерть, орденських книжок або нагородних посвідчень та документів, що підтверджують родинні зв'язки.

Відповідно до ст.250 МКУ на предмети, які входять до складу спадщини, оформленої в Україні на користь громадянина-нерезидента, за умови підтвердження складу спадщини органами, що вчиняють нотаріальні дії не поширюється порядок вивезення громадянами товарів за межі митної території України умовах, встановлених законодавством України для підприємств.

4.7. Розпорядження предметами та валютою, що не пропущені митницею через державний кордон України

Речі, що не пропущені митницею при ввезенні в Україну, внаслідок встановлених обмежень або заборон та за відсутності ознак порушень митних правил, можуть бути повернуті за кордон або здані на зберігання в митницю.

Речі, що не пропущені митницею при вивезенні за межі України, внаслідок встановлених обмежень або заборон та за відсутності ознак порушень митних правил, можуть бути використані за власним розсудом власника, в тому числі здані на зберігання в митницю.

Речі, що не пропущені митницею через кордон, внаслідок встановлених законодавством заборон та за відсутності ознак порушень митних правил і за відсутністю у власника документів на право володіння або користування ними, затримуються та передаються відповідним компетентним органами.

Предмети, що затримані з причин безпосередньої безпеки та безпеки політичного, морального, санітарного, карантинного характеру, поверненню не підлягають. В такому випадку складається акт про затримання.

Громадянам, речі яких не пропущені через кордон та прийняті на зберігання, видається квитанція форми МД-1. Речі, що не пропущені через кордон та прийняті на зберігання митницею, зберігаються протягом 2-х місяців

в пункті пропуску та передаються в митницю, а такі що вимагають спеціальних умов зберігання, та такі, що швидко псуються, – протягом доби. Повернення власнику речей, прийнятих на зберігання, здійснюється після пред'явлення оригіналу квитанції МД-1, виданої митницею. В разі повернення речей не власнику, а іншій особі, крім квитанції вимагається пред'явлення письмового доручення, що засвідчено в порядку встановленим законом.

Пересилання прийнятих на зберігання речей в інші митниці або адресатам, які проживають в Україні чи за кордоном, митниці не здійснюють.

За зберігання в митниці речей власником сплачуються митні збори за кожен день зберігання із розрахунку:

- перші десять календарних днів – 0,1 \$ за 1 кг;
- кожний наступний календарний день – 0,5 \$ за 1 кг.

Пред'явлені для митного контролю валюта, платіжні документи, цінні папери, дорогоцінні метали, коштовні камені та перли, ювелірні та побутові вироби з цих металів, каменів, що заборонені до ввезення/вивезення або, що провозяться понад суми чи кількості, що перевищують встановлені норми, через кордон не пропускаються.

Валюта України, іноземна валюта, платіжні документи та цінні папери, дорогоцінні метали, коштовне каміння у кількості, що перевищує дозволені норми, власник може залишити на зберігання в митниці. При прийманні на зберігання валюти та цінностей, митниця оформлює уніфіковану квитанцію форми МД-1, перший примірник якої передається власникові.

Іноземна валюта, платіжні документи, цінні папери, дорогоцінні метали, коштовне каміння передані митниці на зберігання передаються по закінченні зміни до відділу бухгалтерії для зберігання з депонуванням у банку або для переказу через уповноважений банк на поточний рахунок, відкритий на ім'я фізичної особи а його дорученням та на підставі довідки банку про наявність у фізичної особи рахунку.

Оплата банківських послуг здійснюється за рахунок коштів фізичної особи.

Запитання для самоперевірки

1. Дати визначення поняттям „супроводжуємий багаж”, „несупроводжуємий багаж”, „уніфікована митна квитанція”, „грошова застава”.
2. Назвати документи, що необхідні громадянам для здійснення митного контролю та митного оформлення предметів в прикордонному пункті пропуску.
3. Які особисті речі та товари громадяни можуть переміщувати через митний кордон України?
4. У чому полягає декларування товарів і особистих речей фізичних осіб, що перевозяться через митний кордон?
5. Охарактеризувати уніфіковану митну квитанцію МД-1.
6. Назвати види операцій які можуть здійснюватися за уніфікованою

митною квитанцією МД-1.

7. Назвати послідовність проведення митного оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб, що перевозяться у несупроводжуємому багажу.
8. За яких обставин проводиться митне оформлення товарів і особистих речей фізичних осіб при переїзді на постійне місце проживання?
9. Що є підставою для ввезення чи вивезення в Україну чи з України предметів, що входять до складу спадщини?
10. Охарактеризувати розпорядження предметами та валютою, що не пропущені митницею через державний кордон України.

РОЗДІЛ 5. ОПОДАТКУВАННЯ МИТНИМИ ТА ІНШИМИ ПЛАТЕЖАМИ ПРИ ПЕРЕТИНАННІ ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ МИТНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

5.1. Оподаткування фізичних осіб митними платежами при їх перетинанні митного кордону України

Закон України «Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України», встановлено, що предмети, які ввозяться (пересилаються) на митну територію України громадянами України, іноземними громадянами та особами без громадянства, підлягають обкладенню митом за повними ставками Єдиного митного тарифу, податку на додану вартість та акцизного збору.

Стягнення мита, акцизного і митного зборів, податку на додану вартість за митне оформлення предметів (товарів), що ввозяться в Україну громадянами-підприємцями, здійснюється з заповненням уніфікованого адміністративного документу МД-2. Стягнення мита, акцизного та митного зборів, податку на додану вартість за митне оформлення предметів, що ввозяться в Україну громадянами, які не мають свідоцтва про державну реєстрацію підприємництва, здійснюється за документом МД-1.

На відміну від юридичних осіб, фізичні не мають права на преференційні та пільгові ставки мита. Мито з фізичних осіб справляється у розмірі повних ставок Єдиного митного тарифу України. Також на фізичних осіб не поширюється дія міжнародних угод про вільну торгівлю та режими щодо надання пільг в оподаткуванні. З товарів і предметів, що переміщуються фізичними особами, не справляються митні збори, а при нарахуванні мита, акцизного збору та податку на додану вартість базою оподаткування є чиста митна вартість (без врахування попередньо нарахованих за товар платежів).

Вільне вивезення. Без оподаткування дозволяється вивозити предмети чи товари, що не підпадають під визначення товарної партії, а також такі, що за будь-яких умов не можуть бути визнаними товарною партією незалежно від своєї вартості. Товарною партією визнаються товари і предмети, що перевищують за своєю митною вартістю суму у валюті України, еквівалентну 100 000 євро (за курсом, встановленим НБУ на день оформлення митної декларації).

До таких, які не визнаються товарною партією, належать:

- товари та інші предмети, які тимчасово вивозяться (пересилаються) за межі митної території України громадянами України, іноземними громадянами та особами без громадянства під письмове зобов'язання про зворотне ввезення таких предметів;
- товари та інші предмети, які входять до складу спадщини, відкритої в Україні на користь громадянина (у разі підтвердження її складу в нотаріальному порядку);

- товари та інші предмети, які були раніше ввезені громадянами на митну територію України під зобов'язання про їх зворотне вивезення або з метою транзиту через митну територію України та які вивозяться з митної території України за наявності ввізної митної декларації;
- культурні цінності, які тимчасово вивозяться громадянами за дозволами Міністерства культури і мистецтва або вивезення яких здійснюється за дозволами Міністерства культури і мистецтва на підставі документів про те, що їх власник є автором цих культурних цінностей;
- призи і нагороди, які вивозяться громадянами, отримані ними за участь у спортивних та інших змаганнях (конкурсах, фестивалях тощо), які проводяться в Україні, що підтверджується довідкою, виданою установою, яка проводила відповідне змагання, та завіреною місцевою державною адміністрацією;
- товари та інші предмети (крім предметів промислового призначення, які вивозяться громадянами, отримані ними у межах договорів дарування, за наявності нотаріально засвідчених договорів дарування);
- товари та інші предмети (крім предметів промислового призначення), які вивозяться громадянами, загальною вартістю, що не перевищує суми іноземної валюти, зазначеної у ввізній митній декларації, за умови використання цієї валюти на придбання таких предметів. Зазначене придбання має бути підтверджене відповідними товарними або касовими чеками. У разі пред'явлення органам митного контролю товарних або касових чеків, номінованих у валюті України, митна вартість зазначених товарів обчислюється за обмінним (валютним) курсом Національного банку, що діяв на день оформлення ввізної митної декларації;
- товари та інші предмети (крім предметів промислового призначення), що вивозяться у зв'язку з остаточним виїздом за межі України, якщо вони працювали на умовах трудового договору у юридичних чи фізичних осіб, на суму, що не перевищує 80 відсотків отриманого доходу за час перебування в Україні. Факт отримання доходу підтверджується довідкою, виданою ДПП.

Транзит. Митні платежі при переміщенні товарів і предметів транзитними пасажирами через митний кордон не справляються. Винятком з правила є вантажі комерційного характеру (понад норми встановлені для особистого споживання), а також підакцизні товари, які пропускаються під заставні платежі (алкогольні та тютюнові у кількості, що перевищує норми, встановлені для особистого споживання, – за умови супроводу митною вартою).

Платежі при оформленні транспортних засобів. Визначення митної вартості транспортних засобів, ввезених в Україну громадянами, проводиться на підставі наявних договорів купівлі-продажу, дарування, міни, рахунків, рахунків-фактур, фактур, інвойсів, заяв громадян, автомобільної митної декларації тощо. За наявності обґрунтованих сумнівів щодо достовірності

заявленої вартості транспортних засобів їх вартість може визначатись безпосередньо митними органами на підставі наявної в митному органі цінової інформації на такі або аналогічні транспортні засоби.

При визначенні розміру митних платежів з транспортних засобів слід виходити з того, що вони поділяються на дві групи:

1. Підакцизні (легкові, що підпадають під кваліфікацію під кодами 8703 УКТЗЕД і мають число посадочних місць 9, включаючи водія);
2. Непідакцизні (товарні групи 8701, 8702, 8704, 8705 (спецтранспорт, автобуси і вантажівки).

При ввезенні транспортних засобів підакцизної групи справляють такі платежі:

- митний збір (за видачу Свідоцтва на реєстрацію транспорту в органах ДАІ – \$15);
- мито (залежно від об'єму циліндрів);
- акцизний збір (залежно від об'єму циліндрів двигуна);
- податок на додану вартість (виходячи з задекларованої митної вартості, але не менше зазначеної у постанові КМУ) у розмірі 20%. При цьому для обрахунку ПДВ не можна застосовувати мінімальну митну вартість менше \$5000.

При ввезенні транспортних засобів непідакцизної групи платежі справляються як із звичайних товарів, без застосування поняття мінімальної вартості, зазначеної у додатку 6, виходячи з документів на придбання, а в разі незгоди митниці з задекларованою ціною – у порядку, викладеному у розділі «Митні платежі». У цьому разі підлягає сплаті:

- митний збір (за видачу Свідоцтва на реєстрацію транспорту в органах ДАІ – \$15);
- мито (за ставками Єдиного митного тарифу) з автобусів – 10%, вантажівок – 20%, самоскидів вантажопідйомністю до 5 тонн – 30%;
- податок на додану вартість у розмірі 20%.

Окремим питанням щодо кваліфікації транспортного засобу слід виділити автомобілі, виготовлені на базі автобусів і легковиків. Як правило, у технічному паспорті виробник чітко зазначає призначення транспортного засобу. Проте бувають невизначеності. У такому разі при визначенні приналежності до конкретної товарної групи слід керуватись тим, що до вантажівок можуть бути віднесені автомобілі, у яких відсутні вікна, обшивка і освітлення салону, сидіння і кріплення для них. Тільки за умови, що автомобіль відповідає вищезазначеним вимогам одночасно, його можна кваліфікувати як вантажний.

5.2. Звільнення від оподаткування при перетинанні митного кордону України фізичними особами

Згідно зі ст. 8 Закону України «Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну

територію України» від оплати мита звільняються наступні предмети, які ввозяться (пересилаються) на митну територію України громадянами:

1. товари, сумарна митна вартість яких не перевищує 200 євро, а загальна вага не перевищує 50 кг, що ввозяться громадянами у супроводжуваному багажі (за умови усного декларування), пересилаються в несупроводжуваному багажі та надходять на адресу громадян у міжнародних поштових відправленнях;

2. горілчані вироби у кількості 1 л, вино – 2 л, пиво – 5 л, тютюнові вироби – 200 цигарок (або 200 г цих виробів), які ввозяться в особистому багажі громадянами;

3. товари, що тимчасово ввозяться на митну територію України під зобов'язання про їх зворотне вивезення;

4. товари, що належать громадянам-нерезидентам та переміщуються транзитом через митну територію України;

5. товари, що належать громадянам-резидентам та переміщуються транзитом у транзитних зонах міжнародних аеропортів;

6. товари та транспортні засоби, що належать особам, які користуються на території України митними пільгами відповідно до статей 59-63, 65-67 МКУ;

7. транспортні засоби в кількості однієї одиниці по кожній товарній позиції та товари, що ввозяться (пересилаються) громадянами і входять до складу спадщини за законом, відкритої за межами України на користь резидента, у разі підтвердження її складу органами, що вчиняють нотаріальні дії у країні її відкриття. Зазначене підтвердження легалізується у відповідній закордонній дипломатичній (консульській) установі України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.

8. товари, що ввозяться (пересилаються) громадянами-резидентами у вигляді призів (нагород), отриманих за участь у спортивних та інших змаганнях (конкурсах, фестивалях тощо), у межах, визначених відповідними документами, у разі підтвердження факту отримання таких призів та нагород нотаріальними органами відповідної країни. Зазначені документи, що підтверджують факт отримання таких призів та нагород, підлягають легалізації у консульських установах України, що діють у відповідних країнах;

9. товари та транспортні засоби, що були попередньо вивезені (переслані) громадянами-резидентами за митний кордон України із режимі тимчасового вивезення під письмове зобов'язання про їх зворотне ввезення та ввозяться (пересилаються) на митну територію України, за наявності відповідної вивізної митної декларації із зазначенням таких товарів;

10. сільськогосподарська продукція, отримана громадянами-резидентами як натуральна плата за виконану роботу в країнах – учасницях СНД, з якими Україна уклала угоди про вільну торгівлю, що ввозиться в порядку та обсягах, які визначаються Кабінетом Міністрів України;

11. плодоовочева продукція, вирощена громадянами-резидентами на власних присадибних ділянках сумісних держав, за умови підтвердження кількості вирощеної продукції довідками органів місцевого самоврядування, права власності та такі ділянки, подання сертифіката відповідності або

свідоцтва встановленого зразка про визнання сертифіката, що ввозиться в порядку та обсягах, які визначаються Кабінетом Міністрів України;

12. особисті речі, що ввозяться (пересилаються) у разі переселення громадян на постійне місце проживання в Україну.

13. транспортні засоби в кількості однієї одиниці за кожною товарною позицією згідно з УКТ ЗЕД, що ввозяться (пересилаються) працівниками дипломатичної служби, які перебували за кордоном у довготермінових відрядженнях або проходили дипломатичну службу строком не менше одного року та повертаються в Україну(обов'язково: працівник дипломатичної служби є власником цього транспортного засобу; вартість транспортного засобу не перевищує 50 відсотків від суми, що виплачується цій особі у зв'язку з перебуванням у довготерміновому відрядженні або проходженні дипломатичної служби за кордоном та підтверджується документами в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України).

Запитання для самоперевірки

1. Як здійснюється стягнення мита, акцизного і митного зборів, податку на додану вартість за митне оформлення предметів (товарів), що ввозяться в Україну громадянами-підприємцями?
2. У чому полягає оподаткування фізичних осіб митними платежами при їх перетинанні митного кордону України?
3. Назвати предмети, які ввозяться (пересилаються) на митну територію України громадянами та звільняються від оплати мита.
4. Охарактеризувати товари та інші предмети які не визнаються товарною партією.
5. На підставі чого проводиться визначення митної вартості транспортних засобів, ввезених в Україну громадянами?
6. За яких обставин проводиться звільнення від оподаткування при перетинанні митного кордону України фізичними особами?

РОЗДІЛ 6. ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ, КОНТРАБАНДА ПРИ ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України і за які Митним Кодексом передбачена адміністративна відповідальність.

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені Митним Кодексом, настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальної відповідальності.

За результатами митного контролю у випадку, якщо зафіксовано порушення, проводиться вилучення предметів, що стосуються порушення, об'єктів порушення та всіх необхідних для розгляду справи документів.

До об'єктів порушення належать предмети зі спеціально виготовленими тайниками чи без них. Вилучені предмети обов'язково перелічуються у протоколі або у додатку до нього, з обов'язковим зазначенням міри, ваги, одиниць виміру, особливих ознак і вартості. Оцінка вартості проводиться працівником митниці на підставі роздрібних цін, що діють в Україні, а за їх відсутності - на підставі висновків цінової незалежної експертизи.

За вчинення порушення митних правил можуть застосовуватись такі адміністративні стягнення:

попередження;

штраф;

конфіскація товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України

У разі вчинення порушення особою, яка не має постійного місця проживання на території України, допускається вилучення речей, валюти та цінностей у розмірах, необхідних для забезпечення адміністративного стягнення (штрафу) чи конфіскації. Вилучення особистих документів (якщо тільки вони не є причетними до порушення) митним законодавством не передбачено.

В статті 323 Митного Кодексу України визначається, що попередження або штраф можуть застосовуватись тільки як основний вид стягнення за вчинене правопорушення.

Конфіскація товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що

використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, застосовується як основний або як додатковий вид стягнення.

За одне і те саме порушення митних правил може накладатися тільки основне або основне і додаткове стягнення. Якщо статтю, якою встановлюється відповідальність за порушення митних правил, передбачається основне і додаткове стягнення, застосування лише додаткового стягнення без основного не допускається, за винятком випадків, передбачених частиною другою статті 328 Митного кодексу України.

Згідно з Митним кодексом України адміністративні стягнення у вигляді попередження, штрафу можуть бути накладені не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - два місяці з дня його виявлення. У разі відмови в порушенні кримінальної справи або закриття кримінальної справи, але за наявності в діях правопорушника ознак порушення митних правил стягнення у вигляді попередження, штрафу може бути накладено не пізніше як через місяць з дня прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи або про її закриття.

Справи про порушення митних правил розглядають у митному органі, що їх порушив, у термін 15 днів з дня отримання матеріалів уповноваженою службовою особою у присутності особи, що притягується до адміністративної відповідальності. В окремих випадках, якщо для цього є об'єктивні підстави (відсутність особи, що порушила митні правила на території України, хвороба), за клопотанням цієї особи розгляд може бути перенесено на інший термін. Про дату розгляду справи митний орган повідомляє порушника у письмовій формі - врученням повістки.

За результатами розгляду справи виноситься постанова митного органу, з якою протягом трьох днів після її підписання начальником митного органу ознайомлюють особу, що вчинила порушення, та надають копію останньої. Постановою виноситься одне з таких рішень:

- про накладення адміністративного стягнення;
- припинення провадження у справі;
- про порушення кримінальної справи і провадження справи про контрабанду.

Постанова вважається врученою, навіть у разі, якщо особа, якій було надіслано останню, не знаходилась у вказаному місці проживання, перебування, або місце було вказано нею неправильно.

Відповідальність за контрабанду та порушення митних правил настає з досягненням особою 16-річного віку. Тому всі громадяни (в т.ч. іноземні та особи без громадянства) при виявленні порушення несуть таку відповідальність. Винятком з правила є тільки іноземці, які користуються дипломатичним імунітетом (міра їх відповідальності вирішується дипломатичним шляхом).

Не може порушуватися справа про порушення митних правил по відношенню до народних депутатів, суддів, прокурорів, а також якщо

громадянами вчинено дії, передбачені відповідними статтями МКУ, але вчинені за таких умов:

- крайньої необхідності для усунення небезпеки, що загрожує встановленому порядку, якщо ця небезпека не могла бути усунена іншим шляхом;
- у стані необхідної оборони, якщо при цьому не було перевищено меж самооборони;
- скоєння у стані неосудності, внаслідок тимчасового розладу психіки, душевної хвороби, внаслідок іншого хворобливого стану;
- якщо особа не досягла 16-річного віку.

При малозначності вчиненого порушення службова особа митного органу, що розглядає справу, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності.

Військовослужбовці, особовий склад МВС та СБУ, які порушили митні правила, несуть відповідальність на загальних засадах, але до них не може бути застосовано накладення штрафів. Питання їх адміністративної відповідальності вирішують відповідні органи за місцем праці на підставі матеріалів, переданих митними органами.

Оскаржити постанову про накладення адміністративного стягнення особа має право протягом 10 днів з дня її винесення у районний чи міський суд за місцем розташування митного органу. В разі пропуску зазначеного терміну оскарження з поважних причин ці строки за заявою особи, щодо якої винесено постанову, можуть бути відновлені судом або ДМСУ. Оскарження у ДМСУ розглядаються протягом 1 місяця з дня їх надходження на розгляд, а у справах, що не вимагають додаткової перевірки чи вивчення, – протягом 15 днів.

Після винесення постанови про накладення штрафу останній має бути сплачений протягом 15 днів з моменту винесення постанови. Якщо особа подає оскарження, – то не пізніше 15 днів з моменту винесення рішення органу, що розглядав оскарження про залишення постанови без змін, тобто без задоволення.

Якщо у встановлені строки штраф не сплачено, він стягується з вилучених предметів або у примусовому порядку з заробітної плати, пенсії, стипендії, інших доходів громадян. Якщо громадянин не має доходів і ніде не працює, на підставі постанови митного органу штраф стягується судовим виконавцем міського чи районного суду за місцем проживання громадянина шляхом звернення стягнення на його майно чи частку в суспільній власності.

Особа, що вчинила порушення, окрім сплати штрафу, повинна сплатити всі необхідні платежі, що не були сплачені внаслідок порушення (в тому числі й пеню по миту – 0,2% за період, що минув з моменту порушення), згідно з Законом України «Про Єдиний митний тариф».

У випадку фіксації порушення митних правил чи контрабанди посадовою особою митниці провадиться дізнання. За результатами дізнання заводиться справа, у якій на підставі положень Митного кодексу мотивується рішення про конфіскацію. Далі справа передається на розгляд суду, оскільки Конституція України передбачає виключно такий порядок. При неможливості конфіскації

об'єктів порушення митних правил (наприклад, чужого чи орендованого автомобіля, предметів, що належать іншим громадянам) з громадянина у судовому порядку стягується вартість цих предметів з особистого майна.

Запитання для самоперевірки

Дати визначення поняттям „порушення митних правил”, „адміністративна відповідальність”, „штраф”, „конфіскація”.

Назвати обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність в справі про порушення митних правил.

Охарактеризувати адміністративні стягнення, які можуть застосовуватись за вчинення порушення митних правил.

Які існують строки накладення стягнення за адміністративні правопорушення?

За яких обставин фізична особа має право оскаржити постанову про накладення адміністративного стягнення?

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ ТА ПОНЯТЬ З МИТНОЇ СПРАВИ

Акциз – мито, що стягується в разі здійснення процедури митного оформлення випуску імпортованих товарів на внутрішній споживчий ринок. Перелік товарів, які обкладаються даним видом мита, визначається окремим державним актом.

Банківська гарантія – фінансова гарантія, яку надає банк за свого клієнта на підставі укладення гарантійного договору, де зазначаються умови надання фінансових гарантій банком в рахунок зобов'язань клієнта цього банку.

Валюта України – грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу;

Валютне регулювання – регулювання державою міжнародних валютних розрахунків, контролю за валютними операціями, впливу на курс національної валюти, зміни структури та обмеження імпорту, стимулювання експорту тощо.

Іноземна валюта – іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу;

Вантажна митна декларація (ВМД) – документ, який подається до митниці експортером чи імпортером та являє собою заяву про наміри оформити товар у той чи інший митний режим. ВМД подається для здійснення процедур митного оформлення товару та містить всі основні дані стосовно партії товару, що підлягає оформленню, та основні відомості стосовно зовнішньоторговельного договору (контракту).

Ветеринарний контроль – контроль що здійснюється з метою охорони території України від занесення з території інших держав або з карантинної зони збудників інфекційних хвороб тварин, а також перевірки ветеринарного стану при експорті-імпорті тварин, сировини, продуктів тваринного походження.

Вільне використання – розпорядження без митного контролю в Україні або за її межами товарами та іншими предметами, пропущеними через митний кордон України.

Громадяни або особи – громадяни України та іноземні громадяни, що перетинають митний кордон України в службових, приватних справах, а також як туристи.

Громадяни України – громадяни, що постійно проживають на території України і тимчасово виїжджають за кордон або повертаються з поїздок.

Декларант – юридична або фізична особа, яка здійснює декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;

Декларація митної вартості – заява особи митному органу за встановленою формою відомостей щодо митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України чи стосовно яких змінюється митний режим.

Декларація про вантаж – документ, який містить відомості про товари, що перебувають на судні;

Декларування – заявлення митним органам у відповідності до вимог національного законодавства відомостей про кожну товарну партію, що є об'єктом експортної чи імпоротної операції, та сплата усіх належних митних платежів.

Експорт – вивіз за кордон товарів, проданих іноземним покупцям для реалізації на внутрішньому ринку країни покупця або перепродажу у треті країни (реекспорт).

Експортний контроль – система державних заходів стосовно регулювання експорту зброї, боєприпасів, сировини та технологій подвійного призначення.

Експортна ліцензія – дозвіл державного органу (МЗЕЗТ України) на вивезення за кордон товарів, що підпадають під державне регулювання.

Експортне мито – мито, що стягується митними органами до або на момент здійснення процедур митного оформлення вивозу товарів за кордон.

Єдиний митний тариф України – систематизований звід ставок мита, яким обкладаються товари та інші предмети, що ввозяться на територію України або вивозяться за її межі.

Зона митного контролю – місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через митний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні процедури.

Зона прикордонного контролю – певна територія в пункті пропуску, на якій державна прикордонна служба здійснює прикордонний контроль осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна згідно з чинним законодавством України.

Зона спрощеного митного контролю – частина зони митного контролю з належним технічним та інформаційним обладнанням для здійснення контролю у спрощеному порядку;

Імпорт – ввіз із-за кордону товарів, технологій, капіталів та послуг для реалізації на внутрішньому споживчому ринку.

Імпортне мито – податок, що сплачується в разі ввезення товарів із-за кордону.

Іноземні громадяни – громадяни іноземних держав та особи без громадянства, що постійно проживають за кордоном і тимчасово виїжджають на територію України чи повертаються до місця постійного проживання.

Інтелектуальна власність – права, які стосуються: літературних, художніх та наукових товарів; виконавської діяльності артистів, звукозапису, радіо та телевізійних передач; винаходів в усіх галузях людської діяльності: наукових відкриттів; промислових зразків, товарних знаків та знаків обслуговування, фірмових найменувань та комерційних позначень; захисту від

недобросовісної конкуренції, а також усі інші права, які стосуються інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній та художній галузях.

Квота – система обмежень обсягів експорту чи імпорту визначених товарів, що застосовується на певний строк.

Коносамент (транспортна накладна) – документ, який видає перевізник вантажу відправнику, що засвідчує отримання вантажу для перевезення та містить зобов'язання доставити його у призначений пункт отримувачеві.

Контрафактні товари – товари, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, ввезення яких на митну територію України або вивезення з цієї території призводить до порушення прав власника, що захищаються відповідно до чинного законодавства України та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

Конфіскація товарів – вилучення безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Культурні цінності – об'єкти матеріальної та духовної культури що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України.

Ліцензія – дозвіл, виданий уповноваженим державним органом, який дає право на здійснення зазначеного в ньому виду підприємницької діяльності протягом визначеного строку на умовах, установлених законом. Є документом нетарифного регулювання зовнішньоторговельної діяльності.

Митна вартість – ціна, яка фактично сплачена або підлягає сплаті за товари на момент перетину митного кордону України.

Митна декларація – письмова заява встановленої форми, яка подається митному органу і містить відомості щодо товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, необхідні для їх митного оформлення або переоформлення.

Митна електронна інформація – така сукупність даних та програм, яка підлягає або може підлягати обробці, передачі та збереженню засобами електронної обчислювальної техніки незалежно від її фізичного та логічного подання на кожному рівні структурного підрозділу митної системи України, та, яка за змістом несе у собі відомості про роботу митних органів або стосується зовнішньоекономічної діяльності.

Митна політика – система митних заходів держави стосовно ввозу іноземних товарів та вивозу своїх за кордон, частка торгової політики держави, відображає інтереси господарства, спрямована на забезпечення активного торгового балансу шляхами обмеження імпорту та збільшення експорту.

Митна територія – територія України, у тому числі територія штучних островів, установок та споруд, які створюються в економічній (морській) зоні

України, над якими вона має виключну юрисдикцію щодо митної справи, що становлять єдину митну територію.

Митне забезпечення – одноразові номерні запірно-пломбувальні пристрої, печатки, штампи, голографічні мітки та інші засоби ідентифікації, що використовуються митними органами для відображення та закріплення результатів митного контролю та митного оформлення.

Митне оформлення – виконання митним органом дій (процедур), які пов'язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, і мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів.

Митні збори – додаткові платежі, крім митного тарифу, які стягуються митними органами в разі здійснення оформлення експорту, імпорту, транзиту.

Митні операції – операції, пов'язані зі здійсненням митного контролю щодо правомірності переміщення транспортних засобів і товарів через митний кордон, митного оформлення цих товарів, а також стягнення мита, митних зборів та інших митних платежів.

Митні органи – правоохоронні органи, на які відповідно до МКУ та інших законодавчих актів України покладено безпосереднє здійснення митної справи.

Митні пільги – переваги у вигляді зниження або відміни мита та обмежень, що надаються окремим юридичним та фізичним особам.

Митні процедури – операції, пов'язані із здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митного оформлення цих товарів і транспортних засобів, а також із справлянням передбачених законом митних платежів.

Митний контроль – сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

Митний кордон – це межі митної території України; митний кордон України співпадає з державним кордоном України, за винятком спеціальних митних зон межі яких є складовою частиною митного кордону України.

Митний режим – сукупність норм, встановлених законами України з питань митної справи, що залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються.

Митниця – державна служба, що контролює ввезення та вивезення товарів через кордон та має повноваження щодо стягнення мита, митних зборів, інших платежів.

Митниця відправлення – будь-який митний орган України, у якому для всієї кількості товарів або їх частини починається переміщення товарів транзитом через територію України.

Митниця призначення – будь-який митний орган України, у якому для всієї кількості товарів або їх частини закінчується переміщення товарів транзитом через територію України.

Мито – податок на товари та інші предмети, які переміщуються через митний кордон України.

Митний тариф – перелік товарів, з яких стягується мито із зазначенням ставок мита на одиницю даного товару.

Нерезиденти – громадяни, які мають постійне місце проживання за межами України, в тому числі ті, що тимчасово перебувають на території України; юридичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо) з місцем знаходження за межами України, які створені і діють відповідно до законодавства іноземної держави, у тому числі юридичні особи та інші суб'єкти підприємницької діяльності з участю юридичних осіб та інших суб'єктів підприємницької діяльності України; розташовані на території України іноземні дипломатичні, консульські, торговельні та інші офіційні представництва, міжнародні організації та їх філії, що користуються імунітетом і дипломатичними привілеями, а також представництва інших організацій та фірм, які не здійснюють підприємницької діяльності на підставі законів України.

Несупроводжуваний багаж – багаж, що відправлений його власником окремо іншим видом транспорту, іншим рейсом і т. ін., тобто власником не супроводжується.

Оперативний підрозділ митного органу – підрозділ, який здійснює митний контроль та митне оформлення товарів та/або транспортних засобів, у тому числі оформлення уніфікованої митної квитанції МД-1.

Особи, які перетикають митний кордон:

у службових справах – особи, які виїжджають у відрядження, на роботу, у т.ч. в дипломатичних та консульських представництвах, міжнародних організаціях, для участі в конференціях, нарадах тощо, незалежно від того, перетинають вони кордон вперше, чи повертаються з відпустки.

у приватних справах – особи, що прямують до країни тимчасового перебування з метою відпочинку, лікування, відвідин родичів, друзів тощо і повертаються з таких поїздок.

Перевізник – особа, зареєстрована як суб'єкт підприємницької діяльності, яка в установленому законом порядку, з використанням належних їй або найманих нею транспортних засобів переміщує товари через митний кордон України або здійснює перевезення товарів, що перебувають під митним контролем, між митними органами на території України, а також особа, відповідальна за здійснення такого переміщення (перевезення).

Передоплата – попереднє грошове забезпечення, а саме кошти громадянина, які він за власним рішенням перераховує на визначені рахунки митниці відправлення в рахунок забезпечення майбутнього виконання зобов'язання.

Переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів – це ввезення на митну територію України, вивезення з цієї території або транзит через територію України товарів та інших предметів у будь-який спосіб, включаючи використання з цією метою трубопровідного транспорту та ліній електропередачі.

Переміщення товарів через митний кордон України у несупроводжуваному багажі – переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, окремо від цих громадян або уповноважених ними осіб з оформленням багажних документів;

Переміщення товарів через митний кордон України у супроводжуваному багажі – переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, у багажних відділеннях транспортних засобів, якими прямують ці громадяни або уповноважені ними особи, з оформленням багажних документів;

Порушення митних правил – адміністративне правопорушення, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України і за які Митним Кодексом України передбачена адміністративна відповідальність.

Прикордонний контроль – це комплекс заходів у пунктах пропуску через державний кордон, спрямованих на визначення законних підстав для перетинання державного кордону України фізичними особами, транспортними засобами, вантажами та іншим майном.

Пропуск через митний кордон України – дозвіл митниці на використання товарів та інших предметів на митній території України або за межами цієї території з метою, заявленою митниці.

Пункт пропуску – це об'єкт для здійснення прикордонного, митного та інших видів контролю пасажирів, транспортних засобів та вантажів з метою перетину державного контролю України на шляхах сполучення: залізничного, автомобільного, повітряного, морського та річкового транспорту, а також пішохідних шляхах.

Режим зони митного контролю – це порядок доступу та перебування в таких зонах, включаючи службових осіб, які безпосередньо забезпечують процес митного контролю, та громадян, які проходять митний контроль або уповноважені пред'явити такому контролю товари та інші предмети, а також порядок переміщення товарів та інших предметів за межі зони митного контролю.

Резиденти – громадяни, які мають постійне місце проживання на території України, у тому числі ті, що тимчасово перебувають за кордоном; юридичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо) з місцезнаходженням на території України; дипломатичні, консульські, торговельні та інші офіційні представництва України за кордоном, які користуються імунітетом і дипломатичними привілеями, а також філії та представництва підприємств-резидентів за кордоном, що не здійснюють підприємницької діяльності.

Речі або предмети – предмети особистого користування, куплені предмети та подарунки, у тому числі транспортні засоби індивідуального користування, що провозяться особами як в ручній поклажі і багажі, так і в несупроводжуваному багажі.

Спеціально виготовлене сховище (тайник) – сховище, виготовлене з метою незаконного переміщення товарів через митний кордон України, а також обладнані і пристосовані з цією ж метою конструктивні ємності та предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо.

Технологічна схема – це встановлена керівництвом митного органу, обов'язкова для виконання послідовність дій співробітників підрозділів митного органу під час здійснення операцій митного контролю та митного оформлення.

Тимчасове ввезення на митну територію України та тимчасове вивезення – ввезення товарів та інших предметів на митну територію України за умови зворотного вивезення за межі України та вивезення з митної території України товарів чи інших предметів за умови їх зворотного ввезення.

Транзит – переміщення товарів під митним контролем через територію країни без їх використання між двома або в межах одного пункту на митному кордоні.

Транспортні засоби – будь-які засоби авіаційного, водного, залізничного, автомобільного транспорту, що використовуються виключно для переміщення громадян і товарів через митний кордон України і підлягають митному контролю та митному оформленню.

Туристи – громадяни, які перетинають митний кордон України з метою туризму індивідуально або у складі груп та особи, що повертаються з таких поїздок до місць постійного проживання.

Уповноважена особа – особа, яка на підставі договору або належно оформленого доручення, виданого власником товарів і транспортних засобів, наділена правом вчиняти дії, пов'язані з пред'явленням цих товарів і транспортних засобів митним органам для митного контролю та митного оформлення при переміщенні їх через митний кордон України, або іншим чином розпоряджатися зазначеними товарами і транспортними засобами.

Фактурна вартість – зазначається у рахунку-фактурі та визначає вартість товару без урахування витрат, пов'язаних з його доставкою.

Фітосанітарний контроль – контроль спрямований на запобігання занесенню та поширенню відсутніх на території України регульованих шкідливих організмів рослинного походження і становить частину законодавства України щодо захисту життя та здоров'я рослин.

Форс-мажорні обставини – стихійні лиха, воєнні дії втручання з боку влади тощо, що підтверджує ТПП відповідної країни.

Штрафні санкції – примусові заходи щодо стягнення платежів за порушення договірних (контрактних) зобов'язань.

СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо реалізації права людини на свободу пересування і вільний вибір місця проживання» від 15 червня 2001 року № 435/2001.
2. Декрет Кабінету Міністрів України „Про стандартизацію та сертифікацію” від 10.05.1993 р. № 46-93 зі змінами і доповненнями.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 940 (зі змінами та доповненнями) „Положення про Державну митну службу України.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.08.2000 №1203 (зі змінами та доповненнями) «Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон».
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2002 №1569(зі змінами та доповненнями) «Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2003 №1989 (зі змінами та доповненнями) «Питання пропуску через державний кордон автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.04.2005 №269 (зі змінами та доповненнями) «Про здійснення попереднього документального контролю товарів у пунктах пропуску через державний кордон України».
8. Постанова Кабінету Міністру України від 15.07.97 №748 (зі змінами та доповненнями) «Про перелік відомостей, що оголошуються громадянами за встановленою формою у разі переміщення ними через митний кордон України предметів».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.2001 №35 (зі змінами та доповненнями) «Про затвердження Положення про порядок надання Прикордонним військам та виконання ними доручень правоохоронних органів щодо осіб, які перетинають державний кордон України».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.95 №198 (зі змінами та доповненнями) «Про здійснення екологічного контролю в пунктах пропуску через державний кордон».
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.99 №48 (зі змінами та доповненнями) «Про затвердження Порядку здійснення координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань додержання режимів на державному кордоні».
12. Постанова Кабінету Міністрів від 27.01.95 №57 (зі змінами та доповненнями) «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України».
13. Постанова Кабінету Міністрів від 29.12.95 №1074 (зі змінами та доповненнями) «Про Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію».
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.02 №1274 (зі змінами та доповненнями) «Про затвердження Порядку пропуску яхт через державний кордон».

15. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2001 року №1652 (1652-2001-п) (зі змінами та доповненнями) «Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України продуктів харчування для власного споживання та перелік предметів, що не можуть бути віднесені до особистих речей громадян».
16. Постанова Кабінету міністрів від 15.07.1997 р. № 748 (зі змінами та доповненнями) „Про перелік відомостей, що оголошуються громадянами за встановленою формою в разі переміщення ними через митний кордон України товарів та інших предметів”.
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.03.95 N 231 (зі змінами та доповненнями) «Про затвердження Правил оформлення і видачі паспортів громадянина України для виїзду за кордон і проїзних документів дитини, їх тимчасового затримання та вилучення».
18. Закон України «Про державний кордон України» від 04.11.1991 року №1777-ХІІ зі змінами і доповненнями.
19. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» від 03.04.2003 року №661-IV зі змінами і доповненнями.
20. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30.06.1993 року № 3341-ХІІ зі змінами і доповненнями.
21. Закон України «Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України» від 13 вересня 2001 року № 2681-ІІІ зі змінами і доповненнями.
22. Закон України «Про правовий статус іноземців» від 04.02.1994 року №3929-ХІІ зі змінами і доповненнями.
23. Закон України «Про прикордонний контроль» від 05.11.2009 року №1710-VI зі змінами і доповненнями.
24. Закон України «Про Єдиний митний тариф» від 5 квітня 2001 року № 2371-ІІІ зі змінами і доповненнями.
25. Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» від 21.01.94 №3857-ХІІ зі змінами і доповненнями.
26. Закону України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 року №2235-ІІІ
27. Закон України „Про безпечність та якість харчових продуктів” від 23.12.1997 р. №771-97-ВР зі змінами і доповненнями.
28. Закон України „Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення” від 24.02.1994 р. №4004-ХІІ зі змінами і доповненнями.
29. Закон України „Про ветеринарну медицину” від 25.06.1992 р. №2498-ХІІ зі змінами і доповненнями.
30. Закон України „Про карантин рослин” від 30.07.1993 р. №3348-ХІІ зі змінами і доповненнями.
31. Закон України „Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України” від 21.01.1994 р. № 3857-ХІІ зі змінами і доповненнями.

32. Кодекс України про адміністративні правопорушення Закон України від 07.12.1984 року №8073-Х зі змінами і доповненнями.
33. Повітряний кодекс України. Закон України від 04.05.1993 року №3167-ХІІ зі змінами і доповненнями.
34. Митний кодекс України. Закон України від 11.07.2002 № 92-ІV зі змінами і доповненнями.
35. Кодекс торговельного мореплавства України. Закон України від 23.05.1995 року №176-95-ВР зі змінами і доповненнями.
36. Міжнародний Кодекс з охорони суден і портових засобів (ISPS CODE).
37. Постанова Правління Національного банку України від 30.05.2007 №200, зареєстрована у Міністерстві юстиції України 18.06.2007 за N 656/13923.
38. Постанова Правління НБУ №283 від 12.07.2000р. «Інструкція про переміщення валюти України, іноземної валюти, банківських металів, платіжних документів і платіжних карток через митний кордон України», в редакції постанови Правління НБУ №3 від 15.01.2007р.
39. Наказ ДМСУ „Про затвердження Порядку застосування уніфікованої митної квитанції МД-1” від 4.01.2005 р. №1 зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 20.01.2005 за № 66/10346 зі змінами і доповненнями.
40. Наказ ДМСУ від 17.09.04 №678 «Про затвердження Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення суден і товарів, що переміщуються ними», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08.10.04 за № 1286/9885.
41. Наказ ДМСУ від 19.07.2001 року №491 «Про затвердження правил митного контролю та митного оформлення предметів дипломатичних представництв, консульських установ, представництв міжнародних організацій, а також їх персоналу та членів сімей персоналу, які користуються на території України митними пільгами».
42. Наказ ДМСУ №618 від 20.07.2007 «Про затвердження Порядку повернення платникам податків коштів, що обліковуються на відповідних рахунках митного органу як передплата, і митних та інших платежів, помилково та/або надмірно сплачених до бюджету, контроль за справлянням яких здійснюється митними органами», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.09.2007 за № 1097/14364.
43. Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 05.10.2004 №711 ДСК «Про затвердження Інструкції з організації і здійснення прикордонного контролю», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10.12.2004 за №1571/10170.
44. Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 09.06.09 №491 «Про удосконалення прикордонного контролю в пунктах пропуску через державний кордон для міжнародного морського (річкового, паромного) сполучення».
45. Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 09.07.07 №512 «Про удосконалення системи оглядової роботи та її оперативного забезпечення у пунктах пропуску через державний кордон».

46. Спільний наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України та ДМСУ від 24.11.2003 № 297/793 «Про затвердження Технології прикордонного та митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон», який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 09.12.2003 за №1133/8454.
47. Спільний наказ ДМСУ и, Адміністрації Державної прикордонної служби України, МОЗ України, Міністерства аграрної політики України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, Міністерства культури і туризму України від 31.08.2005 №819/641/435/441/310/592 «Про затвердження Інструкції з організації здійснення попереднього документального контролю товарів, що ввозяться на митну територію України», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16.09.2005 за №1062/11342.
48. Спільний наказ ДМСУ, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства транспорту та зв'язку України, МОЗ України, Міністерства аграрної політики України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, Міністерства культури і туризму України, Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 28.11.2005 №1167/886/824/643/655/424/858/900 «Про затвердження Часових нормативів виконання контрольних операцій посадовими особами, які здійснюють контроль осіб, товарів і транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.12.2005 за №1557/11837.
49. Спільний наказ Державного комітету у справах охорони державного кордону України та Міністерства закордонних справ України від 22.02.01 №19/21/6-410-98 «Про затвердження Інструкції про порядок пропуску через державний кордон України вищих посадових осіб, офіційних делегацій», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.03.01 року за № 247/5438.
50. Дубиніна А.А., Сорокіна С.В., Зельніченко О.І. Митна справа: Підручник. – К.: «Центр учбової літератури», 2010. – 320с.
51. Дубиніна А.А., Сорокіна С.В. Основи митної справи в Україні: Навчальний посібник. – К.: ВД „Професіонал”, 2003.– 350с.
52. Дудчак В.І., Мартинюк О.В. Митна справа : Навчальний посібник . – К.: КНЕУ, 2002. – 310с.
53. Жорін Ф.Л. Правові основи митної справи в Україні: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 248с.
54. Основи митної справи: Навчальний посібник / За ред. В.П.Пашка, К.: Знання, 2002.– 319с.
55. Митний контроль на залізничному транспорті / В.А. Писарев, О.В. Рождественський, П.В. Пашко; За ред. П.В. Пашка. – К.: Знання, 2004. – 404с.
56. Митний контроль на автомобільному транспорті / В.А. Писарев, О.В. Рождественський, М.М. Чечель, П.В. Паніко; За ред. М.М. Каленського, П.В. Пашка. — К.: Т-во «Знання», 2003. – 189 с.

- 57.Дмитрієнко Ю.М. Сучасна митна справа в Україні: проблеми і перспективи: Посібник. – Харків: Курсор, 2004. – 265 с.
- 58.Коментар до Митного Кодексу України /Під ред. В.В. Каленського. – К.: Знання, 2005. – 680с.

ДОДАТКИ

ПЕРЕЛІК

держав, громадяни яких можуть в'їжджати в Україну без віз,
якщо термін перебування їх в Україні не перевищує 90 днів з дати в'їзду

Республіка Австрія
Князівство Андорра
Королівство Бельгія
Республіка Болгарія
Ватикан
Сполучене Королівство Великобританії та Північної Ірландії
Грецька Республіка
Королівство Данія
Естонська Республіка
Ірландія
Республіка Ісландія
Королівство Іспанія
Італійська Республіка
Канада
Республіка Кіпр
Латвійська Республіка
Литовська Республіка
Князівство Ліхтенштейн
Велике Герцогство Люксембург
Республіка Мальта
Князівство Монако
Королівство Нідерланди
Федеративна Республіка Німеччина
Королівство Норвегія
Республіка Польща
Португальська Республіка
Румунія
Республіка Сан-Марино
Словацька Республіка
Республіка Словенія
Сполучені Штати Америки
Угорська Республіка
Фінляндська Республіка
Французька Республіка
Чеська Республіка
Швейцарська Конфедерація
Королівство Швеція
Японія.

ПЕРЕЛІК

держав, громадяни яких повинні підтверджувати наявність фінансового забезпечення перебування в Україні, транзитного проїзду через територію України та виїзду за її межі

Республіка Ангола	Республіка Індонезія
Республіка Албанія	Республіка Ірак
Алжирська Народна Демократична Республіка	Ісламська Республіка Іран
Ісламська Республіка Афганістан	Хашимітське Королівство Йорданія
Народна Республіка Бангладеш	Республіка Кабо-Верде
Республіка Бенін	Королівство Камбоджа
Республіка Ботсвана	Республіка Камерун
Буркіна-Фасо	Федеральна Ісламська Республіка Коморські Острови
Республіка Бурунді	Республіка Кенія
Королівство Бутан	Киргизька Республіка
Соціалістична Республіка В'єтнам	Китайська Народна Республіка
Габонська Республіка	Республіка Колумбія
Республіка Гамбія	Республіка Кот-д'Івуар
Республіка Гана	Республіка Конго
Кооперативна- Республіка Гайана	Демократична Республіка Конго
Республіка Гаїті	Корейська Народно-Демократична Республіка
Гвінейська Республіка	Лаоська Народно-Демократична Республіка
Республіка Гвінея-Бісау	Королівство Лесото
Республіка Екваторіальна Гвінея	Республіка Ліберія
Незалежна Держава Папуа-Нова Гвінея	Ліванська Республіка
Республіка Джибуті	Велика Соціалістична Народна Лівійська Арабська Джамагірія
Співдружність Домініки	Республіка Маврикій
Домініканська Республіка	Ісламська Республіка Мавританія
Держава Еритрея	Республіка Мадагаскар
Федеративна Республіка Ефіопія	Республіка Малаві
Арабська Республіка Єгипет	Республіка Малі
Єменська Республіка	Республіка Мозамбік
Республіка Замбія	Республіка Молдова (за винятком громадян, які перетинають кордон України в рамках Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Молдова про пункти пропуску через українсько-молдовський кордон і спрощений пропуск громадян, які проживають у прикордонних районах)
Республіка Зімбабве	
Республіка Індія	

Монголія	Сомалійська Республіка
Союз М'янма	Республіка Суринам
Республіка Намібія	Республіка Судан
Королівство Непал	Демократична Республіка Тимор-Лешті
Республіка Нігер	Республіка Сьєрра-Леоне
Федеративна Республіка Нігерія	Республіка Таджикистан
Республіка Нікарагуа	Об'єднана Республіка Танзанія
Ісламська Республіка Пакистан	Тоголезька Республіка
Палестина	Королівство Тонга
Південно-Африканська Республіка	Туркменістан
Руандійська Республіка	Республіка Узбекистан
Демократична Республіка Сан-Томе і Принсіпі	Республіка Уганда
Королівство Свазіленд	Республіка Філіппіни
Республіка Сейшельські Острови	Центральноафриканська Республіка
Республіка Сенегал	Республіка Чад
Сирійська Арабська Республіка	Демократична Соціалістична Республіка Шрі-Ланка.

Митна пасажирська декларація

МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ

ЗАТВЕРЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 р. № 748

- Залповнюється кожною особою, яка досягла 16-річного віку
• Потрібна відповідь позначається у відповідній рамці знаком [X]
Зберігається на весь період тимчасового в'їзду/виїзду і пред'являється митним органам під час повернення громадянина. У разі втрати не поновлюється.

1. Відомості про особу
[] в'їзд [] в'їзд [] транзит
[] по батьком №

Ім'я громадянство/підданство серія паспорт
з якої країни прибув (зазначається країна шпранження) до якої країни прямує (зазначається країна призначення)
Зі мною прямують неповнолітні діти [] Так [] Ні Кількість

2. Відомості про наявність багажу
2.1. Супроводжуваний багаж [] Так [] Ні
2.2. Несупроводжуваний багаж [] Так [] Ні
Кількість місць [] Так [] Ні

3. Відомості про наявність товарів
При мені і в моєму багажі є товари та інші предмети, які підлягають обов'язковому декларуванню і переміщення яких через кордон здійснюється за дозволяльними документами відповідних компетентних органів.

Table with 3 columns: Найменування валюти, шинностей або виробів; шифрами; Сума / кількість літерами

- 3.2. Будь-яка зброя, боеприпаси, вибухові речовини
3.3. Наркотики і психотропні речовини
3.4. Предмети старовини та мистецтва
3.5. Друковані видання та інші носії інформації
3.6. Отруйні та сильнотоксичні речовини і ліки
3.7. Радиоактивні матеріали

Для митного контролю детальні відомості про товари, зазначені у підпунктах 3.2 - 3.12 (у разі їх наявності), слід навести на зворотному боці декларації у пункті 4.

4. Відомості про товари, зазначені у підпунктах 3.2 - 3.11
4.1. Відомості про товари, зазначені у підпунктах 3.2 - 3.11

Table with 5 columns: № п/п; Найменування та інші відмітні ознаки товару, номер і дата видачі дозвільного документа та орган, що його видав; Кількість шифрами літерами; Вартість у національній валюті або доларах США; Загальна вартість (всього)

4.2. Відомості про транспортний засіб

Вид, марка Шасі № Рік випуску Кузов № Об'єм двигуна (куб. см) Двигун №
Митний режим: ввезення [] тимчасове ввезення [] зворотне ввезення [] вивезення [] тимчасове вивезення [] зворотне вивезення []

Мені відомо, що повідомлення у декларації недостовірних відомостей тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

* " " 199 р. Особистий підпис
Для службових позначок
М П

**ПРЕДМЕТИ,
заборонені до ввезення в Україну**

1. Зброя військових зразків всіх видів та боєприпаси до неї.

2. Наркотичні та психотропні речовини, а також пристрої для куріння опію та гашишу.

Примітка. Ввезення вказаних в цьому пункті предметів за необхідності може бути здійснене за особливим дозволом Міністерства охорони здоров'я України.

3. Сильнодіючі, отруйні, радіоактивні, вибухові речовини, інші предмети, що можуть завдати шкоди здоров'ю або загрожувати життю населення та тваринного світу або призвести до руйнування навколишнього середовища, крім випадків, передбачених законодавством України.

4. Друковані матеріали, кліше, негативи, відзняті плівки, фотографічні знімки, кінострічки, відеозаписи, копії магнітної інформації для ЕОМ, рукописи, платівки та інші звукозаписи, малюнки та інші друковані й образотворчі матеріали, що містять пропаганду ідей війни, расизму, расової дискримінації та геноциду, а також спрямовані на підрив територіальної цілісності України, її політичної незалежності, державного суверенітету; продукція порнографічного характеру.

5. Інші предмети, ввезення яких заборонено у відповідності з законодавством України.

**ПРЕДМЕТИ,
заборонені до вивезення з України**

1. Зброя військових зразків всіх видів, боєприпаси до неї та військово спорядження.

2. Наркотичні та психотропні речовини.

Примітка. Вивезення вказаних в цьому пункті предметів може бути здійснене за особливим дозволом Міністерства охорони здоров'я України.

3. Сильнодіючі, отруйні, радіоактивні, вибухові речовини, інші предмети, що можуть завдати шкоди здоров'ю або загрожувати життю населення та тваринного світу або призвести до руйнування навколишнього середовища, крім випадків, передбачених законодавством України.

4. Витвори мистецтва, культурні та історичні цінності (картини, скульптури, малюнки, акварелі, різноманітні види гравюр, мініатюри, вироби з фарфору, кристалю, кераміки, дерева, шкіри, коштовного та некоштовного каміння, дорогоцінних та недорогоцінних металів, кістки, предмети народних художніх промислів, гобелени, меблі, художній одяг та взуття, нумізматика, художня зброя, книги, рукописи, платівки, музичні інструменти, поштові марки тощо) та інші предмети, що складають значну художню, історичну, наукову та іншу культурну цінність.

Примітка. Вказані в цьому пункті предмети можуть бути вивезеш тільки за особливим дозволом Міністерства культури України.

5. Анульовані цінні папери.

6. Інші предмети промислового призначення, що застосовуються у виробничій сфері, вивезення яких заборонено законодавством України за переліком, встановленим постановами Кабінету Міністрів України.

**ПРЕДМЕТИ,
заборонені до транзиту через територію України,**

1. Зброя та боєприпаси всіх видів та військове спорядження.
2. Літальні апарати, їх частини, прилади та спорядження до них.
3. Станки та машини, призначені для виготовлення озброєння й боєприпасів усіх видів та літальних апаратів, запасні частини до них.
4. Наркотичні засоби.
5. Радіоактивні предмети та речовини.
6. Сильнодіючі, отруйні та вибухові речовини, інші предмети, що можуть завдати шкоди здоров'ю або загрожувати життю населення та тваринного світу або призвести до руйнування навколишнього середовища.
7. Інші предмети, заборонені до ввезення в Україну згідно з законодавством України.

ОБСЯГИ

ввезення громадянами продуктів харчування для власного споживання

Громадяни можуть ввозити на митну територію України продукти харчування для власного споживання на загальну суму не більш як 50 євро на одну особу в таких обсягах:

- в упаковці виробника, призначені для роздрібної торгівлі, - у кількості не більше ніж одна упаковка або загальною масою, яка не перевищує двох кілограмів, кожного найменування на одну особу;
- без упаковки - у кількості, що не перевищує двох кілограмів кожного найменування на одну особу;
- без упаковки - неподільний продукт, готовий до безпосереднього вживання, у кількості не більше ніж одиниця кожного найменування на одну особу.

Продукти харчування, що ввозяться громадянами на митну територію України для власного споживання у зазначених обсягах, декларуються усно чи письмово за бажанням їх власника або на вимогу посадової особи митниці.

Не підлягають переміщенню в несупроводжуваному багажі продукти харчування без упаковки виробника.

ПЕРЕЛІК

предметів, віднесених до особистих речей громадян

1. Особисті прикраси, у тому числі з дорогоцінних металів та каміння, що мають ознаки таких, які були в користуванні.
2. Предмети, такі як одяг, білизна, взуття, що мають суто особистий характер, призначені виключно для власного користування і мають, як правило, ознаки таких, які були у користуванні, або нові, що ввозяться, як правило, в одному екземплярі (комплекті).
3. Предмети особистої гігієни та індивідуальні косметичні засоби у кількості, що забезпечує потреби однієї особи на період поїздки.
4. Індивідуальне письмове та канцелярське приладдя.
5. Фотоапарат, кіно- та відеокамера, приладдя до них.
6. Бінокль.
7. Переносний музичний інструмент.
8. Переносний звуковідтворювальний пристрій (магнітофон, диктофон тощо) з плівками, платівками та дисками.
9. Переносний радіоприймач.
10. Переносний телевізор.
11. Переносний персональний комп'ютер та приладдя до нього.
12. Калькулятор, електронна записна книжка.
13. Індивідуальні портативні медичні прилади для забезпечення життєдіяльності людини та для контролю за її станом, що мають ознаки таких, які були в користуванні.
14. Стільниковий, мобільний телефон, пейджер.
15. Дитяча коляска.
16. Інвалідна коляска.
17. Спортивне спорядження – велосипед, вудка рибальська, комплект альпіністського спорядження, комплект спорядження для підводного плавання, комплект лиж, комплект тенісних ракеток, дошка для серфінгу та віндсерфінгу, комплект спорядження для гольфу, інше аналогічне спорядження, призначене для використання однією особою.
18. Лікарські засоби, що переміщуються через митний кордон України в порядку та обсягах, які визначаються МОЗ.
19. Речі, призначені для облаштування житла та забезпечення життєдіяльності громадян, які перебували за кордоном у довготермінових відрядженнях.
20. Інші предмети першої потреби, які є власністю громадянина і призначені виключно для забезпечення його життєдіяльності та власного користування, не є товаром і не призначені для відчуження або передачі іншим особам та відповідають меті перебування за кордоном.

ПЕРЕЛІК

товарів промислового призначення, вивезення яких громадянами України, іноземцями та особами без громадянства за межі митної території України не допускається

Код товару за УКТЗЕД	Найменування товару
0505 10 10 00	Необроблене пір'я, придатне для набивання, та необроблений пух
2805 30	Рідкісноземельні метали, скандій та ітрій у чистому вигляді, у сумішах або сплавах
2805 40	Ртуть
4101	Шкури необроблені великої рогатої худоби або тварин родини конячих (свіжі або солоні, сушені, оброблені вапном, протравлені чи консервовані іншим способом, але не дублені, не вироблені під пергамент і не піддані подальшій обробці), з волосяним покривом або без волосяного покриву, спилок або неспилок
4102	Необроблені шкури овець або шкурки ягнят (свіжі або солоні, сушені, оброблені вапном, зольні, пікельовані чи консервовані іншим способом, але не дублені, не вироблені під пергамент і не піддані подальшій обробці), з вовняним покривом або без вовняного покриву, спилок або неспилок, крім зазначених у примітці 1 "в" до групи 41
4103 90 00 00	Шкіра свиней необроблена (шкірсировина) (свіжа або солоня, сушена, оброблена вапном, зольна, пікельована чи консервована іншим способом, але не дублена, не вироблена під пергамент і не піддана подальшій обробці), з волосяним покривом або без волосяного покриву, спилок або неспилок
4403 10	Лісоматеріали оброблені фарбою, протруювачами, креозотом або іншими консервантами
4403 20	Лісоматеріали інші з хвойних порід (крім оброблених фарбою, протруювачами, креозотом або іншими консервантами)
4403 91 00 00	Лісоматеріали інші з дуба (<i>Quercus</i> spp.) (крім оброблених фарбою, протруювачами, креозотом або іншими консервантами)
4403 92 00 00	Лісоматеріали інші з бука (<i>Fagus</i> spp.) (крім оброблених фарбою, протруювачами, креозотом або іншими консервантами)
4403 99	Лісоматеріали інші (крім оброблених фарбою, протруювачами, креозотом або іншими консервантами,

	крім лісоматеріалів з хвойних порід, з дуба (<i>Quercus spp.</i>), з бука (<i>Fagus spp.</i>) та з деревини тропічних порід, зазначених у примітці 1 до підпозиції групи 44)
7106	Срібло (включаючи срібло з гальванічним покриттям з золота або платини), у необробленому, або напівобробленому вигляді або у вигляді порошку
7108	Золото (включаючи золото, плаковане платиною), необроблене, напівоброблене, або у вигляді порошку
7110	Платина необроблена, напівоброблена або у вигляді порошку
7112	Відходи або брухт дорогоцінних металів або металів, плакованих дорогоцінними металами; інші відходи або брухт з вмістом дорогоцінних металів або сполук дорогоцінних металів, використовувані, головним чином, для вилучення дорогоцінних металів
7115	Інші вироби з дорогоцінних металів або металів, плакованих або дубльованих дорогоцінними металами
7403 21 00 00	Сплави на основі міді та цинку (латуні)
7403 22 00 00	Сплави на основі міді та олова (бронзи)
7403 23 00 00	Сплави на основі міді та нікелю (купронікелі) або з міді, нікелю та цинку (нейзільберу)
7404 00	Відходи та брухт з міді
7407	Прутки, бруски та профілі з міді
7408	Дріт мідний
7409	Плити, листи та стрічки з міді завтовшки понад 0,15 мм
7502 - 7508	Нікель необроблений, відходи та брухт, порошки та луска, прутки, бруски, профілі та дріт, плити, листи, стрічки та фольга, труби, трубки та фітинги для них та інші вироби з нікелю
7801	Свинець необроблений
7802 00 00 00	Відходи та брухт із свинцю
8001 - 800700 00 00	Олово необроблене, відходи та брухт, прутки, бруски, профілі та дріт, пластини, листи, стрічки, фольга, труби, трубки, фітинги для них та інші вироби з олова
8101	Вольфрам і вироби з вольфраму, включаючи відходи та брухт
8102	Молібден і вироби з молібдену, включаючи відходи та брухт
8103	Тантал і вироби з танталу, включаючи відходи та брухт
8104	Магній і вироби з магнію, включаючи відходи та брухт
8105	Штейни кобальтові та інші проміжні продукти металургії кобальту; кобальт і вироби з кобальту, включаючи відходи та брухт
8106 00	Вісмут і вироби з вісмуту, включаючи відходи та брухт

8107	Кадмій і вироби з кадмію, включаючи відходи та брухт
8108	Титан і вироби з титану, включаючи відходи та брухт
8109	Цирконій і вироби з цирконію, включаючи відходи та брухт
8110 00	Сурма та вироби із сурми, включаючи відходи та брухт
8111 00	Марганець та вироби з марганцю, включаючи відходи та брухт
8112	Берилій, хром, германій, ванадій, галій, гафній (кельтій), індій, ніобій (колумбій), реній і талій, а також вироби із цих металів, включаючи відходи та брухт
8113 00	Металокераміка і вироби з металокераміки, включаючи відходи та брухт

ПЕРЕЛІК

**предметів, які звільняються від оподаткування,
при ввезенні (пересиланні) громадянами на митну територію України**

- 1) Товари, сумарна митна вартість яких не перевищує 200 євро, а загальна вага не перевищує 50 кг, що ввозяться громадянами у супроводжуваному багажі (за умови усного декларування), пересилаються в несупроводжуваному багажі та надходять на адресу громадян у міжнародних поштових відправленнях;
- 2) Горілчані вироби у кількості 1 л, вино – 2 л, пиво – 5 л, тютюнові вироби – 200 цигарок (або 200 г цих виробів), які ввозяться в особистому багажі громадянами;
- 3) Товари, що тимчасово ввозяться на митну територію України під зобов'язання про їх зворотне вивезення;
- 4) Товари, що належать громадянам-нерезидентам та переміщуються транзитом через митну територію України;
- 5) Товари, що належать громадянам-резидентам та переміщуються транзитом у транзитних зонах міжнародних аеропортів;
- 6) Товари та транспортні засоби, що належать особам, які користуються на території України митними пільгами відповідно до статей 59-63, 65-67 МКУ;
- 7) Транспортні засоби в кількості однієї одиниці по кожній товарній позиції та товари, що ввозяться (пересилаються) громадянами і входять до складу спадщини за законом, відкритої за межами України на користь резидента, у разі підтвердження її складу органами, що вчиняють нотаріальні дії у країні її відкриття. Зазначене підтвердження легалізується у відповідній закордонній дипломатичній (консульській) установі України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.
- 8) Товари, що ввозяться (пересилаються) громадянами-резидентами у вигляді призів (нагород), отриманих за участь у спортивних та інших змаганнях (конкурсах, фестивалях тощо), у межах, визначених відповідними документами, у разі підтвердження факту отримання таких призів та нагород нотаріальними органами відповідної країни. Зазначені документи, що підтверджують факт отримання таких призів та нагород, підлягають легалізації у консульських установах України, що діють у відповідних країнах;
- 9) Товари та транспортні засоби, що були попередньо вивезені (переслані) громадянами-резидентами за митний кордон України із режимі тимчасового вивезення під письмове зобов'язання про їх зворотне ввезення та ввозяться (пересилаються) на митну територію України, за наявності відповідної вивізної митної декларації із зазначенням таких товарів;
- 10) Сільськогосподарська продукція, отримана громадянами-

резидентами як натуральна плата за виконану роботу в країнах – учасницях СНД, з якими Україна уклала угоди про вільну торгівлю, що ввозиться в порядку та обсягах, які визначаються Кабінетом Міністрів України;

- 11) Плодоовочева продукція, вирощена громадянами-резидентами на власних присадибних ділянках сумісних держав, за умови підтвердження кількості вирощеної продукції довідками органів місцевого самоврядування, права власності та такі ділянки, подання сертифіката відповідності або свідоцтва встановленого зразка про визнання сертифіката, що ввозиться в порядку та обсягах, які визначаються Кабінетом Міністрів України;
- 12) Особисті речі, що ввозяться (пересилаються) у разі переселення громадян на постійне місце проживання в Україну.
- 13) Транспортні засоби в кількості однієї одиниці за кожною товарною позицією згідно з УКТ ЗЕД, що ввозяться (пересилаються) працівниками дипломатичної служби, які перебували за кордоном у довготермінових відрядженнях або проходили дипломатичну службу строком не менше одного року та повертаються в Україну(обов'язково: працівник дипломатичної служби є власником цього транспортного засобу; вартість транспортного засобу не перевищує 50 відсотків від суми, що виплачується цій особі у зв'язку з перебуванням у довготерміновому відрядженні або проходженні дипломатичної служби за кордоном та підтверджується документами в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України).

Навчальне видання

ГОЛОВКО Микола Павлович,
СОРОКІНА Світлана Вікторівна

**МИТНИЙ КОНТРОЛЬ
ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ФІЗИЧНИХ ОСІБ
ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ**

Навчальний посібник

Редактор О.В. Плужник
Коректор Н.А. Кобилко

Підп. до друку 10.09.2012р. Формат 60×84/16. Папір офсет. Друк офсет.
Умовно друк. арк.8,3. Тираж 100 прим. Зам. 44.

Видавець та виготовлювач
Харківський державний університет харчування та торгівлі
вул. Клочківська, 333, м. Харків, 61051.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2319 від 19.10.2005 р

